

Juudit

N. I. Salov-Astahhov

“Ära karda midagi, mida sul tuleb kannatada. Ole ustav surmani ja ma annan sulle elupärja.” Ilm. 2: 10

Sisukord

I. VANEMATEKODUS

Lemmiklaps Suvilas Rabide vestlus Kes oli “Jehoshua?”.....3

II. PÕGENIKUD

Maailmasõda Kodust pagemine Uus elupaik.....25

III. OTSIGE JA TE LEIATE

Hinge otsing Evangeelne koosolek Küllatunud evangelist Kristus – Messias
Rahu Jumalaga.....35

IV. VÄLJA AETUD KRISTUSE NIME PÄRAST

Vanemate vaen Ema vanne - tappa oma tütar Kodust välja aetud
Usaldanud ennast Kristusele.....65

V. PÜHITSETUD KRISTUSELE

Kohtumine evangelistiga Otsus - pühendada ennast ligimeste teenimisele
Töö ja selle raskused Haigus.....110

VI. NOOR MÄRTER Pilved tihenevad Viimased päevad Ustavus kuni
surmani.....128

I

VANEMATEKODUS

Lemmiklaps Suvilas Rabide vestlus Kes oli “Jehoshua?”

Pikki aastaid kulges elu suurkaupmehe ja manufaktuuriomaniku Veinbergi majas oma igapäevast rada. Targa juhtimise all suurenes tema kaubakäive aastast aastasse; viimasel ajal läks äri iseäranis hästi. Materiaalne heaolu ei olnud Veinbergide abielupaarile aga siin elus kõige olulisem: nende aareteks olid kolm armsaimelist teismelist tütar, vanemate südame tõeline rõõm.

Kogu Veinbergide hool keskendus tütarde kasvatamisele ja püüetele arendada neis väärtuslikke vanaheebrea traditsioone. Nad istutasid tütarde südamesse usu õnnistavasse Jehoovasse, Kes andis minevikus külluslikult abi Talle ustavatele iisraellastele.

Veinbergide iidne suguvõsa oli aegade jooksul andnud juudi rahvale rea kindlameelseid mehi - rabisid, kes kaitsesid ja hoidsid pühana alles isadelt päritud religioosid traditsioone. Neid võis täie õigusega nimetada religioosse elu kandjateks, keda juutide hulgas oli vähe alles jäänud ja kes olid üha enam ja enam kaotamas oma religiooset

hõngu.

Veinbergide abielupaar kurvastas vahel väga, et Jumal ei olnud kinkinud neile meessoost pärijat - poega, kes võiks jätkata nende iidset suguvõsa, kuid sellised hetked olid üsna harvad ja kolm lõbusat vallatud tütrekest oskasid alati nende nukruse hajutada. Nagu kevadised linnud täitsid nad sädistamisega nii vanemate maja kui ka südame.

Perekonna eriliseks lemmikuks oli vanim ja enim armastatud laps - Juudit, kes juba varasest lapsepõlvest oli osutunud arenemisvõimeliseks ja andekaks. Väikese Juuditi varajased sügavad huvid, tema kiindumus religiooni vastu ja eale mittevastavad, tõsised küsimused Jumala kohta süütasid vanemates sügava lootuse, et aja jooksul saab Juuditist nende religioosete tõekspidamiste ja usu tõeline kandja. Laps küsitles vahel kuni pisimate üksikasjadeni vanemaid nende religioosse elu kombetalituste kohta. Kõiki vanaheebrea kombeid säilitati selles perekonnas pühalt ja järgiti rangelt. Paasapühade tähistamisel jutustas isa oma uudishimulikele tütardele, selle püha suurest tähendusest juutide jaoks. Ta jutustas, kuidas ammustel aegadel olid tema esivanemad pikka aega julma ja halastamatu türanni, egiptuse vaarao orjadeks, kuidas ühel ajaloolisel ööl, Väljaminemise Ööl, läksid juudid Önnistava Jehoova ja suure juudi prohveti Moosese juhtimisel, oma kompsud õlgadel ja kepid käes, koos lastega Egiptusest välja, süües esimest korda paasatalle hapnemata leiva ja kibedate rohtudega. Sel ööl tappis surmaingel Egiptust läbides kõik egiptlaste esmasündinud alustades orjade lastest ja lõpetades vaarao pojaga. Selle lahkumisega vabanesid juudid Egiptuse orjusest ja Jumal käskis neil selle suure ja aulise sündmuse mälestuseks pühitseda paasat igal aastal niisanikuus.

Juudit, jälgides tähelepanelikult isa jutustust, küsis teda katkestades:

“Isa, aga miks tappis surmaingel ainult egiptuse lapsi, kas juudi lapsed olid siis teistest paremad?”

“Jah, tütreke,“ vastas sellest küsimusest pisut segadusse sattunud Veinberg, “juudi lapsed olid Jehoova jaoks väljavalitud rahvaks. Jehoova valis juudid Oma rahvaks, et nad teeniksid Teda, tõelist Jumalat. Kõik teised rahvad ja egiptlased teenisid surnud iidoleid, mis oli Jumalale väga vastumeelt.”

“Isa, aga mis see iidol on?” jätkas uudishimulik Juudit küsimist, vaadates isa poole teadmisjanuste silmadega.

“Sa, nagu näha, tahad kõike kohe teada saada, mu laps,“ märkis Veinberg naeratades.

“Jah isa, tahan kõike, kõike teada! Sa ju jutustad mulle kõigest! Kas pole nii, armas isa? Sa oled ju nii hea ja tead kõike!”

“Jah, sa oled nii-nii hea,“ kiitsid üksmeelselt ka teised tütrede, “räägi meile, mida tähendab iidol, tahame kõik seda teada!”

“Iidol, lapsed, on mingisugune asi, mida inimene armastab rohkem kui Jumalat, kummardades selle ette nagu Jumala ette, paludes seda. Aga meile räägib Jehoova läbi meie õnnistatud prohvetite, et armastaksime Issandat Jumalat kogu oma südamest ja kogu oma hingest. Egiptlastel oli palju iidoleid: nad kummardasid päikest, suurt härga Apist, krokodilli, pidasid pühaks Niiluse jõge ja kummardasid paljude teiste esemete ees.”

“Isa, aga kui ma sind või ema armastan rohkem kui Jumalat, kas see on siis ka halb?”

“Ah, Juudit, sul on nii palju küsimusi, et ma ei suuda kõigile kohe vastata, ma teen seda võib-olla mõni teine kord. Aga praegu kuulake, kuidas Jumal karistas iidolikummardajaid egiptlasi ja aitas juute, sest nad armastasid ja kummardasid ainult Jumalat.”

Veinberg jätkas oma vanatestamentlikku jutustust juutide Egiptusest lahkumisest, illustreerides seda meisterlikult Talmudi legendide ja rahvapärimumustega. Isa jutustust

jälgides katkestas Juudit teda taas:

“Isa, aga miks juudid pidid sellel ööl tapma ja sööma väikest talle? Miks nad ta tapsid, tall on ju selline armsake; millised julmad inimesed, mina ei suudaks kunagi talle tappa, ja kas sina isa suudaksid seda?”

“Oh, Juudit,“ vastas Veinberg juba naerdes, “sa tahad ühe õhtuga saada õpetatud rabiks, nagu seda on sinu vanaisa? Kõike ühekorraga teada saada ei ole võimalik!”

“Aga miks, isa? Ma tahan kõike teada, ja ka seda, miks juudid pidid selle tallekese tapma?”

“No olgu, suvel saadan teid koos emaga maale vanaisa juurde, esita talle oma tallekese ja ka kõige muu kohta, mis sind huvitab, niipalju küsimusi, kui soovid. Tema teab kõike ja suudab sulle kõike seletada.”

Kõigi kolme tütre silmad süttisid rõõmust.

“Vanaisa juurde, vanaisa juurde!“ kilkasid nad rõõmsa koorina.

Nad olid koos emaga juba mitu korda vanaisa külasthanud ja elanud seal kuid. Juuditile meenus, kuidas vanaisa juurde olid sageli tulnud teised sama väarikad rabid, ainult temast veelgi vanemad, ja vanaisa oli veetnud nendega vesteldes terveid päevi, vahel ka terveid öid. Ta oli kuulnud, kuidas vestlejad tõsiselt vaidlesid ja häält tõstsid. Sageli olid nad nimetanud “Mooset” ja “Jehosuat”. Koos viimase nimega oli ta kuulnud niisuguseid sõnu nagu petis, isehakanu jne. Siis oli ta kartnud vanaisalt küsida, kellest nad räägivad, kes on see “Jehoshua” - petis. Aga nüüd, suvel, küsib ta kõige kohta, nii nagu isa talle oli lubanud.

David Veinbergi õnnelik pereelu jätkus. Lähenes suvi ja linnagümnaasiumis, kus kõik kolm tütarlast õppisid, algas suvevaheaeg, mil lapsed koos vanematega jätsid tolmuse linna ja sõitsid looduse rüppe. Linnatagused metsad, rökates paljude lindude laulust, täitusid nüüd ka laste rõõmsate kilgetega.

Ühel päeval, pärast suvevaheaja algust, valitses Veinbergide majas tõeline paabeli segadus. Peasissekäigu juures seisis kahehobuserakendiga avar tõld, juba poolenisti täidetud igas mõõdus reisikarpide ja -kohvritega. Reisimisega harjunud kutsar püüdis paigutada asju võimalikult sobival, et jätta reisijatele lahedamalt ruumi. Majast kuuldus kõlavaid lapsehäält, naeru, hõikeid ja ühelt korruselt teisele jooksmist. Üks oli unustanud, kuhu ta oli peitnud oma lemmiknuku, teine ei teadnud, kuhu oli kadunud vanaisale ja vanaemale mõeldud kingipakk. Ema kaotas maalekolimise päeval täielikult pea. Kõik kolm tütart püüdsid teda üksteise võidu vajalike suveasjade pakkimisel aidata, kuid selle asemel hoopis segasid nii ema kui majateenijaid. Koos parima suvekleidiga lendasid kohvrissse ka äsja puhastatud ja kreemitatud saapad, reisiks valmis pandud toiduainetekorvi sattus aga proua Veinbergi kübar, mida ta pidi hiljem tervelt pool tundi otsima.

Pikast askeldamisest väsinud, mahutas proua Veinberg ennast lõpuks koos tütardega tõlda, aga David Veinberg jäi linna äriasju korraldama. Jätnud naise ja tütardega hüvasti ja lubades neid tihti külastada, viipas ta kutsarile ja tõld hakkas liikuma.

Ilus kahekorruseline maja keset metsa oli täna nagu ümber vahetatud. Selle omanik, rabi ja metsatööstur Veinberg, veel üsnagi toimekas mees, oli siin koos oma abikaasaga

elanud juba palju aastaid. Tema mõlemad pojad, kummalgi oma kaubaäri, olid juba ammu abielus ja elasid oma perekondadega temast kaugel.

Tavaliselt valitses selles majas rikkumatu vaikus. Vana Veinberg töötas terved päevad kontoris või sulgus koos Piibli ja Talmudiga kodus kabinetti. Täna kuulus kõikjalt vestlust, jooksmist ja kõlavat lapsenaeru. Emaga linnast kohale jõudnuina kiirustasid Veinbergide lapselapsed vanaisale ja vanaemale kingitusi üle andma ja selle eest kiitust saada. Üksteist katkestades püüdsid nad ära rääkida kõik linnauudised, jutustada oma edusammudest koolis ja paljust muust. Laste jaoks saabus imeline aeg. Kogu päeva võisid nad joosta luhtadel ja metsades, korjata imekauneid lilli, millega nagu värvilise vaibaga oli ehitud kogu maja ümbrus. Peanupud lillepärgadega ehitud lendlesid nad ringi nagu mitmevärvilised mailiblikad. Koos lastega andusid ka teised suviste elumõnude nautimisele metsas.

Ühel päeval, pärast uute lõbusate ja lärmakate elanike saabumist külastasid Veinbergi kaks vana tuttavat naaberlinna rabi. Nad veetsid kogu päeva elavas vestluses Piibli üle. Naised ja lapsed olid hõivatud oma tegemistega, ainult Juudit jäi õdedest maha ja püüdis olla vestlevate rabide lähedal, kuulates iga temani jõudvat sõna. Veinberg, märganud oma lapselapse huvi, tegi talle märkuse, mainides, et nende jutt ei saa lapse jaoks huvitav olla ja et tal oleks parem koos oma õdede ja emaga kuulata metsalindude laulu ning korjata kauneid lilli.

Juuditile vanaisa nõuanne ei meeldinud. Ta oleks tahtnud linnulaulu asemel rabide vestlust edasi kuulata, aga ei julgenud teiste silme all vastu vaielda ning väljus toast. Kinnipüütud sõnadest oli ta aga mõistnud, et jutt käis Jumalast, Moosese käskudest ja kellestki “Jehoshuast”. Kõige kohta, mida tal õnnestus kuulda, otsustas ta vanaisa käest küsida kohe, kui need võõrad inimesed ära sõidavad. Juudit mäletas kõnelust oma isaga viimase paasapäha puhitsemise ajal; ta mäletas samuti, et isa lubas tal küsida vanaisalt kõigi teda huvitavate asjade kohta. Nüüd oli saabumas sobiv hetk ja ta otsustas oma kavatsused esimesel võimalusel teoks teha.

Pärast õhtueinet ja lühikest jalutuskäiku koos õdedega suundus Juudit teisel korrusel asuva magamistoole poole. Oli soe õhtu, värskes õhus hõljuv lillede lõhn täitis läbi lahtise akna kogu toa. Nooremad õed, kes olid kogu päeva jooksnud niitudel ja metsas, suikusid kiiresti magusasse ja tervislikku unne, aga Juudit ei suutnud magama jääda. Mõtted Jumalast, jutuajamisest küllasõitnud rabide ja vanaisa vahel, vaidlus kellegi “Jehoshua” üle, ei andnud talle rahu ja peletas und. Peale selle kandus läbi akna temani elav vestlus, oli kuulda vanaisa häält, mis vahel meelepahast kõrgenes, aga ka teiste vestlejate hüüdeid.

Oma voodis lamades ei suutnud Juudit aru saada, millest jutt käis. Teda hakkas üha enam vallutama uudishimu, soov kuulata, millest allkorrusel nii elavalt vesteldakse. Ta teadis, et pealtkuulamine ei ole ilus, aga uudishimu sai lõppude lõpuks võidu. Ta tõusis voodist ja suundus lahtise akna juurde. Alumisel korrusel tema akna all oli vanaisa kabinet, kus vestlus toimus. Kabineti aknad olid avatud ja Juudit võis nüüd kogu jutuajamist selgelt kuulda.

Ta mõistis esimesest hetkest, et vesteldi kellestki “Jehoshuast”, nimest, keda vanaisa mitmel korral mainis. Üks rabidest ütles, et “Jehoshua” oli tõepoolest Iisraeli Messias, kelle juudid ära põlgasid, sest ei tundnud Teda ära. Vanaisa ja teised rabid püüdsid tõestada, et Ta oli vaid osav isehakanu ja petis. Kumbki pool toetus oma argumentides

Moosese seadustele ja teistele prohvetlikele ettekuulutustele. Hooti muutus vestlus raevukaks vaidluseks ja valjudeks hüüeteks. Juudit mõistis, et kui vanaisa ja tema poolehoidja ei leidnud sobivat vastust, hakkasid nad pööraselt karjuma - samal ajal kui nende vastane kutsus neid rahule, tervele mõistusele ja veelgi tõsisemale ja eelarvamustevabale Kirjade ja prohvetite uurimisele.

“Võib-olla tuleb meil tunnistada meie isade saatuslikku viga ja võtta pattu kahetsedes “Jehoshua” vastu nagu töötatud ja ilmunud, aga ülekohtuselt tagasi lükatud Messias,“ ütles ta.

Juudit istus avatud aknal peaaegu kogu öö, kuulates vestlust teemal, mis oli teda ammu huvitanud. Jälgides kummagi poole argumente, mõistis ta, et juutluses tekkis kord kohutav viga, mis kestab tänini ja millest teavad ja räägivad omavahel ainult rabid, soovimata seda saladust millegipärast teistele avaldada. Ta mõistis, et juudi rahvas oli oma Päästja tagasi lükanud. Koos sellega oli Juudit saanud äkki vastuse teda juba ammu huvitanud küsimusele, mille ta oli esitanud oma isale: miks juudid ajaloolisel ööl Egiptusest välja minnes pidid tapma süütu Talle? Nüüd kuulis ta, kuidas vanaisaga vaidlev rabi tõestas, et sellel ööl ohverdatud talled, nagu ka kõik teised juudi ohverdamised, olid vaid “Jehoshua” eeltähenduseks või sümboliks, millest räägib prohvet Jesaja oma raamatu 53. peatükis. Hetkel, kui surmaingel kohutas Egiptuse esmasündinuid, võttis juutide eest surma vastu Tall, kes oli ohvriks nende eest. Nii pidi ka “Jehoshua” nagu Tall, surema oma rahva eest. Ta kuulis, kuidas vanaisa küsis:

“Kui see on nii, kuidas peaksime toimima, mida tegema?”

“Seda näitab tulevik,“ vastas rabi. “Peaksime olema ausad ja alustama veelgi põhjalikumalt ja eelarvamusteta Pühakirja uurimist, mis õpetaks meid kõiki, kuidas selles olukorras mõistusepäraselt käituda. See küsimus on meie rahva jaoks väga oluline ja nõuab tõsist ja sügavat järelemõtlemist!”

Saabus hommik. Taevas hõõgus koit, maja lähedal põõsastes trillerdasid ööbikud. Õhk oli jahe, aga Juudit istus ikka veel aknal, kuulates tema jaoks huvitavat vestlust. Noorem õde ärkas ja küsis Juuditit nähes: “Miks sa ei maga?”

Juudit, segadusse sattunud ja kartes öelda tõe, vastas:

“Kuula, Ruth, kui imeliselt laulab ööbik!”

“Minu jaoks on uni magusam igast ööbikulaulust,“ vastas end teki sisse keerates ja naeratades Ruth.

“See on tõsi, mu unine õeke,“ vastas Juudit, oma voodi poole minnes. Magamata ööst väsinuna ja aknal istumise jahedusest värisedes uinus ta kiiresti rahutusse unne. Uneski kuulis ta vaidlust “Jehoshuast”. Tema südamesse tungis valu, et juudid olid nii julmad ja tapsid Tema nagu süütu ja leebe Talle, et nad tapsid Selle, Kes tuli Iisraelile tooma päästet. Unes hakkas ta ka ise “Jehoshuat” kaitsma ja soovitama vanaisale, isale, emale, õdedele ning teistele juutidele tunnistada “Jehoshua” oma Messiaks. Talle tundus, et suudab neid kõiki veenda selles, et “Jehoshua” on juutide Päästja. Äkki ilmus vanaisa ja vaatas teda vihaste silmadega ning kisendas õudse häälega: “Usutaganeja, hereetik, oma isade usu põlgaja! Sellised nagu sina peaks kividega surnuks viskama!” Juuditit tabas meeletu hirm, ta viskus kõrvale, et pääseda marruläinud vanaisa käest, ja ärkas. Silmi avades nägi ta voodi juures seisvat ema.

“Mis sul on, Juudit, kas nägid halba und? Kellega sa unes võitlesid? Sa rääkisid nii palju ja olid nii mures, et sind oli raske vaadatagi.”

“Oh, ema, ma nägin nii palju inimesi enda ümber ja tahtsin öelda kõigile, et nad

armastaksid rohkem Jumalat ja kuulaksid prohveteid, kelle läbi Tema on rahvale rääkinud.”

“Mis imelikud uned sind häirivad! Las vanaisa ja teised targad rabid arutlevad Jumala üle, meil sinuga ei tasu sellega oma pead vaevata.“

“Miks tohivad ainult rabid otsustada selle küsimuse üle? Kas siis teised ei tohigi sellest huvituda?” küsis Juudit emale otsa vaadates.

“No jaa, mu armas, teised võivad loomulikult samuti sellest rääkida ja mõtelda. Aga selleks et midagi Jumalast teada, on eelkõige vaja õppida põhjalikult Toorat ja Prohveteid, muidu on võimatu Jumalat mõista. Vanaisa ja teised rabid tunnevad väga hästi Toorat ja Prohveteid.”

“Mida sina ema arvad, kas võib samal ajal tunda Toorat ja ikkagi mitte tunda Jumalat, olla Temale sõnakuulmatu?”

“Juudit, sa oled kuidagi imelik. Kes on sulle selliseid mõtteid sisendanud? Jätame need teiseks korra. Tõuse nüüd ruttu, on juba peaaegu keskpäev, kõik on ammu kohvi joonud ja arvatavasti metsa läinud, täna on nii imeilus ilm. Ma saatsin Ruthi sind hommikusöögile kutsuma aga ta ütles, et oled peaaegu kogu öö üleval istunud, kuulates ööbikute laulu, ja sellepärast on sulle kõige parem ennast välja puhata.”

“Jah, ema, olin eile õhtul väga kaua üleval,“ vastas Juudit punastades. “Aga olen nüüd hästi puhanud ja mõne minuti pärast valmis!” Nende sõnadega viskus ta voodi serval istuvale emale kaela ja kattis tema näo suudlustega.

Päev möödus üsna lõbusalt. Pärast lõunat suundusid kõik jalutuskäigule. Külas olnud rabid olid varahommikul raudteejaama läinud, et kella kaheksase rongiga lahkuda. Nähes vanaisa suurt väsimust ja teades, et ta polnud maganud terve öö, otsustas Juudit sel päeval vanaisa mitte ühegi küsimusega tülitada. Oma südames otsustas ta vanaisalt veel palju kohta järele uurida. Eriti huvitasid teda küsimused nagu: kes oli „Jehoshua“? Millal ja kus Ta elas, kuidas möödus Tema elu ja missugusesse surma Ta suri? See kõik köitis ja huvitas teda üha enam.

Möödusid mõned päevad. Traditsiooniliselt kogunes kogu pere pärast õhtusööki verandale. Oli vaikne suveõhtu, põdsastes laulsid ööbikud. Lapsed mängisid, naised vestlesid millestki, vana Veinberg istus avaras korvtoolis ja jälgis mõtlikul pilgul loojuva õhtupäikese viimaseid kiiri. Nüüd otsustas Juudit küsida kõige kohta, mis teda huvitas. “Vanaisa, miks sa nii mõtlikult taeva poole vaatad?” küsis Juudit naeratades. “Kas mõtled sellest?”

“Jah, mu laps,“ vastas Veinberg, “hetkel ma tõepoolest mõtlesin taevast.”

“Armas vanaisa, jutusta mulle midagi Jumalast. Isa ja ema on korduvalt rääkinud, et oled palju lugenud ja tead palju. Ma tahan Jumalast rohkem teada; isa lubas mul sinu käest küsida kõige kohta, mida ma tahan teada, ja sinagi ei keela ju seda mulle, eks vanaisa?”

“Jah, mu laps, ma olen väga palju oma elus lugenud ja uurinud ning vastan meelsasti sinu küsimustele. Mida sa siis minu käest teada tahad, mis sind kõige rohkem huvitab?”

“Oh, palju-palju asju,“ vastas lapselaps, vaadates vanaisa rõõmsate ja tänulike silmadega, “kui lubad, hakkam kohe praegu oma küsimustega peale?”

“No hästi, Juudit, küsi, aga mitte kõike ühekorraga”, vastas vanaisa naeratades.

“Jälle mingid filosoofilised küsimused Jumalast,“ märkis ema, kuulanud nende jutuajamist. “Ta on nii palju nendega vaevelnud, et lihtsalt häda kohe. Kui Juudit oleks olnud poiss, oleks ta kindlasti saanud kõikidest rabidest targemaks.”

“Aga ema, palun ära katkesta. Nüüd ei küsi ma ju enam sinu käest, vaid oma targa vanaisa käest. Ma tahan täna olla tema usin õpilane ja luban kõike suurima tähelepanuga kuulata.”

Nende sõnadega nihutas Juudit oma tooli vanaisale lähemale, pani käed tema põlvedele ja talle suurte lõbusate silmadega otsa vaadates lisas:

“Sissejuhatus on lõppenud, järgnevad küsimused.”

“Tee siis kiiresti,” vastas Veinberg naeratades, “muidu jätkub sinu sissejuhatus sinnamaani, kuni ma magama lähen.”

“Hästi, vanaisa, esimene küsimus: Kes oli “Jehoshua”, missugune inimene Ta oli, kes Ta oli, kus ta elas ja mis Temast sai?”

Vana rabi nägu muutus tõsiseks. Vaadates rangelt oma lapselapse peale, ütles ta tema emale: “Jah, on tõsi, et Juudit tegeleb liiga raskete küsimustega.”

“Aga vanaisa, miks on see küsimus raske? Arvasin, et see on sulle kerge, ja ka isa ütles, et sa tead kõike?” küsis lapselaps jälle.

“Armas laps, see küsimus ei tekita mulle mingisugust raskust, kuid iga teadmine ei tule kasuks. Aga kui sa nii väga teada tahad, siis jutustan sulle. Juba kaks tuhat aastat elavad meie esivanemad juudid Seaduse järgi, mis on antud neile Jumala enda poolt Siinai mäel. Siis ei olnud nad veel kõikidesse maadesse laiali hajunud nagu nüüd.

“Kas siis Venemaa ei olegi meie kodumaa?” katkestas teda uudishimulik Juudit.

“Ei, mu laps, Venemaa ei ole meie kodumaa, see on ebajumalakummardajate, paganate maa. Meie kodumaa on Iisrael, Jumala poolt meile antud maa, kus elasid meie esivanemad, meie kuulsad kuningad ja prohvetid. Iisrael oli viimastel päevadel toliaegsete võimsaimate paganate - roomlaste võimu all, kes olid meie esivanemate vastu väga julmad ja ebaõiglased. Neile ei meeldinud, et kummardasime ja palvetasime Elava Jumala poole, kes oli teinud taeva ja maa, ning ei tunnistanud nende jumalaid ega kummardanud nende ees. Juutidel oli väga raske, roomlased olid tugevamad. Aga Jehoova andis oma rahvale imelise töotuse, et Ta saadab määratud ajal oma rahvale Jumala poolt võitnud mehe, Messia, Kes vabastab kõik juudid rõhujate käest ja asub koos oma äravalitud rahvaga valitsema kogu maailma üle.

See imeline töotus elas ja elab ka meie päevil tõeliste Iisraeli poegade südames. Seda on kuulutanud kõik meie õnnistatud prohvetid, alates Moosesest. Mitte kaua enne juutide hajumist maailma ilmus rahva hulgast väikesest Naatsareti linnast juut, vaese puusepa poeg, kes kuulutas ennast Iisraeli Messiaks s.t Temaks, Kellest Jumal oli rääkinud oma Prohvetite läbi. Selle juudi nimi oli “Jehoshua”.

Tema võrku ja meelitustesse sattusid paljud juudid ning hakkasid teda pidama Jumala Pojaks. Kogu Iisraelis tekkis võimas liikumine, Tema mõju kasvas kiiresti, Tema järgijad ootasid päev-päeva järel, et Ta kuulutab ennast Iisraeli kuningaks, tehes neid oma lähikondlasteks, maailma kuningriigi kaasvalitsejateks. Aga tolle aja targad inimesed nägid Temas suurt ohtu oma rahvale, aimates, et kui sellest liikumisest kuulevad Rooma valitsejad, tulevad nad veelgi suurema sõjaväega ja lõhuvad täielikult nii püha linna Jeruusalemma kui hiilgava templi, mis oli juudi rahva uhkus.

Seetõttu kutsuti kokku erakorraline koosolek, milles osalesid kõik Iisraeli rahva targemad juhid. Sellel koosolekul esitati küsimus: kuidas vältida kokkupõrget ja kõrvaldada ähvardav hädaoht. Siis tõusis nende kõige targem mees ülempreester Kaifas ja andis nõu: parem on hukka saata üks inimene kui hukutada terve rahvas. See otsus võeti vastu mõne üksiku vastuhäälega ja otsustati isehakanu “Jehoshua” hukka saata. Ta oli sel ajal koos

oma õpilastega Galileas, aga Teda oodati eelseisvateks paasapühadeks Jeruusalemma. See vandenõu oli väga tark ja edukas, kuigi sellest teadsid nii petis ise kui ka tema kaasosalised. Ta ei kartnud seda otsust, nagu näha, lootis Ta lihtrahva toetusele ja kaitsele. Rahva vanemad otsustasid oma plaani ellu viia väga ettevaatlikult. Et mitte tekitada rahva hulgas rahulolematust ja et rahvas ei saaks teda kaitsta, otsustati Ta arreterida öösel. Üks Tema õpilastest, kes oli oma juhi suhtes rahulolematu ja oli lubanud Ta rahva vanematele välja anda, võttis sellest vandenõust osa ja osutas neile suure teene. Juudas, nii nimetati “Jehoshua” varasemat järgijat ja õpilast, juhtis määratud õhtul rahva vanemate saadetud templiteenrid salajasse kohta Ketsemani aias, kus “Jehoshua” veetis sageli öid koos oma õpilastega. Seal isehakanu ka vangistati, aga kõik Tema kaasosalised, selle asemel et Teda kaitsta jooksid pärast Tema arreterimist eri suundades laiali, peites ennast, kuhu juhtus.

Ülempreester koos rahva vanemate ja kogu mõistliku rahvaga nõudis Pilaatuselt, kes oli Rooma riigi asevalitsejaks Jeruusalemmas, surmaotsuse kinnitamist, mille juudi vanematekogu Sanhedrin, oli juba määranud. Meie rahval ei olnud isegi õigust oma kurjategijate üle kohut mõista. Vaat, millises alanduses olid selleaegsed juudid! Kui surmaotsus oli lõpuks alla kirjutatud, viidi isehakanu Jeruusalemmast välja ja löödi suurte naeltega läbi tema käte ja jalgade puust risti külge, kus Ta suri.

Nagu kurjategijatele kohane, pidi Tema keha visatama Gehenna orgu koertele söögiks. Aga siis tegid vanemad kohutava ja saatusliku vea. Enne kui nad said surnukeha viia sinna, kuhu see kuulus, läks üks Tema kaasosalistest, kes oli isegi vanematekogu liige, Pilaatuse juurde, palus surnud “Jehoshua” keha enesele ning mattis ta oma hauda Jeruusalemma lähedal, nagu oli kohane ausatele inimestele. Sellele ei saanud vanemad vastu hakata. Aga kui neile meenus, et “Jehoshua” oli kunagi rahvale öelnud, et kui Ta tapetakse, tõuseb Ta surnust üles, nägid nad selles endale ja oma rahvale uut suurt ohtu. Tema kaasosalised võisid viia keha teise kohta ja hiljem levitada kuuldusi, et Ta on üles tõusnud, nagu sellest räägiti veel tema eluajal. Sellepärast saatsid vanemad valitseja juurde mõned valitud mehed, kes rääkisid põhjalikult oma kartustest ja palusid Pilaatust saata mõneks päevaks rühma sõdureid hauda valvama.

Sõdurid määrati ja valve seisis haua juures. Kõik rahunesid ja hakkasid tegema rõõmsaid ettevalmistusi paasapühade tähistamiseks. Aga “Jehoshua” mahajäänud sõbrad ei istunud samuti käed rüpes. Ühel öösel õnnestus neil hauda valvavad ebausklikud paganatest sõjamehed magama uinutada või väga ära hirmutada. Sõdurid olid hirmust täiesti teovõimetud ja kui nad mõistuse juurde tagasi tulid, oli pitsir hauakambri ukse katki murtud, kivi ukse eest eemale veeretatud ja haud tühi. Surnukeha oli varastatud, ja selle saatusest ei tea enam keegi midagi.

Varsti pärast seda hakkasid Tema kaasosalised levitama kogu Iisraelis ja hiljem kogu maailmas kuuldusi, et “Jehoshua” on surnuist üles tõusnud. Nad kinnitasid, et on Teda näinud ja Temaga pärast ülestõusmist rääkinud, et Ta on Jumalana taevasse tõusnud. Aga see kõik ei ole loomulikult midagi muud kui vaid osav pettus, millesse keegi juudi rahva arukatest inimestest ei usu!” lõpetas oma jutustuse “Jehoshuast” vana Veinberg.

Hinge kinni pidades, pisarad silmis, kuulas Juudit ülihuvitavat jutustust “Jehoshuast”. Istunud mõne minuti sügavas vaikuses, tõstis ta vanaisa poole pisarais silmad ja küsis vaikse, erutusest väriseva häälega:

“Aga vanaisa, kui “Jehoshua” oligi Jumala Poeg, saadetud Iisraelile nagu Messias?” Ja meenutades sõnu, mida ta oli öösel kuulnud jätkas:

“Ja mis siis, kui Ta surigi nagu Jumala Tall meie, juudi rahva, ja kõigi maa peal elavate rahvaste eest?”

Selle küsimuse peale hüppas vana rabi püsti, vaatas Juuditit metsiku pilguga, unustades, et tema ees istub kolmeteistaastane tüdruk, ja kaotanud enesevalitsuse, hakkas karjuma: “Kes võis sulle sisendada selliseid Jumalat teotavaid mõtteid? Kus on kirjutatud, et “Jehoshua”, kes oli Naatsaretist pärit lihtsa puusepa poeg, oleks olnud Iisraeli Messias? Ta oleks pidanud sündima kuulsast Taaveti soost!”

Juudit, hirmust näost valge ja kogu kehast värisedes, istus oma raevu läinud vanaisa ees. Ta ei olnud veel kunagi oma elus näinud ühtegi inimest nii sõgedas vihas olevat. Ta ei suutnud mõista, miks vanaisa nii ägedalt tema peale pahandas. Ta ei olnud öelnud ju midagi halba, mis oleks saanud teda nii tugevalt solvata.

Nähes Juuditi ärahirmutatud näokest, sai Veinberg enesevalitsuse tagasi. Juba palju leebema ja tasasema häälega, püüdes siluda oma käitumist, lisas ta:

“Oh, mu laps, mul on tulnud kogu oma pika elu võidelda meie rahva hulgas nii paljude erinevate jumalateotustega, et mind ärritab igasugune meeldetuletuski hereesiast. Eriti kui kuulen sellest “Jehoshuast”, keda jumalateotajad nimetavad Messiaks, Kõigekõrgema Jumala Pojaks. Tean, et nad nimetavad Teda selleks teadmatusest. Aga ikkagi, mu laps, on see väga halb, et võrdlesid petturit austatud Messiaga, kelle tulemist me kõik lähimas tulevikus kannatamatusega ootame.”

“Oh, vanaisa, ma ei tea, kas Ta on Messias või ei. Mul hakkas nii kahju, et Ta süütult tapeti, nagu kunagi Egiptuses tapeti süütu Tall, sellepärast küsisin - kas Ta ei olnudki siis tõeline Messias? Võib-olla inimesed eksisid Tema suhtes?”

“Oh ei, Juudit,” vastas rabi. “Selle ajastu vanad targad ei saanud eksida, aga kui see ka juhtus, siis oleks olnud ammu võimalus meelt parandada, tunnistada oma viga ja Tema õpetus vastu võtta.”

“Aga vanaisa, kas ta jättis endast maha mingi õpetuse?” küsis taas uudishimulikuks muutunud lapselaps.

“Jaa, on raamat, milles Tema järgijad kuulutavad Tema õpetusi. Aga just seesama raamat ja Tema järgijad tunnustavad kõige enam, et Ta ei olnud Messias, Kõigeväelise Poeg, vaid lihtsalt petis.”

“Aga kuidas saab olla võimalik, et Tema järgijad ise kuulutavad, et Ta ei ole Messias - ma ei saa sellest aru?”

“Oh sind, uudishimulikku last, sa oled hullem, kui sinu ema sinust räägib, sa tahad kohe kõike teada. Muide, selle võin sulle üsna ruttu ära seletada ja loodan, et mõistad. Vaata kõigi inimeste peale, kelle hulgas me elame. Venemaal, Euroopas ja ka Ameerikas peavad kõik ennast kristlasteks, s.t “Jehoshua” järgijateks. Aga kuidas nad meid, juute, vihkavad, olles ise juudi järgijad! Oli aeg, kui nad piinasid ja tapsid kümneid tuhandeid juute, ja ka praegu siin Venemaal on mul tulnud üle elada palju juudi pogromme, kui juute ilma igasuguse süü ja põhjuseta halastamatult tapeti.

Kui Ta oleks olnud juudi Messias, oleks ta õpetanud oma järgijaid meie rahvast armastama. Vähe sellest, nad vihkavad veel ka üksteist. Oli aeg, mil nad pidasid omavahel veriseid ja julmi sõdu, üksteist tapsid, elusalt tuleriitadel põletasid, üksteist hirmsate needuste alla panid, purustasid linnu ja terveid riike, hävitasid üksteist miljonite kaupa. Tema nime kandjad ei osutunud parimateks inimesteks, vaid nagu nad olid julmad, verejanulised paganad, vihates üksteist, sellisteks nad ka jäid.”

“Oh, kui jube see kõik on, vanaisa,” lausus Juudit. “Kui halvad on Tema järgijad. Nad

käituvad täpselt nagu juudid, kes pöördusid ära Oma Jumalast. Nad ei ole üldse Tema sarnased. Ma ei tahaks kedagi kunagi järgida, kui see teeb inimese julmaks. Kui Tema õpetus on selline, et sunnib juute vihkama ja üksteist tapma, siis ei saanud “Jehoshua” tõepoolest olla juutide Messias. Vanaisa, sul oli minu peale õigus vihastada. Ma ei teadnud midagi sellest, millised on tema järgijad. Anna mulle andeks, et pidasin teda Messiaks. Ma tahan kogu elu teenida meie isade Jumalat ja olla Talle kuulekas. Vaata, kui hea on kõike teada!”

Nende sõnadega viskus Juudit vanaisale kaela, suudeldes tema nägu, mis oli ümbritsetud pika valge habeme nagu lumega.

“Jah, nüüd ma näen, et Juuditi oleks olnud ammu aeg seda teada,” sõnas Veinberg pöördudes Juuditi ema poole, kes oli vaikides vestlust jälginud. “Ma ei oleks iial arvanud, et tema peakeses on juba sellised tõsised küsimused üles kerkinud!”

Õhtune eha oli ammu kustunud, oli jahe ning aeg lõpetada huvitav vestlus vana rabiga.

“Lapsed, minge magamistuppa, muidu sunnib Juudit meid oma uudishimuga siin kuni koidikuni istuma ja külmetab vanaisa täiesti ära,” märkis ema.

Soovides üksteisele head ööd, läks igauks oma magamistuppa. Juudit lamas veel kaua unetult oma asemel. Vestlus vanaisaga, tema jutustus “Jehoshua” elust ja surmast, Tema hirmsatest järgijatest, kes tapavad üksteist ja vihkavad juute, vanaisa vihastumine - kõik see püsis veel kaua silme ees.

“Ei, Ta ei olnud Iisraeli Messias,” otsustas Juudit, “vanaisal oli õigus, kui ta külla sõitnud rabiga vaidles!” Selle mõttega uinus ta sügavasse ja rahulikku unne.

Pärast seda vestlust, olles saanud teada kõik, mis teda väga huvitas, rahunes Juudit täiesti. Elu looduse keskel, oma ema ja kõigi teda ümbritsevate armastus viisid tema peast ka tõsised mõtted Jumalast. Pühade ajal külastas neid linnast külla sõitnud isa ja elustav rõõm valitses kogu majas.

Juuditi edasine elu möödus vaikselt ja rahulikult. Rabid külastasid vanaisa veel paar korda. Jälle veetsid nad terveid päevi ja ka unetuid öid vestlustes ja vaidlustes. Juudit jälgis seda kõike, kuid teda ei huvitanud enam nende vaidlused. Ta arvas, et küllap vaidlevad jälle “Jehoshua” pärast ja rõõmustas, et tema vanaisa suudab teistele nii hästi tõestada, et “Jehoshua” ei olnudki Messias.

“Kui hea, et on olemas kindlad meie rahva usu kaitsjad,” mõtles Juudit sellistel hetkedel.

II

PÕGENIKUD

Maailmasõda Kodust pagemine Uus elupaik

Möödusid mõned aastad. Saabus Euroopale saatuslik 1914. aasta. Juba selle alguses oli piirilinnade võimude ja rahva hulgas tunda rahutust ja ärevaid meeleolusid.

Kauplemine vaibus täiesti. Kõikjal liikusid jutud õudsest sõjast, mis rippus ähvardavate pilvedena Euroopa kohal. Saksa piiri ääres elavad Veinbergid olid samuti rahutud. Nad otsustasid, et jäävad sel kevadel linna ega sõida maale oma eakate vanemate juurde.

Sõjamaru puhkes juulis, süüdates lühikese aja jooksul peaaegu terve maailma õudsesse, enneolematusse tulemõllu.

Saksa väed ületasid peaaegu kaitsetu Vene piiri, tungisid piiriäärsetesse asulatesse; neile liikusid päeval ja ööl Venemaa sügavustest vastu oma kodumaa kaitsele suunduvad

väeosad.

Rahumeelsed elanikud jätsid rutates maha oma elupaigad, jäädes ilma peaaegu igasugustest elatusvahenditest. Suurte hulkadena liikusid nad sõjatulest süüdatud piirilinnadest varjule sisemaale.

Rongidest ei unistanud enam keegi. Kõik raudteed olid hõivatud sõjaväeosade kiirvedudega ja rindelt tagasi saabuvad rongid vedasid kas lahingutes haavatuid ja sandistunuud või olid määratud riigiasutuste evakuatsiooniks. Võimud ei suutnud kohalike elanike heaks midagi teha ja inimesed olid jäetud täielikult iseenese hoolde. Õnnetud inimesed, kes olid sõjamõllus peavarjuta jäänud, liikusid elavate laviinidena kõikidest suundadest tagala poole. Selles inimmeres kaotasid lapsed sageli oma vanemad ega teadnud neist pikki aastaid midagi.

Ühes sellises liikuvast inimjões evakueerus ka David Veinbergi pere. Jätnud kogu oma vara saatuse hooleks ja haarates endaga kaasa vaid mõnisada rubla, kiirustasid Veinbergid koos kolme tütreaga jalgsi sõja jalust sisemaa suunas nagu kõik teisedki. Neil oli ainult üks eesmärk - mitte kaotada põgenikevoo kaoses üksteist ja siirduda nii kiiresti kui võimalik rindest kaugemale, eemale suurtükivõlli kõminast värisevast maast.

Pärast kahenädalast pingutavat ja kurnavat rännakut raudteega paralleelselt kulgeval maanteel õnnestus Veinbergidel suurte jõupingutustega saada ühes raudteejaamas kaubarongi vagunisse. Raskest, harjumatu jalgsirännakust täiesti kurnatuina ja poolnäljastena said nad nüüd pisut puhata, istudes avatud vaguniukse juures. Vagun rappus kiirest sõidust, kõikudes küljelt küljele, ja oli samasuguseid õnnetuid, mugavustest ilmajäetud põgenikke pilgeni täis. Ebamugavustest hoolimata olid kõik rännukaaslased õnnelikud, et eemalduvad nüüd kiiresti rindest.

Nendegi hulgas oli vanemaid, kes olid põgenikevooris kaotanud oma lapsed, ja lapsi, kes olid kaotanud oma vanemad. Kõik liikusid ühest jaamast teise, teadmata kuhu ja milleks nad sõidavad, mõeldes ainult sellele, kuidas pääseda võimalikult kaugemale, sõjatulest eemale.

Veinbergid olid kogu südamest õnnelikud, et olid üheskoos. Raske oli mõelda sellele, et nende vanemad, kes elasid mõnikümme versta piirile lähemal, ei jõudnud arvatavasti lahkuda ja jäid Saksa vägede hõivatud piirkonda.

Sõitnud maha määratu vahemaa ja pisut pingutavast rännakust puhunud, hakkasid nad arutama, kuhu nad peaksid minema? Kus võiks luua ajutise elupaiga, kuni sõjakeeris möödub ja nad saavad taas naasta oma endisesse elupaika? Siis olid kõik veel kindlad, et sõjamõll möödub peagi ja mõne kuu pärast saab elu taas korda. Pärast mõningat arupidamist otsustasid Veinbergid valida oma ajutiseks peatuspaigaks linna, kus elas piisavalt palju juute ja kus Veinbergil oli ka mõningaid ärilisi sidemeid. Kurvastav oli ainult see, et need sidemed osutusid nüüd, mil nende seisund oli muutunud, kasutuks, sest nad olid kaotanud kogu vara. Neile meenus mahajäetud maja, laohooned ja äri, mis kõik on pealetungivate sõdurite poolt arvatavasti paljaks röövitud, võib-olla ka maha põletatud. Alles nüüd mõistsid nad, et olid jäänud puupaljaks, ja peavad alustama kõike algusest.

Kui neil tuli maha jätta kogu vara ja rutata koos teistega, ei suutnud nad kahenädalase rännaku jooksul mõelda minevikust ega ka sellest, mis neid ees ootab. Kõik mõtted tegelesid ainult rännuga: kuidas minna rindest võimalikult kaugemale, mitte jääda vangideks pealetungivatele Saksa vägedele, mitte kaotada üksteist silmist. Nüüd vagunis istudes ja

sõites mööda küladest, kus elanikud tundsid ennast veel turvaliselt, meenus Veinbergidele endine elu ja kõik see, mille nad pidid maha jätma. Neile meenusid ka nende elatanud vanemad. Kuidas nendega on? Võib-olla ei ole neid enam elavate kirjas, kas nad kohtuvad nendega veel selles elus? Põgenike hulgas levisid kuuldused, et sakslased vange ei võta, vaid piinavad surnuks igauhe, kes neile ette jääb.

Koos mineviku meenutustega tuli südamesse ärevus tuleviku pärast. Nad olid jõudnud kaasa haarata vaid mõnisada rubla, kuid osa sellest oli kahenädalase põgenemise jooksul juba ära kulunud. Järelejäänud summa ei olnud enam märkimisväärne. Kuidas edasi elada? Juudit oli lõpetanud ainult gümnaasiumi kuus klassi, nooremad õed pidid õppima veelgi kauem. Vanemad, tahtes anda oma tütardele parimat haridust, mõtlesid nüüd ka selle peale.

Sel ajal kui vanemad vaevlesid raskete mõtetega, olid tütreid muretud ja lõbusad. Seistes avatud vaguniukse juures, rõõmustasid nad avanevate vaadete üle, mis panoraamina avanedes viisid neid koos rongiga üha kaugemale ja kaugemale ääretu sisemaa poole. Nende elav jutt ja kõlav ning muretu naer peletas kurbuse paljude vagunisolijate nägudelt. Ainult Juudit eemaldus oma õdedest ja tuli sageli oma vanemate juurde ning vaatas neile osavõtlikult otsa oma mustade sügavate silmadega, mis olid nagu ääretu meri. Ta oli saanud kuueteistkümneme aastaseks ja sai olukorrast, milles tema vanemad olid oma avatud mõistusega täielikult aru. Ta mitte ainult ei suutnud koos oma õdedega muretult naerda, vaid mõtles kogu pere tuleviku peale. Siiski kujutas ta seda ette hoopis teistsugusena, rohkem helgena. Ta teadis oma lapsepõlvest, kuidas Jumal oli minevikus mitmel korral aidanud tema esivanemaid, ja uskus, et Jumal ei ole muutunud. Kui Ta aitas oma rahvast sellel kaugel ajal, siis suudab Ta aidata neid ka praeguses olukorras. Seistes vaguni avatud uksele ja vaadates kiirelt mööduvatele kaugustele, kandus tema mõte oma rahva minevikule, mil tema esivanemad, jättes maha oma varanduse ja kodu, lahkusid Egiptusest, rändurisau käes, teeliste kompsud õlgadel, lastest ümbritsetud. Nad lahkusid maalt, kus nad elanud rahulikult juba mõnisada aastat. Juuditi mõtteis sündisid elavad võrdlused Iisraeli rahva mineviku ja praeguse olukorra vahel.

“Nüüd oleme ka meie samasugused põgenikud, jättes maha kõik koduse ja armsa,“ mõtles Juudit endamisi. „Minevikus läksid meie esivanemad läbi kõrbe, nüüd ei tea ka meie täpselt, kuhu tee viib, ja kogu see ääretu maa on meie jaoks kõrbeks. Aga nii, nagu Jehoova käis koos meie esivanematega, käib Ta täna ka meiega. Ta viib meid maale, kus piima ja mett voolab!”

“Kui suur ja imeline on meie Issand,“ ütles Juudit vaikselt. Nende sõnadega suundus tema pilk pilvitu selge taeva poole, kus hakkasid juba vilkuma õhtused tähed.

Saabus suvine õhtu. Lahtise ukse juures hakkas jahe ja Juudit, leides koha vanemate jalgade juures, pani pea nende põlvedele. Emmates lemmiklast, hakkas ema teda suudlustega unele suigutama. Selle juures tundis Juudit, kuidas tema näole langesid suured pisarad. Juuditi südant täitis suur valu.

“Armas ema, kas sa nutad?” küsis ta vaikse kaastundliku häälega. “Mõne hetke eest vaguniukse juures seistes meenusid mulle jutustused kaugest minevikust: kuidas meie esivanemad lahkusid Egiptusest ja kõik, mida nad sinna maha jätsid. Nad olid samasugused nagu meie, põgenikud. Ma võrdlesin nende ja meie elu. Ja ma usun ema, et Kõigeväeline ja Armastav Jumal, Kes aitas meie rahvast sel ajal, aitab meid ka nüüd. Kas sina ema usud ka seda?”

“Oh, armas Juudit, ma ei mõelnud sellest absoluutselt!” hüüatas ema.

“Isa,” pöördus ta nüüd pisut eemal istuva abikaasa poole, kes oli oma pea kätele langetanud, “kas kuuled, mida Juudit ütleb? Ta võrdleb meie olukorda juutide Egiptusest lahkumisega ja usub, et Jehoova viib ka meid sinna, kus piima ja mett voolab!”

Veinberg naeratas. “Ah, Juudit, sa oled olnud alati meie rõõmus sõnumitooja, praegu oled sa tõeline prohvet. Sa unistad piimast, aga mäletad, kui pidime neli päeva jalgsi käima, kordasid sa kõigist sagedamini: “Oh, kuidas saaksin kas või ühe klaasi külma vett!” Kas mäletad?” pöördus ta oma tütre poole. Kõik kolm naersid.

“Jah, isa, ka kõrbes rändavad juudid tahtsid juua ja palusid vett, isegi nurisesid Moosese vastu, aga pärast said nad siiski ka piima. Just sellepärast oleme meiegi nende sarnased - kui palume vett, siis Jehoova võib anda meile ka piima. Ma usun seda, isa,” ütles Juudit tõsiselt. “Ma jälgisin teid, kui te vestlesite, olite nii kurvad, et teid oli isegi raske vaadata. Kuid milleks kurvastada? Vaadake, oleme kõik terved ja tugevad. Hakkame töötama, Issand Jumal aitab meid ja kõik saab jälle korda!”

“Sa mõtled täiesti teistmoodi kui meie emaga,” vastas isa. “Tõepoolest, kui nii uskuda, siis saab kõik korda. Meie emaga olime usu täiesti kaotanud, ja sina said oma usuga meie jaoks tõeliseks trööstijaks.”

Nende jutuajamist kuulates hüüdsid ka teised õed peaaegu ühest suust: “Jah, isa, ka meie hakkame töötama!”

“Ma hakkam ühes sinuga turuputkas müüma,” hüüdis noorem tütar Saara.

“Ja mina hakkam õmblejaks, mulle meeldib see väga,” hüüdis Ruth.

“Noh, kui siin läheb ametite jagamiseks, siis pean minagi oma soovi ilmutama. Mulle meeldib väga tegelda väikeste lastega, arvatavasti võtan endale õpetajanna ameti,” ütles Juudit rõõmsa häälega.

Veinbergid olid teel üle nädala, rännates kord jalgsi, kord kaubarongiga, oodates mitmetes ümberistumisjaamades. Lõpuks jõudsid nad oma valitud elupaigani. Veinberg, kellel olid olnud ärisuhted mitmete selles linnas elavate ärimeestega, oli neile teelt saatnud telegrammi. Nüüd korraldasid sõbrad põgenikele üle ootuste rõõmsa vastuvõtu. Veinbergide elu liikus uues kohas peagi argistesse rööbastesse. Selles pooleuroopalikus linnas kohanesid sisserännanud kiiresti. Veinberg avas sõprade toel peagi oma äriettevõtte. Saabuvale talvele vastu minnes oli tema perel juba üsna mugav korter ja kõik eluks vajalik. Kõik kolm tüdrikat jätkasid õpinguid kohalikus gümnaasiumis. Linna äriühing sai Veinbergidele peagi omaseks.

Esimesel kolmel kuul püsis neil veel lootus peatsele tagasipöördumisele oma kodusesse elupaika. Kogu selle aja jälgis Veinberg ajalehti ja püüdis sõjasündmustega kursis olla. Kui sõda algas, olid kõik kindlad, et see ei kesta üle kolme nädala. Aga mida enam kulus aega, seda enam pidid kõik veenduma, et sõda kujuneb väga vaevaliseks ja pikaks.

Seepärast leppis Veinberg lõpuks tegelikkusega ja mõistis, et kogu tema vara on jäädavalt kaotatud. Loobudes tagasipöördumisest vanasse elukohta, hakkasid Veinbergid energiliselt täitma oma kohti uues elus. Isa süvenes täiesti enda alustatud kommertsettevõttesse, lapsed õppisid täie innuga ja kui võimalik, püüdsid aidata koduses majapidamises ema.

Möödus kaks aastat. Veinbergid olid muutunud linna püsielanikeks. Nende kaubandusettevõtte seisis juba kindlatel jalgadel, toetumata kõrvalisele kapitalile. Tütred sirgusid, eriti Juudit, kes oli nii vanemate kui kogu kohaliku kogukonna rõõm. Proua Veinberg rääkis vahel oma mehele, et Juuditile ei leidu võrdset teiste tütarlaste seas. Sellel aastal lõpetas Juudit gümnaasiumi ja sai parima lõpetajana ka kuldmedali. Vanemad tahtsid teda järgmisel aastal ülikooli saata. Aga mõned viimasel ajal esile kerkinud asjaolud, sundisid neid oma plaane tütre tulevikule mõeldes muutma.

Juba mitmel korral olid kõige lähemad sõbrad Bernsteinid, kellele kuulus suur manufaktuur, neile omavahel olles öelnud: “Kui ilus oleks, kui meie lapsed Saalomon ja Juudit ühendaksid oma saatused!”

Bernsteinide ainuke poeg Saalomon, andekas ja armas noormees, suutis juba esimesel kohtumisel Veinbergidega võita nende südame. Ta lõpetas sellel aastal Äriinstituudi ja elas nüüd oma vanemate juures.

Veinbergid olid neid sõbralikke soovitusi siiani vaikides kuulanud. Omavahel olid nad siiski seda küsimust arutanud. Nähes Saalomonis oma tütre jaoks kõige sobivamat peigmeest, märkasid nad, et sageli koos viibivad Saalomon ja Juudit armastasid teineteist. Need asjaolud sundisid vanemaid mõtlema oma tütre saatusele.

Lõpuks, juulis, tegi Saalomon oma vanemate nõusolekul Juuditile ametliku abieluettepaneku. Veinbergid armastasid kogu südamest andekat ja tagasihoidlikku noormeest. Nähes, et ka Juudit noormeest armastab, andsid vanemad oma nõusoleku. Lepiti kokku, et pulmad peetakse alles järgmisel kevadel, aga enne kuulutatakse nad kogu juudi kogukonna ees pruudiks ja peigmeheks.

Juudit, Saalomon ja tema vanemad olid ääretult õnnelikud ja rahul, et kõik oli nii hästi läinud. Jättes maha mõtte edasi õppida, pidi Juudit nüüd mõneks ajaks oma ema juurde jääma, et hiljem tema juurest teise perekonda lahkuda.

Peatsela lahkuminekule mõeldes täitus ema süda sügava valuga. Ta oli oma armsa Juuditiga kogu hingest seotud ega suutnud endale kuidagi elu ilma temata ette kujutada. Ainult teadmine, et ta annab oma armsa tütre nii heale inimesele nagu Saalomon, rahustas lõpuks kurbusega täidetud emasüdame.

III OTSIGE JA TE LEIATE.

Hinge otsing Evangeelne koosolek Küllatunud evangelist Kristus – Messias Rahu Jumalaga

Saabus nukker sügisene aeg. Luksusliku mitmevärvilise lillevaibaga kaetud nurmed muutusid nüüd rõõmutuks kaaslaseks kuivavale kollakale rohule. Linnatagustes metsades ei laulnud enam ööbikud, ainult pahaendeline jäine tuul rebis puude alasti, paljaks riisunud võrasid. Nendel sügisestel päevadel eraldus Juudit vahel linnapargi põhjatu sügavuse täielikku üksindusse.

Vaadates langevaid lehti kollase vaibana maale laotumas ja tema jalgade all sahisemas, jalutas ta vahel terveid tunde, süda täidetud tema jaoks harjumatu kurbusega. Mis oli selle vaeva põhjus, mille poole püüdlas tema noor ja peenetundeline hing? Ta on kõigi poolt armastatud ja ka ise kõiki palavalt armastav. Mis siis veel puudub? Nendel tundidel püüdlas Juuditi hing kõrgema, taevase armastuse poole, mida ta polnud veel kogunud ega näinud.

Tema jalge ette langeb tuulest rebitud sügisene leht. Juudit jälgib seda, pisarad silmis, ja tõstab lehekese oma huulte juurde, suudeldes selle kaduvat ja närtsinud ilu. Ta kurvastab selle lehe pärast nii väga, nagu oleks surnud keegi tema südamele lähedane.

“Just nii, nagu on möödunud selle langenud lehekese elu, möödub kogu meiegi elu. Täna oleme veel noored, armastatud ja armastame ka ise, aga homme saabub külm halastamatu tuul, me koltume, kolletume ja närtsime. Järgmine kohaleruttav tuuleil rebib meid meie elupuult lahti ja me kukume nagu seegi leht maha, segunedes mullaga. Võib-olla astub kellegi jalg peagi sinugi peale, armas Juudit!” Viimased sõnad ütles ta valjusti ja ehmatas oma häält kuuldes. Tal hakkas sellistest mõtetest kõhe.

“Kui kummaline ma olen,” lausus ta taas. “Kogu meie elu koosneb tõepoolest kummastavatest asjadest, mitmetest lahendamatuist mõistatustest ja läbitungimatutest saladustest. Tõepoolest, millega lõpeb minu elu? Kas tõesti kaon ka mina nagu see leheke? Või on pärast surma veel midagi? Aga siiski? Paljud inimesed usuvad surematusse hinge, hauatagusesse ellu, aga keegi ei tea sellest midagi. Kas või minu vanaisa. Võib-olla on tema tund juba ammu saabunud ja ta on sellest ilmast lahkunud, aga mis on temast saanud? Ta luges nii palju, rääkis Jumalast, aga kui on Jumal, siis on ka igavene olemine. Kas siis Jumal tõesti ei ole sellest midagi rääkinud oma loodud inimestele?”

Vanaisa kinnitas, et “Jehoshua” ei tõusnud surnuist üles. Mõned, nagu ma nüüd tean, usuvad ja teavad, et Ta siiski tõusis. Nad usuvad, et Ta äratab omal ajal üles ka kõik Temasse uskujad ja siis algab Igavene Elu. Kui imelik see kõik on! Meie maine maailm on täis saladusi, elame siin nagu unes, nagu mõttetuses. Kas ei seisne minu praeguse igatsuse põhjus just selle saladuse otsimises? Võib-olla räägivad need koltunud maha langenud lehed mulle sellest nende keeles, mida ma ei mõista, aga tunnen oma südamega?”

“Kus on siis kõige selle lahendus?” hüüdis Juudit kõvasti. Ja kaja kordas tema sõnu puude vahel kõlades.

“Kui õudne on siin selle lehtede kalmistu vahel!” Nende sõnadega jättis Juudit pargiteed ja läks koju.

Samalaadsed mõtisklused haarasid Juudit mitmel korral. Sisemine südame hääl, mis püüdis valguse poole, oli tema südames vaikima sunnitud.

Oli tunde, mil Saalomoni kahekesi olles avaldas Juudit talle oma mõtteid. Paljuski mõistis Saalomon teda täiesti. Ta ei olnud kitsarinnaline ega religioosne fanaatik.

Vaatamata sellele et ta oli kasvanud religioosete vanemate majas, oli ta täiesti uskmatu. Jagades koos Juuditiga tema püüdeid ja igatsusi, ei suutnud ta jagada tema püüet tunnetada lähemalt Jumalat, tema igatsust Jumala järel. Aga just seetõttu ei pidanud ta ka hereesiaks neid mõtteid, mida Juudit aeg-ajalt välja ütles, olemata kõigis asjades judaismiga nõus. Saalomoni külm uskmatuse kurvastas Juudit, aga kõigil neil tundidel säilitas ta alati lootuse, et küllap Saalomon saab aja jooksul usklikuks.

Päevad ruttasid kiirelt, nukker sügis asendus külma Vene talvega. Ääretutes steppides, väljadel ja metsades lendlesid õhus puhtad lumekristallikesed, mis maale langedes oleksid nagu püüdnud võimalikult kiiresti katta maapinda karmide talviste külmade eest ja seda kaitsta.

Talvistel õhtutel võeti Veinbergide peres harilikult vastu külalisi või külastati ise sõpru. Vanemad ja lapsed hakkasid juba unustama oma maha jäetud elu ja vara - nad olid oma

uues elukohas rahul ja õnnelikud. Ainult Juudit oli vaikne ja nukker. Teater ja teised lõbustused ei suutnud täita tema sisemist tühjust ja kustutada tema südamejanu. Vahel külastas ta sünagoogi, aga sealne Jumala teenimine tundus talle imeliku ja võõrana, tema südamele kaugena. Kõigest, mida lugesid rabi ja kantor, suutis ta mõista väga vähest. Sel ajal tugevnes tal üha enam soov tutvuda ka teiste religioonidega. Linnas oli palju õigeusklikke, oli ka luterlasi ja väike vene protestantliku vabakiriku kogudus. Kõigil neil olid oma kirikud ja palvemajad ja Juudit otsustas neid külastada. Ta teadis, et kui läheb kirikusse või palvemajja, siis solvab ta juba selle teoga oma vanemate religioosseid tundeid. Peale selle tekkisid tal endalgi kahtlused: kas ei ole see patuks Jehoova ees, kui tema, iisraellane, läheb teise usu palvemajja, inimeste juurde, kes peavad petturit “Jehoshuat” oma Jumalaks.

“Aga ikkagi,” mõtles Juudit edasi, “kui Jumal on tõesti Kõikenägev, siis näeb Ta ka minu südant: Ta näeb, et tahan Teda teenida, tahan Teda rohkem tunda. Ta ei mõista ju minu üle kohut sellepärast, et tahan näha, kuidas teised inimesed usuvad ja palvetavad.” Ta tuletas meelde oma gümnaasiumipäevade sõbratari Liisa Mirošnitšenkot, vene kristliku koguduse jutlustaja tütar, kes oli sügavalt usklik neiu. Talle meenus, et ta sõbratar oli kõige tagasihoidlikum ja kõige eeskujulikum õpilane. Juuditile meeldis ta juba siis. Ainult üks asi lahutas neid: Liisa püüdis alati rääkida “Jehoshuast” ja jagada väikesi raamatukesi Temast.

Kõik juutidest õpilased, Juuditi sõbrannad, suhtusid Liisasse varjamatu halvaksapanuga, nimetades teda heebrea keeles ebajumalakummardajaks ja paganaks. Nende pärast ei saanud Juudit Liisaga lähemalt tutvuda, ehkki oma hinge sügavustes oli ta valmis kõik oma kergemeelsed juutidest sõbrannad selle halva “pagana” vastu vahetama.

Juudit märkas, et Liisa armastas teda teistest rohkem. Ta mäletas, kuidas ükskord talle oma helesiniste silmadega otsa vaadates ütles Liisa kurva häälega:

“Kui kahju, armas Juudit, et sa ei suuda uskuda Jeesust Kristust, kui kahju, et sa ei saa külastada meie evangeelseid koosolekuid ja kuulata kuulutust Temast. Kuid tead, ma palvetan meie tutvumise algusest peale sinu eest, et Jumal avaks sinu südame uskuma Temasse, ja usun, et Ta teebki seda - sa saad veel Tema järgijaks ja minu armsaks õeks Jeesuses Kristuses.”

Need sõnad tundusid Juuditile siis nii imelikena, ta isegi pahandas pisut ja tahtis Liisale öelda, et “Jehoshua” on petis ja valemessias. Aga nähes, kui sügavalt Liisa Temasse usub ja kui siiralt ta Temast räägib, ei sõandanud ta seda teha. Märkis ainult, et tema kui iisraellane, ei suuda kunagi “Jehoshuasse” uskuda.

Istudes oma mugavas toas, käsitöö põlvedel ja minevikku meenutades, mõtles Juudit: “Kui imelik see kõik on! Nagu näha, ei vihka kõik “Jehoshua” järgijad juute ja mitte kõik ei tapa üksteist, nagu rääkis minu vanaisa. Liisa rääkis kord, et paljud tema koguduse liikmetest, kes olid sõjaväkke kutsutud, on praegu vangis, sest nad keeldusid relva võtmast ja teisi tapmast, sellepärast et “Jehoshua” õpetas teisi armastama, armastama isegi oma vaenlasi. Siin on tõepoolest midagi väga arusaamatut. Muide, ma ei ole enam laps, et kuulata ja uskuda seda, mida teised räägivad. Kõige tähtsam, uurin ise kõik järele,” ütles Juudit kuuldavalt, tõstes silmad oma töölt.

“Aga kuidas seda teha? Otsustada on kümme korda kergem kui teoks teha. Üks ebaõige samm võib kutsuda esile tormi nii perekonnas kui kogu juudi kogukonnas, ilmselt peetaks mind siis usutaganejaks. Rääkida sellest kõigest Saalomonile? See oleks kõige parem. Aga kuidas tema sellesse suhtub?”

Selle mõtte juures tõmbus Juuditi nägu naerule. Ta oli usaldanud Saalomonile kõik oma mõtted ja uskus nüüd, et Saalomon aitab ta üle ka sellest raskusest. Kuigi Juudit jõudis üha enam veendumusele, et Saalomon ei usu tegelikult millessegi, oli ta kindel, et samas ei püüa noormees ka kunagi temal keelata Jumalasse uskumast.

See päev tundus Juuditile väga pikana. Ta ei suutnud kuidagi õhtu saabumist ära oodata, mil Saalomon harilikult tema juurde kas või mõneks minutiks sisse astus. Täna ootas ta teda suure kannatamatusega, tahtes talle võimalikult kiiresti teatada oma soovist tutvuda teiste uskudega.

Lõpuks kella kaheksa paiku õhtul tuli Saalomon koos oma vanematega. Varsti jaotusid perekonnad, vesteldes erinevatel teemadel. Juuditi nooremad õed, kes käisid veel gümnaasiumis, mässasid selle kõige juures oma õppetükkidega, pereisad vahetasid elavalt mõtteid äriasjade ja viimaste sündmuste üle Venemaal, emad rääkisid pere- ja linnauudistest. Ainult Juuditi ja Saalomoni vahel kulges Veinbergide maja jaoks ebatavaline vestlus.

Pärast tervitamist pöördus Juudit vanemate poole ja teatas naeratades: täna ma võtan teilt Saalomoni kogu õhtuks ära, sest meil seisab ees väga tähtis nõupidamine.

“Kas te äkki pole otsustanud meie eest Ameerikasse putkata?” küsis Veinberg naeratades. “Ei isa, aga see on veel põnevam kui Ameerikasse sõit, palju huvitavam,” vastas Juudit noore inimese vallatu naeratusega.

“Jätame nad, Saalomon, las peavad siin oma ärinõupidamisi, aga sina oled täna õhtul täiesti minu oma.”

“Hästi, Juudit, ma olen sinu teenistuses ja valmis ära kuulama kõiki sinu plaane. Kui sul on plaanis kuhugi põgeneda, siis põgeneme koos, kas nii?”

“Oh jaa, olen sinuga nõus.” Nende sõnadega läksid Juudit ja Saalomon vanemaid vestlema jättes teise tuppa.

Jäädes omavahele, pakkus Juudit Saalomonile laua ääres seisvale toolile istet ja istudes tema kõrvale, hakkas kõnelema sellest, mis valdas tema meeli.

“Tead, Saalomon, mul on täna sulle väga tõsine palve. Tahan sulle jutustada sellest, mis viimasel ajal üha enam ja enam minu mõtteid valdab. Ma palun sind mind tõsiselt ära kuulata, aga pärast andestada oma Juuditile, kui tema mõtted tunduvad rumalatena. Kas oled valmis lubama juba ette, et andestad mulle?”

“Oh jaa, Juudit,” vastas Saalomon, “sa võid mulle rääkida kõigest, mis sinu peakest vaevab, ja olen valmis, niipalju kui suudan, aitama sind kõiges, millega sa üksi hakkama ei saa. Sest kahekesi suudame ju palju kiiremini kõik keerdsõlmed lahti harutada, kas pole nii?”

“No hästi, siis räägin sulle. Sa ju tead, Saalomon, et usun kogu südamest Jumalat ja tahan selle usu säilitada niikaua, kuni elan.”

“Jah, Juudit, ma tean seda väga hästi ja usun, et sinu Saalomonil ei ole midagi selle vastu. Vastupidi, ma hindan seda väga ja mõtlen vahel, kui õnnelik sa oled, et saad kogu südamest uskuda. Võib-olla jõuavad ka minu veendumused sinu omadega kooskõlla.”

“Hästi, Saalomon, loodan väga, et see kunagi juhtub, aga nüüd on asi selles, et meie juudi religioon peab teisi religioone paganlikeks ega luba meil suhelda nendesse uskujatega. Sa naerad, Saalomon, kuulates oma Juuditi rumalusi, aga kuula, minu jaoks ei ole see rumalus, vaid väga tõsine küsimus!”

“Oh, armas Juudit, minu naeratuse kutsub esile see, et inimesed on loonud enestele nii

palju jumalaid ja religioone ja uhkeldavad nüüd ühega teise ees ja alandavad selle pärast ka teisi. Ma ei usu Jumalasse ja minu uskmatus peamiseks põhjuseks on religioonide paljusus! Kui on olemas Jumal, siis on Ta Üks, ja religioon peaks olema samuti üks kõigi rahvaste jaoks. Meil tuleb aga rinda pista sadade erinevate religioonide ja jumalustega. Ja selle juures peavad iga religiooni järgijad veel enda usku teistest paremaks! See sunnibki mind mõtlema, et iga rahvas mõtles välja oma jumala ja sellele jumalale vastava religiooni, mis on kooskõlas nende elust arusaamise ja tingimustega. Ma juba rääkisin sulle, Juudit, et oled õnnelik, et saad uskuda lapsemeelse lihtsusega. Ära kunagi vaata teiste peale nii, nagu seda tegid omal ajal meie esivanemad. Kui on olemas Jumal, peab ta olema Jumalaks mitte ainult juutidele vaid, kõikidele rahvastele!”

“Just sellest tahtsingi sinuga täna rääkida, mu Saalomon,” sõnas Juudit. “See täidab kõige enam minu hinge. Alates varasest lapsepõlvest õpetati mind armastama ainult juudi rahvast ja tema religiooni, kõigile teistele inimestele vaatama nagu paganatele ja nende religioossetele uskumustele nagu valedele, Jumalale vastikuile. Aga nüüd ei ole ma enam laps, et uskuda kõike, mida teised usuvad, ja tahan teada, mille pärast pean armastama seda, mida armastan, ja vihkama seda, mida peaksin vihkama. On see õige?

Miks pean armastama oma rahvast ja tema religiooni, seda ma juba tean. Olen sellest palju lugenud ja kuulnud, tean oma rahva ajalugu, religiooni ja usku. Ma tean, et see on antud Jumala enese poolt, kuigi selles on mulle palju selgusetut, mida minu mõistus ei suuda haarata. Aga me puutume iga päev kokku paljude inimestega, kes usuvad teistmoodi, ja nende hulgas on väga häid inimesi.

Sellepärast tugevneb mul üha enam soov tutvuda lähemalt teiste religioonidega, mis meid ümbritsevad, külastada nende jumalateenistusi, et otsustada nende üle isiklike vaatluste põhjal. Teiste religioonidega ainult raamatute põhjal tutvuda tundub mulle ebaõige. Kõige parem oleks teha seda vahetult. Sa ju tead, et meie vanematele ei meeldiks sugugi, kui läheksin kirikusse või palvemajja või osaleksin Jumalateenistustel. Nii ma siis otsustasin kõik sulle ära rääkida ja sinult nõu küsida. Isale ja emale ma sellest ei räägi, tean, et nad ei ole selliste mõtete pärast minuga rahul. Sina võid nüüd olla minu kohtunik: kui minu mõtted on ebaõiged, unustame selle jutu, aga mulle oli vaja kellelegi oma südant puistata.”

Saalomon kuulas Juuditi juttu väga tähelepanelikult. Juuditi soov osaleda juutidele võõrastel jumalateenistustel tundus talle imelikuna. Ta istus mõned minutid vaikides, pea langetatud. Juudit jälgis ärevusega tema näoilmete muutusi.

“Noh, Saalomon, mis on?” pöördus ta pärast lühikest vaikimist tema poole ja pani oma käe tema põlvedele asetatud kätele. “Kas sinagi hakkad mõtlema, et sinu Juudit on hereetik ja oma isade usust taganeja?”

“Oh ei, Juudit, ma ju ütlesin sulle, milline on minu arvamus religioonide kohta. Aga kui avaldasid mulle oma soovi osaleda juutidele võõrastel jumalateenistustel, tundus see mulle ebaloomulikuna. Miks see tunne tuli, ei tea ma isegi. Võib-olla nende mõjude ja vaadete pärast, millega mind on lapsest saadik kasvatatud. Tead, Juudit, las see kõik, millest me sinuga rääkisime, jääb esialgu saladuseks. Ära räägi sellest ei minu ega sinu vanematele, sest me ei tea, millised mõtted nendes võivad tekkida. See kurvastaks neid arvatavasti sügavalt. Mis puutub meisse, siis oleks tegelikult hea, kui läheksime vahel mõnda kirikusse, et kuulata ja vaadata, mida seal tehakse. Mina ei ole selliste küsimuste vastu huvi tundnud, sellepärast ei ole ma ka peale meie sünagoogi kusagil viibinud, ja sealgi olen olnud ainult selleks, et vanemaid mitte solvata.”

Kui Saalomon kõigiga hüvasti jättis ja oma vanematega koju läks, jäi Juudit oma tuppa, suutmata kaua uinuda. Tema südames vaheldusid rõõm ja kurbus. Vaadates nende jutuajamise ajal Saalomoni näoilmeid, jälgides nende muutumist, kui ta avaldas Saalomonile oma plaani külastada erinevaid palvemaju, mõistis Juudit, et Saalomon ei olnud teadlik ateist. Kuigi ta ütles, et ei usu Jumala olemasolusse, oli tema südames alateadlik armastus juutide religiooni vastu, mis võis temast aja jooksul teha tõeliselt uskliku inimese. See avastus tegi Juuditile suurt rõõmu. Aga teiselt poolt rääkis väljend “juutide religioonile võõras” talle sellest, et kuigi Saalomon ei olnud rahul oma rahva suhtumisega teistesse religioonidesse ja nende esindajatesse, seisis ta ikkagi ebateadlikult juutide poolt ja võis saada ka suureks fanaatikuks. See täitis ta südame rahutuse ja vaigse kurbusega.

“Oh, Jehoova!” hüüdis Juudit pärast pikki mõtisklusi, “kui Sa oled Kõikjalolev ja Kõiketeadev, siis tead Sa kõiki mu mõtisklusi. Kingi mulle arusaamine Sinust, Sinu tõest, ära lase mul ekselda pimedas, täielikus teadmatuses.

„Kui imelik ma olen, tõepoolest,“ mõtles ta edasi. “Lapsepõlves ei andnud ma küsimustega Jumala kohta rahu isale, emale ja vanaisale ning nüüd hakkab nendega tüütama ka Saalomoni. Mida ta pärast tänast jutuajamist minust mõtleb? Loomulikult tean, et ta armastab mind, ja kui see oli minu poolt ka rumalus, siis andestab ta mulle ja unustab. Sest kõik inimesed teevad ja räägivad oma elus palju rumalusi!”

Sellest jutuajamisest möödus umbes kaks kuud. Ühel talvisel õhtul toimus Saalomoni vanemate majas Juuditi ja Saalomoni vanemate vahel tõsine jutuajamine. Kõikide vestlevate inimeste näol lasus sügav kurbus. Proua Veinberg pühkis sageli pisaraid. Saalomon istus langetatud päi ja tema rinnast väljusid sügavad ohked.

“Mul ei ole temale enam mingit mõju ja ka isal mitte,” ütles pärast lühikest vaikust Juuditi ema, püüdes tagasi hoida rinnast tõusvaid nuukseid. „Oleme täiesti abitud ega tea, mida teha. Meil on nii raske tütre hukkamise pärast ja häbi teiste inimeste ees. Aga tema, nagu peast segane või kellegi mõju all, vastab kõigile meie palvetele ja ähvardustele ikka ainult ühte ja sedasama: “Ma tean, et teil kõigil on raske, ja mul on nii valus, aga ma ei saa jätta kõike, mis on mulle püha ja kuulata inimesi rohkem kui Jumalat!”

“Ooii,” ägas proua Veinberg, “Juudit, Juudit, mu vaene Juudit! Kas sa tõesti oled meie kõigi jaoks kadunud, meie jaoks, kes me armastame sind!”

Kõik istusid, pisarad silmis, pea langetatud.

“Ka mina ei suuda tema juures enam midagi saavutada, kuigi lootan, et kõik veel laabub. Olen kolm korda püüdnud temaga rääkida, paludes tal minu, vanemate ja kogu rahva pärast oma harrastused jätta, aga ta ütleb alati ühte ja sedasama: “Ei, Saalomon, ma ei suuda, ma armastan oma vanemaid, sind ja oma rahvast veelgi enam kui varem, kuid unustada teie pärast oma Lunastaja - see oleks tõepoolest midagi koletislikku. See oleks rohkem kui enesetapp! Siin ei ole küsimus mitte keha enesetapust, mis varem või hiljem peab niikuinii surema, vaid hinge surmast!” Need sõnad olid mulle täiesti arusaamatud ja ma ei teadnud, mida talle vastata. Arvan, et ta on viimasel ajal väga palju mõtisklenud ja sellega oma närvid üle koormanud. Peale selle on ilmunud see õudne inimene ning tugevalt mõjutanud tema kujutlustele avatud hinge. Aga mul on veel sügav lootus, et aja jooksul see kõik möödub.”

See jutuajamine toimus Bernsteinide majas järgmisel põhjusel:

Umbes kolm nädalat pärast seda, kui Juudit oli avanud Saalomonile oma plaani tutvuda teiste religioonidega, külastas linna läbisõidul olev vene protestantliku kiriku evangelist. Eelseisvatest koosolekutest, mis pidid toimuma kohaliku koguduse palvemajas, oli linna elanikele teada antud seintele kleebitud kuulutuste kaudu. Nendel seisis üleskutse ka linna juutidest elanikkonnale, keda samuti kutsuti koosolekutele. Kuulutuse autor lubas, et evangeelsetel õhtutel kõneldakse juutide jaoks palju kasulikku. Kuigi kuulutused tõmmati kiiresti maha ja hävitati evangeelse töö vastaste poolt, kes ei tahtnud mitte ainult ise kuulama minna, vaid ei soovinud, et ka teised neid kuulutusi loeksid, nägid ühte neist tänaval jalutavad Saalomon ja Juudit.

“Kas näed, Saalomon,” pöördus Juudit kuulutuse teksti lugedes naeratades tema poole, “mõni aeg tagasi rääkisime sinuga mõne kristliku kiriku külastamisest, et kuulata ja vaadata teiste inimeste jumalateenistusi, aga nüüd meid isegi kutsutakse sinna. Vene inimestel on vanasõna, mis ütleb, et kutsumata külaline on tatarlasest hullem aga parem pole seegi, kes keeldub minemast sinna, kuhu teda kutsutakse ja loobub sellega millestki heast. Arvatavasti osaleb nendel koosolekutel palju juute ja sellepärast ei ole keegi imestunud, nähes seal ka meid. Seetõttu võivad meie vanemad sellest teada saades olla täiesti rahulikud. Eks ole imeline kokkusattumus?”

“Õige,” vastas Saalomon, “olen sel korral sinuga täiesti nõus. Mul oleks samuti huvitav kuulda, mida see inimene tahab juutidest või juutidele rääkida. Hästi, lähme siis täna. Ma tulen poole kaheksa paiku sinu juurde ja siis täidame sinu ammuse soovi, muide, nüüd ka minu oma,” lisas Saalomon lõbusalt.

Kui Saalomon ja Juudit palvemaja suurde saali sisse astusid, oli see kuulajatega juba täidetud. Heites pilgu ridadele, märkasid nad umbes kahtkümmet tuttavat juuti. Kaks tundmatut inimest, kes istusid kõige viimases pingis, tõusid püsti ja pakkusid neile oma kohti, võttes ise sisse koha ukse juures. Selline viisakus esimesel pilgul tahumatute ja täiesti võõraste inimeste poolt hämmastas Juudit. Täna armastusväärse eest, istusid nad pakutud kohtadele. Mõne minuti pärast kõlas saalis väikese koori laul. Sõnade sisu ja meloodia haarasid Juuditi südame kohe kaasa. Laulus oli talle palju lähedast, südamele armast, see oli tema südame ammune laul. Kõiges oli lihtsus ja siirus. Kuulates laulu sõnu, mõtles Juudit: “Need inimesed usuvad ja austavad sedasama Jumalat, keda meiegi, ainult siin on rohkem lihtsust ja tänulikkust.”

Koor laulis:

Oh Jehoova, läbi mere, läbi kõrbe, vii meid Sa
meie nõrkust oma rinnal, läheduses korva.
Taevamannat, taevamannat, meile nõrkadele anna,
Issand sellega meid toida!

Oh, ava oma pühade andide kalju allikad,
Sinu Tulesammas kõrge hoidku meid vaenlaste eest!
Oh Päästja, oh Päästja, ole meie hingele kilbiks.

Me seisame Jordani ääres, laota oma tee üle jõe,
et Kaanani tasandikel võiks hingata Su rahvas,
au laulud, au laulud kõlavad siis Sulle seal.

Need sõnad kõlasid Juuditi hinges nagu kauge aja kaja, saabununa minevikust tänasesse õhtusse. Tema silme eest möödusid pildid Iisraeli ajaloost, minekust Töötatud maale Jehoova tugeva ja Väelise käe juhtimise all.

Laulu viimased sõnad “Et Kaanani tasandikel võiks hingata Su rahvas” vaibusid igavikku, aga Juudit istus ikka veel langetatud päi, suured silmad pisaratega täidetud. Ka Saalomon istus tõsise mõtliku näoga.

Pärast lühikest pausi laulis koor teise laulu, mis oma sisuga Juuditit veelgi enam hämmastas. Koor laulis:

“Maa väriseb, maalt maale liigub metsik äike .....

Iga selle laulu sõna justkui lõi ta hinge. Nagu esimeseski laulus, mil tema silme eest möödusid pildid Egiptusest väljumisest ja Iisraeli kõrberännust, ilmusid ka teise laulu ajal tema silme ette killud juudi rahva ajaloost.

“Milleks suitsutus ja põletusohvrid, milleks kuld,” kordasid Juuditi huuled laulu sõnu.

“Kas siis Jumalale, kes on loonud kogu universumi, on vaja, et Tema omandus Temalt võetaks ja toodaks Temale ohvrina, nagu oleks see meie oma? Jah, hing, mis on puhtam kullast ja ühe inimese armastus teise vastu see on Temale kõige suurem and.”

Terve sülem mõtteid täitis Juuditit, aga nendega ei olnud praegu võimalik tegelda.

Kokkutulnud kuulajate ette, kõrgemale kohale laudlinaga kaetud laua kõrvale ilmus keskealine mees, avatud raamat käes. Tema meeldiv energiline nägu oli raamitud suure musta habemega. Ta heitis kõigi kohalolijate peale südamesse tungiva pilgu, nagu tahtes vaadata iga kuulaja hinge, ja hüüdis valju häälega:

“Selles ruumis, nagu olete juba teadaannetelt lugenud, toimub alates tänasest õhtust rida koosolekuid koos Piibli lugemise ja seletamisega. Enne kui asume lugema seda imelist Raamatut, mis on kingitud meile, inimese lastele, Jumala enese poolt, teen ettepaneku pöörduda palves Jumala poole, et Ta meid õnnistaks ja meile annaks mõista oma Sõna. Välised vahendid meil Sõna mõistmiseks, nagu näete, puuduvad, aga Tema ise on kohal igal pool ja igal ajal, kus inimesed iganes Tema sõna juurde kogunevad. Elav ja Kõikjalviibiv Jumal ei vaja surnud esemeid, mis Teda meelde tuletaksid, sest Ta tahab ise meile oma kohalolekust märku anda. Kui tõuseme, et tervitada kõrvalviibivat inimest, siis kui palju enam, tundes Jumala kohalolekut ja pöördudes Tema poole, peaksime tõusma, et kummardada Teda. Sellepärast tõuskem ja palvetagem.”

Kõik kokkutulnud tõusid oma kohtadelt, välja arvatud juudid, kes vaatasid üksteise poole, teadmata, mida ette võtta. Mõned neist tõusid kõheldes, mõned jäid oma kohale istuma. Istudes viimases reas, nägi Juudit kogu aeg nende käitumist. Ta ise tõusis pärast kutset esimesena ja tema järel kohe ka Saalomon.

Kuum, lapselikult lihtne palve voolas eespool seisva inimese huultelt. Nagu laps, kes pöördub oma Isa poole ja räägib Talle oma soovidest, pöördus ka see palvetaja lihtsate sõnadega Jumala poole. Juudit ei olnud midagi sellist oma elus kogenud. Ta oli kuulnud, kuidas lugesid palveid tema vanemad, ja ta ka ise luges palveid, mis olid kirjutatud tuhat aastat enne tema sündi, mis olid pähe õpitud ja tihti korratud ka ilma nendest aru saamata. See oli surnud vorm ilma Elava Vaimuta. Aga siin ei kõlanud surnud, päheõpitud vormelid ja väljendid, vaid südamest väljavoolavad palved koos tungiva vajadusega. See oli elava usuga täidetud vestlus inimese ja nähtamatult kohalviibiva Jumala vahel. Kui palvetaja ütles lõpuks aamen, kordasid ka kõik teised üheskoos seda sõna. Aamen, kordas teiste järel ka Juudit.

Saalomon vaatas arusaamatuses tema poole.

“Mis sinuga on, Juudit, sa käitud nagu need inimesed: tõused, kui nemad tõusevad, ja kordad nende järel. Vaata, kõik meie omad istuvad vaikselt. Juudit, kas sinu käitumine on hea?”

“Arvan, et ma ei tee midagi halba, minu Saalomon. Kas me ei peaks seisma tõe poolel ja olema tõe sõnakuulelikud isegi siis, kui kuuleme seda elus esimest korda?” vastas Juudit. “Kõiges, mida näeme ja kuuleme, tunnen ma ainult tõtt.”

Nende vestlus katkes, sest kõneleja kutsus kõiki kuulajaid tähelepanule ja hakkas lugema ühte Piibli ettekuulutustest, prohvet Jesaja raamatu 53. peatükki, milles on jõuliselt kokku võetud kogu Jeesuse Kristuse elu tema sünnist kuni surmani Kolgata ristil. Lõpetanud lugemise, puudutas kõneleja mõne sõnaga Iisraeli rahva ajalugu ja imelist lootust Messia tulemisele. Ta rõhutas, et Messias pidi vastavalt prohveti ettekuulutustele kõigepealt surema rahva eest nagu Jumala Tall. Oma surma läbi pidi Messias vabastama inimesed patu ja igavese surma orjusest, nagu kunagi Egiptuses surmatud talled, kui nende veri vabastas juudid vaarao orjusest ja nende esmasündinud surmast. See, mis juhtus vanaaja Egiptuses, oli ainult sümboliks, selle võrdpildiks, mida Jumal tegi Jeesuses Kristuses, kellest jutustas prohvet Jesaja: “Ta oli solvatud, alandatud, valude Mees, Ta surmati meie eest nagu Tall, Ta võttis enese peale meie patusüü.”

“Mu kallid,” pöördus kuulutaja kuulajate poole, “vaatame nüüd Naatsareti Jeesuse Kristuse elu. Kas Ta ei olnud alandatud ja põlatud? Kirjatundjad ja variserid vihkasid Teda kogu Ta elu jooksul, kuni lõpuks otsustasid Ta saata alatusse surma ristil, eemaldades Ta oma rahva hulgast. Rooma paganatest sõdurid, tegid okasvitstest krooni ja surusid selle Talle pähe, löid Teda pillirookepiga, naersid Ta üle ja hüüdsid: “Rõõmusta, juutide kuningas!” Kas see ei olnud alandus? Ja kas Tema ei olnud nagu tapale viidav Tall, kui ta kandis oma risti hukkamispaigale, nõrkedes selle raskuse all? Selle kõige juures oli ta tõepoolest nagu sõnatu Tall: ei nurinat ega kaebust oma tapjate ees. See toimus ammu, aga Jesaja prohvetikuulutus täitub Jeesuse Kristuse läbi ka meie päevil. Siin, nagu näen, on täna palju minu sõpru juute. Oh kuidas sooviksin, et te vaataksite pisut oma minevikku ja tänapäeva, küsides: kas meie päevade juudi vaimulikud juhid ei jätka esitlemast Jeesust Kristust, Jumala Poega, tõelist Iisraeli Messiat nagu isehakanut ja petist? Kas see ei ole Kristuse põlgamine ja alandamine veel pärast mitmeid sajandeid?

Tõsi, kõik Iisraeli rahva religioossed inimesed jätkavad Messia ootamist. Aga kes on see, kes tuleb varsti? Kes saab olema see kõrgeauline Messias? Kui räägime inimeste arvamustest, võime eksida. Aga Jumal, kes on lubanud saata oma Messia, on hoolitsenud Tema tulemise ettekuulutamise eest. Vaatame, mida räägib Messias üks hingestatuid Jumala prohveteid, prohvet Sakarja oma prohvetiraamatu 12. peatüki 10. salmis. Need on sõnad ilmuva Messia kohta: “Siis vaatavad nad sellele, kelle nad läbi pistsid, ja kaevlevad Tema pärast, nagu kaeveldakse ainsa lapse pärast.”

Kelle on juudid oma ajaloos läbi pistnud? Kes tuleb neile uuesti tagasi? See, kelle nad minevikus läbi pistsid, on Jeesus, Taaveti poeg! See pidi sündima Jumala ettekuulutuse kohaselt: süütu tapetud Talle veri pidi valatama Iisraeli ja kogu maailma lunastamiseks, et vabastada inimesed nende pattudest. Sellest kuulutas ette prohvet Jesaja, kuulutas ette Taaniel ja kuulutasid teisedki. Nüüd peab täide minema ka teine ettekuulutus: Iisrael peab usu kaudu vaatama sellele, kelle pistsid läbi tema isad.

Täna pöördub Jumal minu kaudu veel kord teie kõigi poole, Iisraeli lapsed, ja kõigi teiste

poole, kes on sellel koosolekul!”

Seda kuuldes lahkusid saalist paljud juutidest, jättes kolinal oma toolid. Kui kõik taas rahunesid, jätkas kuulutaja:

“Oh, Iisraeli lapsed, just teie juurde saatis Ta pärast ülestõusmist oma õpilased evangeeliumi kuulutusega. Ka mina kuulutan seda sõna kõigepealt teile. Just teile paljude rahvaste hulgast tahab Issand kõigepealt anda südamesse rahu ja eluks rõõmu! Kõigepealt tahab Ta just teid õnnistada suurimate õnnistustega, mida Ta lubas juba meie esiisale Aabrahamile! Ärge ainult jätkake Temale vastupanemist ja tõrkumist, Päästjale, Kes valas teie üleastumiste pärast oma süütu vere! Ärge jätkake oma südame kalkuses uute okaste põimimist Tema peas olevasse okaskrooni! Ärge pistke oma uskmatuse, põlguse ja alandusega uuesti läbi Tema käsi ja jalgu! Pöörduge Tema poole kogu oma südamega, alanduses ja palves!

Millal saabub teie jaoks see auline päev, kui vaatate Tema peale, kelle teie isade käed läbi pistsid? Millal langete patukahetsuse pisarates Tema läbiuuristatud ja risti külge naelutatud jalgade ette? Ta ootab! Tema pilk on just praegu pööratud armastusega igauhe peale teie seas.

Nagu Iisraeli äraeksinud lammast tahab Ta sind koju juhtida. Ta kutsub sind täna, kuulake, mida ta ütleb: “Tulge minu juurde kõik, kes te vaevatud ja koormatud olete, ja mina annan teile hingamise!” Sina, kes sa oled patuga koormatud, sina, kes sa igatsed ja pole leidnud südamerahu selles maailmas, tule täna ja ta annab sulle igavese rahu!”

Vaikis viimane tungiva kutse sõna. Kõik kohaletulnud põlvitasid kuulutaja sõnade lõppedes palveks, välja arvatud mõned veel koosolekule jäänud juudid. Hüüded patukahetsuse ja abi pärast väljusid palvejõena paljude kohalolijate südamest.

Juudit, kes oli kõike tähelepanelikult kuulanud, istus oma kohal, silmad täis pisaraid.

Nüüd meenus talle elavalt, kuidas ta kolmeteistaastase tüdrukuna, kuulis vanaisa jutujamist talle küllatunud rabidega. Juba siis tundus Juuditile, et ühel rabidest oli olnud täielikult õigus!

Täna on ta kuulnud elavat evangeelset kuulutust Jeesusest. Mingi sisemine hääl kaikus kogu aeg tema südames: “See kõik on tõde, mille sa pead vastu võtma. Tema on Messias, Tall, kes on surnud kõigi juutide eest, kogu maailma eest ja ka sinu eest. Te peate vastu võtma Tema, kes on läbi pistetud! Jah, ka sina,” sõnab hääl. “Ka mina,” sosistasid Juuditi huuled tasa, nagu oleks ta esitanud küsimuse nähtamatule kaasvestlejale.

Saalomon jälgis kogu aeg noore tütarlapse näoilmet. Ta tegi kolm korda ettepaneku koju minna. Talle ei meeldinud siin kuulutatud lihtne ja selge tõde Kristusest. Aga Juudit keeldus kogu aeg ja palus tal veel oodata.

Kuigi Saalomon oli moodne, uskmatu noor juut, oli see uskmatu ainult pinnapealne.

Oma hinge sügavuses jäi ta tõeliseks ortodoksseks juudiks. Kuuldes tõde Kristusest, Tema suhtest juutidega, haaras teda üha enam ja enam sügav sisemine pinge. Tal oli väga valus vaadata Juuditit, keda ta kogu südamest armastas, kes võttis kuulutuse vastu nagu tõe. Hinnates tema näoilmeid ja pisaraid, oli ta jutlustajaga täiesti nõus.

Nüüd, kui kõik palveks põlvitasid, tundis Saalomon juudina, et tema jaoks oleks solvav jääda siia nende inimestega koos palvetama. Peaaegu jõhkralt, värin hääles, tegi ta taas ettepaneku sellest saalist lahkuda ja koju minna.

“Ei, Saalomon,” vastas Juudit vaikselt, “ma ei suuda sellel hetkel lahkuda. Koosolek lõpeb peagi, tahan siia jääda kuni lõpuni.”

Tema süda peksis, kui ta kuulis tungivaid palveid, milles oli palju anumist Iisraeli

pöördumise pärast. Juudit kuulis et ka tema – nagu teisedki juudid – on patune, on teinud kaela kangeks ja seisab tänase päevani vastu Jeesusele Kristusele. Ta on pidanud Teda petiseks ja valemessiaks, on Teda põlanud ja alandanud. Need mõtted läbisid Juuditi pea nagu välk ja täitsid tema südame suure valuga.

“Aga nüüd, mida ma pean tegema? Kui kõik tänulikult Tema ette põlvedele langesid, istun ma siin kangekaelselt ja isegi ei tõuse oma pingilt. Oo Jumal,” sosistas Juudit, “mida ütleb Saalomon, rahvas, vanemad? Aga mida ütleb Tema, armastav Jumala Tall?” küsis sisemine südamehää.

Unustades oma vanemad ja Saalomoni kohaloleku, viskus ta sõnadega “Andesta mulle “Jehoshua” põlvedele. Võimas vaoshoitud palve väljus tulise igatsusena tema südamest. Palve enese, aga kohe ka oma vanemate ja kogu rahva pärast. Veel koosolekul istuvad juudid vaatasid tema poole hämmastuse ja arusaamatusega. Saalomon istus põlvitava Juuditi juures ja vaatas tema poole arusaamatu ärahirmutatud näoga.

“Oh Jumal, mu Jumal ja Issand, oh Jehoshua, Messias!” jätkas Juudit, “tahan nüüdsest kogu südamega teenida ainult Sind, olla Sinu ori ja kuuluda tervenisti ainult Sulle. Aita mul käia Sinu järel. Aamen!”

“Aamen, Aamen” kordasid mitmed hääled tema ümber.

Koosoleku juhataja hakkas palvetama Issandale tänapalvet selle lambukese eest Iisraeli karja hulgast, kes oli tulnud oma Karjase juurde. Saalomon, saanud enesevalitsuse tagasi, tõstis põlvitava Juuditi jõhkralt püsti, haaras ta käest ja vedas ta peaaegu jõuga koosolekusaalist välja. Juut-fanaatik oli saanud tema südames lõpliku võidu. Selles seisundis oli ta valmis Juuditi, keda ta nii palavalt armastas, omaenese kätega ära kägistama ja kividega surnuks viskama selle eest, et ta nimetas palvetades oma Issandaks Jeesust Kristust. Juudit, tasane ja sõnakuulelik, läks nagu unes koos temaga, sõnagi rääkimata ja tema jõhkralt käitumisele mingisugust tähelepanu pööramata. Kuni koduni ei vahetanud nad ühtegi sõna.

Saalomon kõndis raskelt hingates, tema rinnus kees ikka veel raev kuulutaja vastu, mis mattis ta hinge. Ta vihkas kõiki inimesi ja ka Juuditit. Tüdruku süda oli aga täidetud sügava rahuga. Tal oli kahju tema kõrval kõndivast Saalomonist, ta tundis, mis toimus tema südames, ja pidas sellepärast paremaks vaikida, et mitte põhjustada Saalomonis veelgi suuremat raevu.

Kodule lähenedes, hakkas Juudit mõtlema sellele, kuidas võtavad teda vastu tema vanemad ja kogu juudi kogukond. Paljud juudid olid olnud tema pöördumise tunnistajateks. Kindlasti jõuab uudis sel õhtul juhtunust kõikide kohalike juutideni. Jõudes vaevu järele kiirelt sammuvale Saalomonile, palus ta vaikselt abi Jumalalt. Ta palus, et Tema, Kõiketeadev ja Kõikenägev, kinnitaks teda eelseisvatel tundidel kohtumisel vanematega ja annaks talle tarkust ja kannatlikkust.

Kui nad majani jõudsid, rahunes Juudit täielikult. Jumal, kelle poole ta oli abi paludes pöördunud, oli tema vaikset palvet kuulnud. Sisemine hää julgustas teda: “Ära karda Juudit, ole kindel, Ma olen koos sinuga.” Kogedes, et Jumal ei jäta teda maha, täitis vaikne rõõm tütarlapse südame ja naeratus valgustas ta nägu.

Kui Juudit ja Saalomon koju saabusid, istusid vanemad ja nooremad õed külalistetoas, igaüks oma töö juures. Saalomon vajus lahti riietumata, müts käes, vaikides ja raskelt tugitooli, Juudit läks vaikselt läbi toa.

Saalomon istus, pea longus, ja murdis närviliselt oma käsi, rasked ohked rinda rebimas.

Vanemad ja Juuditi õed vaatasid üksteisele vaikides ja imestunult otsa. Nad nägid, et Juuditi ja Saalomoni vahel on midagi juhtunud.

Proua Veinberg tundis ema südamega enne teisi kõuepilve, mis oli ootamatult tõusnud kõigi peade kohale. Minnes Saalomoni juurde, pani ta käe tema langetatud pea peale ja küsis:

“Mis on Saalomon, mis teie vahel juhtus?”

Nagu unest ärgates ja silmi proua Veinbergi poole tõstes kisendas Saalomon, vihast peaaegu hingetuna, olles võimetu ennast valitsema:

“Küsi Juuditi käest, las ta räägib teile. Muide, ei ole vaja tema käest küsida. Ta on usutaganeja! Ta häbistas meid kõiki: teid, mind, kogu meie juudi rahvast. Sellest teab arvatavasti juba terve linn!”

Proua Veinberg langes näost kahvatudes Saalomoni kõrval olevale toolile. Ta ei teadnud veel, millest oli jutt ja vaatas noormehele arusaamatusega. David Veinberg vaatas ajalehelugemist katkestades, noormehele tõsiselt otsa. Ta oli arvanud, et Saalomoni halb meeoleolu on põhjustatud mõnest tühisest tülist tema ja Juuditi vahel.

“Milles on küsimus?” küsis ta rangelt. „Mis Juuditiga on, millega ta kõiki häbistas?”

“Jah, mis on meie tütreaga juhtunud? Räägi kiiresti, Saalomon,” ütles muretsev ema.

“Saara, kutsu ruttu Juudit. Las ta räägib ise, milles on asi,” pöördus ema oma noorema tütre poole.

Juudit sisenes külalistetuppa. Kõikide pilgud suundusid temale, aga ta oli täiesti rahulik, ainult tema harilikult lõbusal näol oli märgata tõsidust ja keskendumist. Ta oli just lõpetanud oma palvekõneluse Issandaga. Sel ajal kui külalistetoas toimus eespool kirjeldatud vestlus, langes Juudit oma toas põlvedele Issanda jalgade ette ja palus Teda, et Ta avaks tema vanemate südame Messia, kui oma isikliku Päästja vastuvõtmiseks. “Aita mind nüüd, mu Päästja,” ütles ta, kui õde tema toa uksele koputas.

“Kas sa kutsusid mind, ema?”, pöördus ta oma ema poole.

“Istu siia,” ütles ema asemel isa, pakkudes talle kohta. Juudit istus vaikides. Ta tundis, et tema jaoks on saabunud tõsine hetk, hetk selgitusteks. Ta teadis, et peab nüüd avalikult vanemate, õdede ja Saalomoni ees tunnistama oma usku Jeesusesse Kristusesse, Jumala Poega. See oli vastpöördunule ja usus veel kogenematule Juuditile väga raske ja tõsine samm.

“Kuule, Juudit,” pöördus tema poole isa. “Tahame sinult eneselt selgitust selle kohta, mis juhtus sinu ja Saalomoni vahel? Millisest häbist meile ja meie rahvale ta räägib?”

Juudit kuulas vaikides, pea langetatud. Kõik vaatasid temale, oodates vastust.

Lõpuks, pärast vaikimist pead tõstes ja oma isale otsa vaadates ütles ta vaikse aga kindla häälega:

“Jah, ema ja isa, midagi on juhtunud, aga mitte sugugi minu ja Saalomoniga vaid ainult minuga. See ei häbista teid, Saalomoni ega kedagi teist. Tahaksin, et see juhtuks ka teiega, meie rahvaga ja kõigiga, kes maa peal elavad.”

“Räägi rutem ja selgemini, ära sunni meid nii kaua kannatama,” kiirustas ema.

“Jah, ema, ma ei taha, et teie või keegi muu kannataks, vaid et kõik rõõmustaksid koos minuga. Seda, mis täidab täna minu südant ja mis täna õhtul minuga juhtus, ei suuda ma mõne sõnaga edasi anda. Sellepärast palun, armas ema, vabanda mind, et ei suuda seda lühidalt välja ütelda.”

“Ta on usutaganeja, ta häbistas meid kõiki!”, kisendas ärritunud Saalomon, kes ei suutnud ennast enam valitseda ega soovinud, et Juudit ennast kuidagi õigustaks või

vanematele mõju avaldaks.

“Usutaganeja?” kordasid vanemad ja õed nagu ühest suust, vaadates küsivalt Juuditile.

“Jah, usutaganeja, mis te teda enam kuulate, ta on - kristlane!”

“Kristlane? Meie Juudit on kristlane?” kordasid kõik nagu ühest suust.

“Peatu, Saalomon!” kisendas juba vihaselt ka Veinberg.

Ta tõusis toolilt, läks oma tütre juurde ja vaadates tema poole raevunud pilguga, küsis:

“Kas see, mida Saalomon räägib, on tõsi?”

Kõik vaikisid. Isa, värisedes teda haaranud vihast, seisis tütre ees.

“Ah, David, rahune, las Juudit räägib ise kõik ära,” sekkus proua Veinberg. Isa vaade oli ka tema jaoks kohutav. Ta ei olnud oma meest pikkade abieluaastate jooksul veel kunagi sellisena näinud. “Istu siia, minu juurde.” Veinberg istus raskelt hingates oma naise kõrvale.

“No räägi, mida sa tahtsid meile teatada?” pöördus ta jälle vaikselt istuva, ära hirmutatud Juuditi poole. “Kannata ka sina, Saalomon, las ta ise räägib meile kõigest, mis temaga täna õhtul on sündinud.”

“Jah,” alustas Juudit kindla ja otsustava häälega, “Saalomon rääkis tõtt: ma usun tõepoolest Jeesust Kristust, Juutide Messiat ja minu isiklikku Päästjat.”

Nende sõnade juures hüppas Veinberg nagu nõelatult toolilt püsti, kuid naine hoidis teda tagasi.

“Ma kuulsin Temast juba lapsepõlves. Minu südames on käinud mitu korda võitlus: kas Ta on Messias või ei? Ma ei suutnud seda küsimust ise lahendada. Ma mäletan, kuidas küsisin seda kord vanaisalt, mäletan tema vaidlust teise rabiga, kes tõestas, et “Jehoshua” on Iisraeli Messias. Täna läksime koos Saalomoniga kristlikule koosolekule, kus kõneles evangelist teisest linnast. Kuulates Jumala Sõna ja kuulutust, jõudsin lõplikule veendumusele, et Tema, “Jehoshua”, ongi Iisraeli Messias, Jumala Ainusündinud Poeg, kelle meie esivanemad risti löid ja Kes suri ristil kui Jumala Tall meie rahva ja kogu maailma pattude eest. Nähes seda nii selgelt, andsin ma Talle oma südame ja nüüdsest on teie tütar Tema ori ja järgija.”

Selle selgituse ajal nägi ta isa ja ema näoilmete kiiret vaheldumist: ta märkas, et nende südames toimub tõsine võitlus, et nad püüavad seda suure jõupingutusega varjata.

Viimase lause juures purskas tütarlapse ema peast kinni hoides meeletult nutma, isa tõusis ja hakkas toas edasi-tagasi käima ja käsi murdma; õed ja Saalomon istusid, pisarad silmis.

“Mine minu silma alt ära!” karjus Veinberg, värisedes vihast ja tütrele ust näidates.

Pea langetatud, väljus Juudit vaikselt toast.....

IV VÄLJAETUD KRISTUSE NIME PÄRAST.

Vanemate vaen Ema vanne - tappa oma tütar Kodust välja aetud Usaldanud ennast Kristusele

Ema hüsteeriline nutt kestis umbes tunni. Isa saatis teised tütre magama. Saalomon istus noruspäi.

“Mure ja pisaratega, Rahel, me selles asjas abi ei saa,” pöördus Veinberg pisut rahunenuna oma naise poole.

“Peame midagi ette võtma. Armastame Juuditit väga ja mõistame, kui hukutav tema jaoks ja kui raske meie jaoks on tema astunud samm. Võib-olla võime ühiste jõududega veel

teda selle mõju alt päästa. Oleks hea, kui sina Saalomon rahulikult ja järjekorras meile jutustaksid, kuidas kõik juhtus. Viimasel ajal olid sina temaga rohkem koos, usaldasime sind täielikult.”

“Jah,” lisas proua Veinberg selle jutu ajal oma nuuksetest rahunedes, “räägi meile kõigest, Saalomon.”

Üleelatus pisut toibunud, kirjeldas Saalomon Juuditi vanematele meile juba tuntud selle õhtu sündmusi. Ta jutustas, kuidas Juudit oli viimasel ajal tegelnud sügavate religioosete küsimustega, kuidas ta oli jaganud temaga oma mõtteid, milles ta ei teadnud midagi halba kahtlustada ja nõustus nendega osaliselt ka ise.

Sel õhtul, soovides täita oma ammust soovi tutvuda teiste religioonidega, aga ka lihtsalt uudishimust, mille temas oli äratanud küllatunud kuulutaja oma plakatite ja kutsega juudi rahvale, otsustas ta minna koos Juuditiga kristlikule koosolekule.

Pärast lühikest vaikust jätkas Saalomon:

“Ja seal, sellel koosolekul toimus midagi, mida ma ei oodanud ja mis mulle isegi kunagi mõttesse ei oleks tulnud. Kohalesõitnud evangelist tõestas, et “Jehoshua” on tõepoolest Iisraeli Messias ja maailma Päästja. Selle juures tsiteeris ta kogu aeg juudi prohveteid, kes olid Messiat ette kuulutanud. Juuditit vaadeldes märkasin, et ta jälgib kõnet suure tähelepanuga, püüdes iga sõna. Ma tahtsin teda ära viia, kuid andsin iga kord järele tema palvele kohale jääda. Mul oli tema pärast kohutavalt ebameeldiv ja valus; tõsi, ma ei uskunud Jumalat, aga minu kui juudi jaoks oli Juuditi tähelepanu selle kõneleja vastu piinav, mulle tundus, et ta oli saadetud just juute “Jehoshua” surmas süüdistama.

Kui kõneleja lõpetas, põlvitasid kõik kohalolijad. Paljud juudid väljusid palvemajast, mõned jäid, nagu mulle tundus, veel uudishimust istuma. Tahtsin samuti väljuda, kuid Juudit hoidis mind ka sel korral tagasi..... Istusime temaga peaaegu kõige viimasel reas ja äkki, pärast selle inimese palvet, langes Juudit järsku põlvedele ja hakkas palvetama samuti nagu need inimesed. Meie ees istuvad juudid vaatasid meie poole. Ma olin sellest nii segaduses, et ei teadnud, mida teha. Valu täitis mu südame, oli häbi meid vaatavate juutide poole pilkugi tõsta. Olin lõplikult häbistatud ja alandatud. Ennast pisut kogudes ja Juuditit põlvitamast üles tõstes väljusin sealt ruumist peaaegu joostes, tõmmates endaga kaasa ka Juuditi. See on kõik, mida tean ja teile selle asja kohta võin öelda. Tõsine armastus Juuditi vastu võitleb minu hinges nüüd teise tundega, mille põhjustas see üleelamine. Ma ei suuda eneselegi selgelt aru anda, mis minuga toimub.

Ma ei uskunud tänase päevani Jumalat, ei olnud religioosne inimene, aga nüüd tunnen, kuidas Juudit solvas kõiki mu pühi ja sügavaid tundeid. Näen nüüd, et on olemas Jumal ja et juudid on ainus rahvas maailmas, kellel on õige arusaamine Temast ja õige, Jumala enda poolt antud religioon. Juudit sai teadlikult usutaganejaks ja salgas oma isade religiooni, heitis kõik ära ja hukkus.

Mida ma pean nüüd tegema? Ta on ju minu pruut, varsti peame abielluma. Mis saab edasi? Ma ei saa ennast koos temaga enam juudi kogukonnas näidata, paljud neist olid tunnistajaks tema roojasele palvele, kus ta palus “Jehoshuat”, et Tema pööraks enese poole terve juudi rahva. Nad nägid ka mind koos temaga. Ta on minu jaoks nüüd täielikult kadunud. Me ei suuda enam teineteist armastada, enamgi veel, me ei saa isegi sõbrad olla. Oh, kuidas see võis juhtuda? Juudit, Juudit!” ägas Saalomon, haarates kätega oma langetatud peast.

Kogu selle jutustuse ajal istusid Juuditi vanemad vaikides, täiesti mure kütkeis olevatena. Isa näol peegeldus õudne sisemine võitlus. Ema istus langetatud päi, pisarad silmis. Nad

mõlemad tundsid noorele mehele sügavalt kaasa ja mõistsid tema olukorda. Nad kannatasid väga oma tütre pärast. Kui Saalomon vaikis, võttis Veinberg tema käe ja viis ta oma naise juurde.

“Saalomon, meie süda oli sinu omaga seotud nagu armsa pojaga; armastasime sind kogu südamest ja armastame ka praegu. Teame, et armastad ka meid. Oleme kaotanud selle, kes sidus meid nii tugevalt üksteisega ja keda nii palavalt armastame. Me kõik lootsime, et ta toob meile rõõmu, aga ta tõi meile sellise kohutava mure, et ei teagi, kuidas sellest vabaneda.

Kui Juudit tund aega tagasi ütles, et on kristlane, ei mõistnud ma, mis minuga toimub. Kui ei oleks olnud minu naist, ei tea ma, mida oleksin oma lapsega sellel hetkel teinud. Ma ei tea veel praegugi, mida ette võtta, kuidas temaga käituda. Ma ei taha meeleheitesse sattuda. Juudit hämmastas meid juba varasest noorusest oma terava mõistusega ja tema ea kohta väga sügavate küsimustega. Peale selle oli ta ka äärmiselt elava ettekujutusvõimega. Võib-olla on teda veel võimalik meie ühiseks rõõmuks isade religiooni juurde tagasi tuua. Peame nüüd kõik kolmekesi oma kannatused kõrvale jätma ja kasutama kõiki vahendeid, et talle mõju avaldada. Nüüd, arvan ma, peame ta mõneks päevaks rahule jätma. Las mõtleb ise oma teo üle järele. Kahetsen väga oma tänast talitsematust. Püüame oma eesmärgi saavutada armastuse, veenmiste ja palvetega. Võib-olla peame kutsuma ka meie lugupeetud rabi, kes Juuditiga vestleks. Eks siis näe, mis edasi saab,” lõpetas Veinberg.

“Jah, David, sul on õigus,” lisas proua Veinberg, „peame tegema kõik, et päästa meie laps, meie armas Juudit. Ja sina, Saalomon, aidad meid selles, kas pole nii? Sa võid teda väga tõsiselt mõjutada, sest tean, et armastad teda väga.”

“Oh jaa,” vastas noormees julgustatuna. “Andke mulle minu mõtete tulisus andeks. Võib-olla ei olegi Juudit veel täielikult kadunud. Olen tema pärast valmis tegema kõik, mis sõltub minust!”

Oli juba peaaegu kell kolm öösel, kui Saalomon lahkus. Ülejäänud öö veetsid nii tema kui Veinbergid peaaegu unetult. Juuditi pöördumine ja kristlus oli kõigi jaoks ootamatuks ja raskeks löögiks.

Samal ajal toimus maja teises osas, selle maja jaoks ebaharilik vestlus. See toimus mitte inimeste, vaid inimese ja Jumala vahel.

Isa käsul toast lahkunud, tundis Juudit end täielikult purukslööduna. Ta oli varasest lapsepõlvest alates harjunud elama armastuses kõikide inimeste vastu ja tundis nüüd esimest korda elus, et ta on selle armastuse kaotanud. Ta nägi, et teda vihkasid kõige lähedasemad ja talle kallimad inimesed. Juudit armastas oma vanemaid ja Saalomoni kõigest südamest - harva võib leida sellist lapselikult õrna kiindumust.

Saalomon oli tema südamele väga kallis. Sellest ajast kui nad kohtusid ja teineteisesse armusid oli möödunud juba palju aastaid. Noormees oli Juuditi vastu alati erakordselt tähelepanelik ja õrn. Juudit teadis, et noormees armastab teda kogu hingest. Ja nüüd olid nad ta toast välja ajanud.

Tema alati armastusväärne ja hoolitsev isa oli täna üleni vihast värisevana Juuditi ees seistes olnud nii hirmu tekitavalt ähvardav, et kui ema poleks isa tagasi hoidnud, oleks ta olnud valmis tütre kohapeal tapma. Seda meenutades täitus tütarlapse süda ängistava valuga. Ta tundis ennast selles maailmas täiesti abitu ja üksikuna. Ei olnud enam neid, kellega oleks saanud jagada oma väljakannatamatut häda. Ei olnud enam inimesi, kelle

rinnal oleks saanud välja nutta kõik selle, millega oli täidetud tema süda.

Isa, ema, Saalomon, õed, kogu rahvas - kõik tõukasid ta Issanda pärast ära. Juudit tunnetas teravalt, et nüüd oli nende vahel kõik katki rebitud. Ta tundis end inimesena, kes on laeva pardalt vette visatud, kes ei tunne oma jalgade alla enam kindlat pinda, ei näe kodust kallast.

Tema toast kostis sel õhtul veel kaua vaikne nutt. See oli esimene tõsine mure tema elus. Kui möödus esimene nuuksete hoog, tõusis Juudit voodilt, millele ta oli tuppa sisenedes meeleheites viskunud, ja istus akna all seisvale toolile.

Oli vaikne kuuvalge öö. Taevas vilkusid ja sätendasid tähed nagu väikesed tulukesed. Tütarlaps tõstis oma nutetud silmad imelise talvise tähistaeva poole ja istus lihtsalt mõnda aega akna all.

“Sa oled oma loomingus suur, mu Jumal!” ütles ta kuuldavalt, kiskudes oma vaate tähistaevalt. Tema süda hakkas täituma rahuga. Istudes akna all, hakkas ta meenutama kogu oma elu alates varasest lapsepõlvest, kui ta koos vanematega elas veel seal, praegu Venemaast lahutatud läänepiirkonnas. Ta mäletas küsimusi Jumala kohta, mis kerkisid tema südamest, kui isa jutustas talle ja õdedele juudi rahva ajaloost. Need jutustused elavdasid tema lapselikku meelt ja tõid endaga soovi Jumalast rohkem teada saada. Talle meenus ka juhuslikult kuulnud vestlus tema vanaisa ja rabide vahel, meenus viimane vestlus vanaisaga. Üksteise järel liikusid tema silme eest pildid lapsepõlvest: põgenemine sõja alguses, tee rindest praeguse elukohani, esimene kohtumine Saalomoniga ja hilisem rõõmus ja õnnelik aeg, kui nad olid pruut ja peigmees.

“See oli nagu magus uni, mille lõpetas hirmus, karm tegelikkus!” mõtles Juudit. “Mis saab edasi, mis ootab mind nüüd, reaalsuses? Unenägu möödus, minu elu muutus. Tänu Lunastajale, et Ta tõi mind välja sellest unenäost. Parem on ärgata siin, maa peal, ja elada tõelist elu, kui avada oma silmad alles igavikus ja näha enda ees vaimuliku une hirmsaid tagajärgi!”

Oma elava ja arenenud mõistusega kaalus Juudit nüüd kõike, mis oli vastu tema tänasele otsusele. Ta ei püüdnud petta ennast meelitavate piltidega eel seisvast elust. Viimasel ajal oli ta lugenud palju Vana Testamenti. Selle juures hämmastas teda üha enam, et kõik prohvetid, Jehoova tõelised teenijad, kannatasid raskeid katsumusi, mõned ka piinarikast surma. Ta meenutas ka seda, et Issand Jeesus Kristus ise oli surnud äratõugatuna kõige piinarikkamat surma.

“Kui tahad käia Tema järel, tahad olla tema ori ja õpilane, ootab sind seesama saatus, Juudit,” ütles ta endale kuuldavalt.

“Esimene samm on tehtud. Nähtavasti teadis sellest juba kogu linn. Homme hakkavad kõik meie omad minu poole kõõritama ja näpuga näitama. Minna tagasi? Oo, päästa mind sellisest mõttest, mu Lunastaja!” ütles Juudit uuesti ja põlvitas nende sõnadega oma Päästja ja Issanda jalgade ette, unustades ennast Temaga palvekõnelusse.

Kuuvalgusest säravas toas tõusis Kõigekõrgema poole tema huulilt südamlilik palve:

“Issand, Sa tead, et minu hing otsis Sind juba lapsena. Täna ilmusid Sa oma armust oma Sõna läbi. Sa pesid mu südame oma verega puhtaks. Aga Sa näed, et mind on Sinu pärast kõik hüljanud. Kõik lähedased, keda ma nii väga armastan, vihkavad mind ja heitsid mu eneste keskelt välja. Mul ei ole siin maa peal enam sõpru, ei ole kedagi, kes mind selles võitluses nõu või jõuga aitaks. Ma olen ükski, täiesti ükski. Sa ju tead, et olen nõrk, ei tunne veel Sinu teid, ei tea, kuhu minna. Ära jätta mind, ära lase mul oma nõrkuse või suutmatuse pärast Sinust eemalduda. Sa tead kõike, millega pean elus kohtuma, aga mina

ei tea, aita mind, mu Issand, kõikidel rasketel hetkedel, kui olen nõrk ja ei jõua raskustega võidelda.”

Kaua kostis toakeses lihtne lapselik palve. Öövaikuses vestles Juudit oma Lunastajaga, nagu oleks Issand seisnud tema ees oma maisel kujul. Ta ei kahelnud, et Tema oligi koos Juuditiga sel vaikselt öötunnil. Palvetades täitis Juuditi südant sügav rahu.

“Olen koos Sinuga valmis minema kõikjale. Sündigu Sinu tahtmine, mu Issand, minu elus nüüd ja igavesti!” nii lõpetas Juudit vestluse Issandaga.

Kui ta põlvedelt tõusis, säras tema kuuvalgusest valgustatud nägu sisemisest rõõmust ja täielikust rahust. Oma Lunastajas täielikult rahunenud, uinus ta sügavasse ja rahulikku unne. See, kelle poole ta oma palvetes pöördus, saatis oma valgust kandva inglil tütarlast hoidma ja julgustama teda teel igavesse, taevalisse ellu.

Juuditile saabus raske aeg: päevad täis katsumusi, kiusatusi ja tagakiusu. Vanemad ja Saalomon koondasid kõik jõud, kasutasid kõiki võimalikke vahendeid, et teda usust Jeesusesse Kristusesse ära pöörata. Olid vandenõud, kutsed teatrisse, tantsima jne. Aga kõigist neist enne nii armastatud meelelahutustest ütles Juudit nüüd ja alatiseks järsult lahti. Ta pidas teatrisse minekut või tantsuõhtul osalemist kuriteoks Jumala ees.

Ta ütles: “Mul ei ole kohta seal, kus ei ole Jeesust, minu Issandat; pean olema ainult seal, kus saab olla ka Tema.” Kõik vanemate ja Saalomoni vandenõud osutusid asjatuks. Nad kaotasid üha enam lootust ja ühes sellega ka kogu väljapeetuse ja kannatlikkuse. Ema, jäädes Juuditiga kahekesi, palus pisarsilmi mitu korda Juuditil oma veendumused jätta ja pattu kahetsedes isade usu juurde tagasi tulla. Armastatud ema pisaratega palutud keelitused olid Juuditile kõige raskemateks kiusatusteks ja usukatsumusteks.

“Mõttele oma tuleviku peale, Juudit,” alustas ema kord juttu. “Sa hülgad ju oma rahva.

Kogu linn vaatab su peale nagu usutaganeja peale. Halasta meie peale, kas sa siis ei märka, kuidas sinu ema ja isa sinu pärast kannatavad? Sinu õedki peavad iga päev sinu üleastumise pärast pisaraid valama. Neil on meie linna juutide kogukonnas raske liikuda, sinu pärast pilgatakse ja põlatakse neidki. Eile õhtul tulid nad koju nutetud silmadega.

Ruth teatas, et ei lähe kodust enam mitte kuhugi. Kõik küsivad Juuditi järele ja seda, kas tahame nüüd kõik ristiusku pöörduda. Oh, Juudit, kas sind meie kannatused tõesti ei puuduta?

Vaata Saalomoni peale, mida sa temaga teed. Pilked ja etteheitel langevad ta peale kõikidest suundadest. Sa ei saa temaga enam ühtegi meelelahutuskohta minna, temagi istub kogu aeg kodus. Kui nii edasi läheb, siis ütleb ka tema lõpuks sinust lahti. Kes tahab oma naiseks usutaganejat-hereetikut?”

“Tead, ema,” vastas Juudit, “ma tean ja näen seda kõike. Mu süda valutab Saalomoni ja teie kõikide pärast. Aga ma ei saa ju jätta maha Jumalat ja Tema käsku?

Kui ma ei oleks praegu seda sammu astunud, oleksin olnud tõepoolest usutaganeja ja mu patt Issanda ees oleks olnud tõeliselt raske, teadlikult tehtud patt. Sellega oleksin vahetanud igavese ajaliku vastu ja maise taevaliku vastu. Armastan teid kõiki sama palju kui enne, veelgi enam kui enne, armastan ka Saalomoni, aga minna temaga koos meelt lahutama ma ei suuda. Kõik need kohad on minu Issandale vastuvõetamatud, mu taevasele Peigmehele vastikud. Tahan jääda Tema ustavaks pruudiks, truuks rohkem Temale kui kellelegi inimeste hulgast.”

Kuni nende sõnadeni oli ema oma tüdrikannatlikult kuulnud, aga nüüd karjus ta vihast ja murest lämbudes:

”Truudusetu hereetik, usutaganeja, sa oled häbistanud meie nime, meie suguvõsa! Sa oled meie perekonna ja kogu meie rahva must plekk! Mine mu silme alt ära, ma ei taha sind enam näha!” Nende sõnadega jooksis ta nuuksudes toast välja.

Pärast seda vestlust otsustasid vanemad ja Saalomon kutsuda rabi, kes vestleks Juuditiga ja noomiks teda. Vestluse tulemus oli, et Juudit veendus üha enam evangeelses tões ja juutide religioossete juhtide vales, kes kogu jõududega püüavad hoida juudi rahvast eemal Jeesusest Kristusest ja tema evangeeliumist.

Kella üheteistkümnepäeval kostis Juuditi uksele nõudlik koputus. Sel ajal tegi ta tavaliselt käsitööd. Viimastel päevadel väljus ta üleüldse vähe kodust. Õnneks ei olnud tal vaja kuhugi minna: vanad sõbrad ja tuttavad olid temast ära pöördunud, vanemad valvasid, et ta ei suhtleks selle koguduse kristlastega, kus ta oli pöördumisele tulnud, ja püüdsid teda igati takistada. Iga tema sammu jälgiti ja ta eelistas üksi kodus olla.

Kuuldes koputust oma uksele, mõtles Juudit, et arvatavasti tuleb üks vanematest või Saalomon oma palvetega ja palus sisse astuda. Uks läks lahti ja Juudit nägi imestusega, et ukstelävel seisis talle juba tuttav elatanud rabi. Ta mõistis kohe tema tuleku põhjust ja kutsus ta sisse ning pakkus talle istet.

“Kas tead, mu tütar, tulin täna selleks, et sinult üht-teist järele uurida”, pöördus rabi tema poole. “Kuulsin mõni aeg tagasi, et pöördusid meie isade religioonist, mis on antud meile isiklikult Jehoova poolt, ja läksid kristlikusse ehk täpsemalt öeldes paganlikku hereesiasse. Ma ei tahtnud uskuda, et auväärse Veinbergide soo esindaja hakkas hereetikuks, kuni pidin eile õhtul lõpuks seda kuulma sinu vanematelt. Mul on sinust väga kahju, mu tütar, ja loodan, et tuled tagasi sünagoogi rüppe ja oma rahva juurde. Sinu noorus ja kogenematus viisid selleni, et komistasid usu teel, aga meie rahvas ja meie sünagoog on sinu esivanemate pärast valmis selle patu sulle andestama, kui kahetsed. Ma olen isiklikult valmis aitama sul sellest olukorrast välja tulla. Ütle mulle avameelselt, mu tütar, on see tõsi, mis sinu kohta räägitakse? Kui see on nii, siis kas sa oled valmis andestust paluma ja oma rasket üleastumist kahetsema?” küsis rabi, vaadates tema vastas istuvat tütarlast õrna isaliku pilguga.

“Oh jaa, auväärne rabi, olen valmis teile kõigest tunnistama,” vastas Juudit. “Mis puutub teie nimetatud, Jehoova enda poolt antud religiooni, siis ma tõepoolest vahetasin seda.” Rabi noogutas lahkelt oma pead.

“Mis puutub aga minu üleminekut kristlusesse, või nagu teie seda nimetate, paganlikku hereesiasse, siis kuulutan teile, lugupeetud rabi, et ei tea sellest hereesiast absoluutselt mitte midagi!”

“Kas siis see kõik, mu armas laps, mida pidin kuulma, on vale?” küsis hämmastunud rabi.

“Kas see kõik on siis sinu nooruslik koerus? Isegi kui see nii oleks, oleks seegi väga halb.”

“Ei, rabi, palun teid, kuulake mind lõpuni. Kuulsin juba lapsepõlves, et eksisteerib kristlik hereesia, mis on saanud alguse ühest juudist nimega “Jehoshua” Naatsaretist. Mind õpetati seda “Jehoshuat” vihkama ja Tema järgijaid paganateks pidama. Kui olin veel laps, uskusin seda kõike ja püüdsin käituda selle kohaselt, mõeldes, et seda nõuab Jumal. Kui kasvasin ja hakkasin iseseisvalt mõtlema, ütlesin endale: “Kui kedagi armastan, siis pean teadma, miks ma teda armastan, ja kui kedagi vihkan, siis pean samuti

teadma, miks ma teda vihkan. Kas ei ole nii, lugupeetud rabi? Teie olete minust targem ja võite mind parandada, kui mu järeldused ei ole päris loogilised?”

“See on tõsi, mu tütar, sa arutled väga õigesti,” vastas rabi, vaadates noort naist nõutuse ja ärevusega.

“Niisiis otsustasin kasutada seda õigust ka käesoleval juhul, s.t suhtumises

“Jehoshuasse”. Ütlesin endale, et pean teadma, miks pean Teda vihkama. Sellepärast hakkasin uurima Toorat ja Prohveteid, aga pärast evangeelsete kirjade põhjal “Jehoshua” elu. Veendusin üha enam, et Ta ei ole petis, nagu mulle juba lapsepõlvest alates oli sisendatud, vaid Jumala poolt töötatud ja juutidele ilmunud Messias, Õnnistegija, Poeg või teiste sõnadega Jehoova, Kes oli ilmutanud ennast Iisraelile erinevates vormides ja viisides, võttis nüüd inimese lihase kuju ja ilmus nagu “Jehoshua” Naatsaretist.

Sellepärast, austatud rabi, usun sügavalt ja palun Issandat, et minu vanemad nagu ka kogu Iisraeli rahvas võtaksid Ta vastu nagu oma Messia. Ma usun, et varem või hiljem peab Iisrael vastu võtma “Jehoshua”, vaatama Temale, kelle nad läbi pistsid, nagu kuulutab prohvet Sakarja.”

Juuditi juttu kuulates muutus vana rabi leebe näoilme üha enam ja enam. Alguses oli see tõsine, siis ilmusid tema näole viha leegid, kuni lõpuks hüppas rabi toolilt püsti, silmad vihast välkumas, ja hakkas mööda tuba jooksmas ja närviliselt oma hõbedast habet siluma.

Ta oli vestluse jätkamiseks täiesti võimetu ja selle asemel et oma vestluskaaslast mõistlikult veenda või tema mõtete paikapidamatust tõestada, kaotas ta vihas täielikult enesekontrolli ja viisakuse, hakkas needma tüdrukut, kõiki kristlasi ja Jeesust ennast.

“Sellised tuleks meie rahva hulgast juurtega välja kitkuda,” märkis rabi Juuditi vanematega hüvasti jättes. “Ta on pöördumatult hukkunud, tema heaks midagi teha on täiesti võimatu. Kahju, et praeguse kodumaa paganlikud seadused ei luba meil järgida vanu kombeid ja teda kividega surnuks visata. Seda vääriks ta tõepoolest. Soovitan ta täielikult meie ühiskonna keskelt eemaldada ja võimalikult kiiresti, et ta ei saaks püüdepaelaks veel paljudele teistele juutidele. Meil ei peaks temaga midagi ühist olema, sest ta on hereetik, kellega suhtlemise keelab sünagoog.”

Juudit muutus juudi ühiskonna jaoks tõepoolest üha enam ja enam ohtlikuks. Vaatamata kõikidele takistustele, jätkas ta oma teed. Ta püüdis küllastada kristlikke koosolekuid ja tunnistada väiksemalgi võimalusel juutidele, et Kristus on tõepoolest Iisraeli Messias ja maailma Päästja. Vanemad ja Saalomon, kes olid järele proovinud kõik vahendid tema tõest kõrvalepööramiseks, muutusid tema jaoks kõige vihasemateks vaenlasteks ja kurjemateks türannideks.

Saalomoniga toimus Juuditi avalik lahkuminek - seda nõudis sünagoog ja mõlema poole vanemad. Nüüd ümbritsesid teda kõikjal vihkavad inimesed. Lõpuks keelati tal ka kodust lahkuda. Kui Veinberge veel külastas mõni tuttav, suleti Juudit kindlalt oma tuppa luku taha. Juudi kogukonna keskel levitati temast kuuldusi kui vaimuhaigest. Kui külalised küsisid vahel Juuditi järele ja soovisid teda näha, vastas ema, et ta käitub meeltesegaduses pööraselt ja teda toast välja lasta või tema juurde minna on ohtlik.

Juudit ise kuulis mitmel korral, kui ema rääkis temast teistele kui hullust ja tema süda täitus veelgi suurema valuga. Siis ruttas ta alati palves oma Lunastaja juurde, Kes toetas teda kõikides tema heitlustes ja väljakannatamatutes katsumustes.

Pärast rabi külaskäiku otsustasid vanemad tema nõuannet järgida ja ta majast välja ajada.

Veel kord püüdsid vanemad Juuditit palvete ja ka ähvardustega oma mõju alla saada. Nähes kõikide püüdluste mõttetust, ütles isa: “Kõike, mida sinu päästmiseks teha saime, oleme teinud: püüdsime sind päästa täielikust hukkumisest, aga kõik osutus asjatuks. Selle asemel et oma hereesia jätta, oled sa, nagu nüüd veendusime, sellesse üha enam ja enam kiindunud. Ja sulle ei ole sellestki veel küllalt, sa püüad kogu oma jõuga nakatada selle hereesiaga ka oma õdesid ja kõiki, kellega kokku puutud. Nii see edasi kesta ei või. Nüüd vali üks kahest: kas ütled veel täna oma hereesiast lahti või jääd oma kodu ja lähed, kuhu tahad. Homseks pead sa selle küsimuse lõplikult otsustama. See on meie viimane sõna!”

Juuditi elu muutus tema vanematekodus üha enam ja enam väljakannatamatuks. Viimane nõudmine oli tema jaoks kõige suuremaks hoobiks. Kui ta oli jälle üks oma toakeses, kees tema hinges tõeline võitlus. Ta nägi, kuidas kuristik tema ja nende vahel, kes olid talle armsad ja lähedased, laienes iga päevaga. Tema rahvas oli juba ammu temast jälestusega ära pööranud, tema ja Saalomoni vahel oli kõik katkenud - oli saabunud kõige raskem hetk. Sellest ei olnud Juudit veel kunagi mõelnud, ehkki see oli tema Kristuse poole pöördumise vältimatu tagajärg. Ta ei oleks iial arvanud, et vanemad temalt seda nõuavad.

Ta seisis oma elu kõige raskema küsimuse ees, otsuse ees, mis ei olnud talle üldse jõukohane. Aga Issand, Kes oli töötanud olla Oma järgijate juures igal päeval kuni aegade otsani, oli sellel olulisel hetkel lähedal ka Juuditile. Ta oli juba õppinud elu rasketel hetkedel jooksmata abi saamiseks Tema juurde. Raskused kasvasid nagu mäed üksteise järel tema teele. Olles üks ja nõrk, suutis ta Issanda abi ja kaitsega siiski kõike taluda ja minevikku unustades usus edasi püüelda, astudes oma Issanda ja Õpetaja jälgedes.

Sellelgi hetkel, enne kui ta otsustas, mida ette võtta või oma vanematele vastata, põlvitas Juudit Issanda ees, Kes suutis kanda tema jõuetust. Kui vestlus Issandaga lõppes ja ta põlveldelt tõusis, oli Tema otsus pöördumatult tehtud. Nüüd ei olnud tal enam ühtegi kõhklust – iialgi ei jäta ta oma Lunastajat ei isa, ema ega kellegi teise pärast.

Ta tõi ka oma tuleviku südamest väljavoolavas palves Issanda jalge ette ja oli täiesti kindel, et Tema ei jäta teda ilma Oma halastusest ja abist. Oli Ta ju ise kutsunud enda juurde neid, kes on vaevatud ja koormatud. Viimast korda heitis ta puhkama oma vanematekodu voodile. Teda valdas suur rahu ja ta oli täiesti valmis homme sellest majast igaveseks lahkuma.

Sellesse linna ei kavatsenud Juudit enam ühekski päevaks jääda. Ta otsustas sõita M. linna, et olla lähedastest ja tuttavatest nii kaugel kui võimalik. Ta teadis, et M. linnas on suur tunnistavate kristlaste kogudus, sarnane sellega, kelle hulgas ta Issanda oli leidnud. Ta lootis, et suures linnas on ka rohkem võimalusi ülalpidamist teenida. Selle otsuse vastu võtnud, uinus ta rahulikku ja sügavasse unne.

Kohtudes järgmisel hommikul söögilauas vanematega, teatas Juudit pisaratega oma otsusest kodust lahkuda, kui vanemad seda nõuavad.

“Isa,” pöördus ta David Veinbergi poole, “eile nõudsite koos emaga, et teeksin oma otsuse teie ja Issanda vahel. Olen selle üle palju mõtelnud, palvetanud ja otsustanud, et kui te seda nõuate, on parem jätta kodu.....” Rohkem sõnu ei suutnud ta kuuldavale tuua, sügavad nuuksed raputasid kogu Juuditi olemust ja sundisid teda lauast lahkuma ja oma tuppä eemalduma.

“Midagi ei ole teha, need inimesed on Juuditi täielikult hukutanud,” hakkas ärritunud Veinberg kõnelema, kui tütar oli laua äärest lahkunud. “Las läheb, tema edasine viibimine meie majas on täiesti võimatu!”

“Jah, see on vältimatu,” lisas ema. “Juudit on meile kadunud. Siiski tekib mul vahel lootus tema tagasipöördumisse. Sain teada, et teda ei loeta veel kristliku kogukonna liikmeks. On teada, et kui nad võtavad oma hulka uusi liikmeid, siis neid harilikult ristitakse vee alla vajutades. Juuditit, nagu olen järgi uurinud, ei ole veel ristitud. See asjaolu sunnib mind lootma, et ta võib veel tagasi pöörduda. Peame tegema kõik endast oleneva, et ta siia linna ei jääks. Tema siiajäämine on meile suureks häbiks. Leides kodu läheduses kogudusi, võib ta nendega lõplikult liituda ja siis on kõik kadunud. Oleks väga hea, kui ta siit ära sõidaks. Elu kaugel, kodust eemal võib soodustada teda koju oma rahva poole tagasi pöörduma. Las siis proovib seda iseseisvat elu!”

Sel hetkel tuli Juudit, rahunenud teda lämmatanud nuuksetest, vanemate juurde tagasi. Istudes oma kohale, jätkas ta: “Ma ütlesin teile, et tahan kodust lahkuda. Arvan, et siiajäämine on halb nii teile kui minule ja sellepärast otsustasin sõita M.-i. Nii on palju parem!”

Pärast lühikest vaikust ütles isa:

“Hästi, võid sõita. Püüan sulle saada täna pileti M.-i ja sa sõidad sinna homme hommikuse rongiga.” Pöördudes oma naise poole käskis ta: “Pane talle valmis riided ja kõik, mis tee jaoks vajalik, pean äriasjus lahkuma!” Nende sõnadega väljus ta kodust.

Oma asju pakkides jõudis Juudit hetkeks joosta oma kristlastest sõprade juurde, et nendega hüvasti jätta ja neile oma ärasõidust teatada. Usklikud teadsid kõikidest Juuditit tabanud kannatustest ja kandsid koosolekutel ja kodudes tema olukorda tulistes palvetes Issanda Aujärje ette, et Issand ise aitaks teda kõike taluda, tões püsima jääda ja kergendaks tema kannatusi. Sellepärast võtsid nad ärasõidu teate vastu suure rõõmu ja tänuga Jumalale, nähes selles tungivate palvete otsest vastust.

Temaga hüvasti jättes palusid nad talle Issanda õnnistust. Koguduse jutlustaja varustas ta oma tuttavate usklite aadressidega ja kirjaga M. linna koguduse kuulutajale, paludes teda Juuditit vastu võtta kui Issanda ustavat teenijat ja anda talle tundmatus linnas abi.

Vanemate ja õdedega hüvastijätt oli lühike ja kuiv. Kõik pidasid teda vaenlaseks, ema ja õed ei tulnud teda isegi jaama saatma. Lähedaste külmus jäi talle raske kivina südamele. Aga Issand, Kellele ta oli ennast andnud ja Kelle pärast kõike talus, ei tahtnud, et ta sõidaks linnast ära, olles rõhutud ääretust kurbusest, ja korraldas talle piduliku ärasaatmise.

Kui Juudit isast saadetuna raudteejaama jõudis, üllatus ta ootamatusest. Perroonil ootasid teda kõik koguduse liikmed. Jutlustaja tütar, tema endine kooliaegne sõbranna Lisa, ootas teda suure lillesülemiga, mille ta andis Juuditile kristlike noorte poolt. Usklite hüvastijätt liigutas ärasõitvat Juuditit kogu südamest. Igäühel oli talle öelda midagi julgustavat. Teda saatma tulnud isa seisis eemal ja vestles tütrest ära pöördununa tuttavate juutidega.

Kui rong liikuma hakkas, kõlas üle kogu perrooni imeline kristlik hüvastijätu hümn: “On lõõnud lahkumisetund, me peame lahkuma, aga sellest, mis sind kurvastab, teab Jumal vaid.”

Paljud laulsid neid sõnu, pisarad silmis, kõigil oli kahju Juuditist lahkuda. Nad armastasid kogu südamest Kristuse tõelist järgijat. Lahkumiskurbusse segunes rõõm teadmisesest, et Juudit on nüüd vaba kõikidest vanematekodus osaks saanud kannatustest ja piinadest. Rõõmu ja sügava igatsuse segunemine Juuditi hinges haaras ta endasse, kui ta vaguni lahtisel ukstel seistes lehvitas rätikuga teda saatma tulnud lähedastele sõpradele Issandas. Tal oli raske, et tema isa ei leidnud tema jaoks ühtegi sõna, ta nagu ei märganudki, et rongiga sõidab ära tema tütar, ei öelnud isegi oma tavalist “nägemiseni”.

Rong eemaldus jaamast ja kiirendas oma käiku. Juudit seisis veel kaua vaguni avatud ukstel, vaadates järjest kahanevale linnale, kus ta pidi viimaste aastate jooksul nii palju läbi elama. Siin kohtus ta oma esimese armastusega, oli õnnelik pruut, ja siin ütles ta vabatahtlikult sellest armastusest lahti. Siin leidis ta oma Lunastaja ja Issanda, kellele ta andis igaveseks oma noore südame. Siin koges ta esimest korda oma noores elus raskeid katsumusi ja inimlikku viha. See oli olnud talle niivõrd raske, et kui poleks olnud Issandat, ei oleks ta seda kanda suutnud. Selles linnas oli ta katki rebinud sideme oma palavalt armastatud vanematega, oma õdede, oma rahvaga. Ta ütles lahti kõigest maisest, ajalisest, mis oli talle olnud nii armas ja kallis, et pöörduda taevase, igavese poole... Seda kõike elas Juudit läbi sügava kangelasliku sisemise võitluse ja enesesalgamisega. Ainult leegitsev armastus oma Issanda vastu andis Juuditi nõrgale südamele piisavalt mehisust kõike kannatada ja jääda teele, millele ta kord oli astunud. Nüüd oli ta välja aetud isakodust ja oma rahva hulgast!

Selle mõtte juures haaras igatsus taas tema südant, suured pisarad veeresid kahvatutelt palgetelt. Ta heitis viimase pilgu ees kauguses sulguvale linnale ja tema rinnast vallandus raske ohe. “Hüvasti ja võib-olla igaveseks!” ütles ta kuuldavalt ja astus vagunisse. Vaguni kupees ei olnud kedagi ja Juudit oli nii rõõmus ja Issandale tänulik, et võis jääda mõneks ajaks täiesti üksi.

“Nüüd olen minagi nagu Aabraham muutunud võõraks ja majaliseks,” mõtles tütarlaps. “Kogu suguvõsa, sõbrad – kõik on maha jäänud. Au Sulle, mu Päästja, et Sina ei unustanud Aabrahami ja kõiki sulle ustavaid lapsi, et Sa ei jäta ka nüüd Oma nõrka teenijannat!” Pärast seda lühikest palvet laulis Juudit vaikse meeldiva häälega oma armastatumat laulu, mida talle meeldis laulda usklike koosolekutel, aga ka oma toas, katsumuste rasketel päevadel.

Võta nüüd ja igavesti mind,
juhi oma elurada pidi Issand.
Ei suudaks üksi ma Sind Issand järgida,
koos Sinuga võin kindlalt minna ma.

See laul voolas kuuma palvena välja Juuditi südame sügavusest. Issand, kes oli lubanud olla igal päeval kuni aegade otsani nende juures, kes olid andnud Talle oma südame, oli ustav ka Juuditile.

Hea Karjase juures, kes hoolitseb oma üksildase tallekese eest, võis Juudit leida rahu alati ja igal pool. Ta harjus oma kannatuste päevil usaldama Teda kõiges. Juudit teadis, et esimeseks Sõbraks, Kes kohtab teda tundmatus linnas, saab See, Kes saatis teda ka G. linnas ja varjas teda teel. Jumal on lubanud hoida oma laste tulemist ja minemist siin, sellel maal.

Juuditi lootus Jumala peale osutus kandvaks. Issand ei jätnud teda. Juudit oli tema pärast maha jätnud kodu, vanemad ja oma rahva, aga nüüd oli saanud sajakordselt tagasi õdesid ja vendi. Ta oli saanud teise rahva - Jumala rahva, mitte ainult nime poolest, vaid Jumalale kuuluvana ja kogu südamest Jumalat teenivana, rahva, kelle hulka kuulusid kõik maa peal elavad inimesed, kes olid uskunud Jumalasse ja pöördunud Jeesuse Kristuse poole.

Et ta oli saanud mitmed kristlaste perekondade aadressid ja kirja M. linna koguduse jutlustajale, sõitis Juudit raudteejaamast viimase aadressil. Kogu M. linna kogudus ja usklikud noored püüdsid teha kõik, mis nende poolt oli võimalik, et osutada Juuditile tema olukorras hädavajalikku abi.

Nende töö viljana leidis Juudit töö ühes linna asutuse kantseleis. Tema süda oli sügavalt liigutatud ja täidetud tänust Issandale selle armastuse eest, mille osaks ta oli saanud nii G. linnast lahkudes kui ka nüüd, uues kohas. Kristlaste hoole ja armastuse tõttu kiindus ta veelgi enam Issandasse Kristusesse, kasvas usus ja armastas veelgi enam Tema rahvast, kelle liikmeks ta nüüd oli saanud.

Juuditi elu M. linnas oli täidetud Jumala suure õnnistusega. Jumal justkui tasus talle nüüd kõige eest, mida ta oli pidanud enne kannatama. Teenides oma leiba ja olemata kellelegi koormaks, võis ta ilma mingite takistusteta teenida Jumalat kogu südamest. Ja Juudit tõepoolest teenis. Saades peagi kristlike noorte kaaslaseks, laulis ta kooris, võttis lapsi armastades osa pühapäevakooli tööst, tunnistas Jumalast kristlike noorte koosolekutel ja kõikjal, kus selleks avanes kas või väike võimalus.

Oma tunnistusi saatis ta tegudega. Üles kasvanud täielikus heaolus ja tundmata mingitki rasket füüsilist tööd, püüdis ta nüüd kogu jõust aidata neid, kes olid nõrgad või tööks väetid. Koos usklike õdede grupiga külastas ta haigeid nende kodudes, hoolitses nende eest ja aitas, kuidas suutis. See abi oli tema ja ta kaasõdede suurimaks rõõmuks. Tema tagasihoidlik püüe ligimesi teenida tõmbas ligi teisi usklikke noorte osaduses, millesse Juudit tõi uue rõõmu ja õnnistused.

Saabus kevad. Loodus puhkes taas õitsele ja rohelusse. Lindude rõõmsa lauluga täidetud metsad ja luhad riietusid külmast vabanedes taas oma pulmarüüsse. Elu oleks justkui pärast pikka ja külma talve üles tõusnud. Jalutades kristlike noortega linna taga aasadel ja imetledes loodust, kiitis Juudit oma Loojat, Kes oli vabastanud maa talve jäisest külmast, oli vabastanud ka tema südame külmusest, patu ja surma pimedusest ja vallandanud ta hinge uuele elule. Juuditi südames ärkas samuti igavene kevad, igavene õitsemine. Jäine surma ja patuse elu kate oli alatiseks ära võetud! "Elu, elu on saabunud! Elu!" kõlas hääl Juuditi südames. Nüüd oli tal tõepoolest Elu - mitte ainult eneses, vaid edasiandmiseks ka teistele, teda ümbritsevatele vaimulikus surmas olevatele hingedele. Koos usklike noorte väikese rühmaga, külastas ta pühade ajal ümberkaudseid külasid. Seal võis ta kogunenud kirjaoskamatutele, lihtsatele inimestele armastusega lugeda evangeeliumi oma Issandast. Lihtsad inimesed, kes Pühakirjast midagi ei teadnud, olid Juuditile väga lähedased. Tal oli väga valus, et neil oli küll kristlaste nimi, aga nad ei teadnud midagi oma Lunastajast, kes nende eest oli ristil surnud. Elades linnas juudi kogukonnas, ei tundnud Juudit lihtsat vene rahvast. Aga nüüd, nendega lähemalt tutvudes, oli ta valmis pühendama nende teenimisele kogu oma elu.

Juudit meenutas oma ammust kõnelust vanaisaga, milles talle näidati Kristuse järgijaid õigeusklike, katoliiklaste ja teiste nimekristlastena. Juudit mõistis, miks nad vihkavad

juute ja üksteist, on eriarvamustel, peavad religioosseid ja ka ilmalikke sõdu, jälitavad ja hävitavad üksteist. Need vaesed inimesed, kes kandsid ebateadlikult kristlaste nime, lihtsalt ei tundnud Kristust, ei tundnud evangeeliumi, ei elanud armastuses, mille Kristus maailmale tõi. Ta nägi, et nii ühed kui teised elavad Kristuse armastuse suhtes peaaegu täielikus pimeduses, kätte all, milles temagi pikkade aastate jooksul elas. See teadmine täitis teda tungiva sooviga tunnistada Kristusest, mida ta ka alati võimaluse avanedes tegi. Koos tööga õigeuskliku vene rahva hulgas täitis Juuditi südant palav armastus Iisraeli rahva vastu. Kõikjal, kus ta iial juutidega kohtus, olgu töösasjus või juhuslikult, püüdis ta tunnustada Kristusest kui oma Päästjast. Vastuseks sai ta neilt alati ainult pilkeid ja viha. Kui ta tunnistas Kristusest tavalistele inimestele, olid tulemused teised - nad kuulasid teda suure huvi ja tähelepanuga. Ta märkas, kuidas mitmel korral valgusid kokkutulnud naiste silmi pisarad. Noorte hulgas oli Juudit alati külakoosolekute pidamise eestvedajaks, oodates kannatamatusega, kui saabub päev, mis on määratud ühe või teise asula evangeliseerimiseks.

Ükskord, pärast evangeelset koosolekut koos altarikutsega, milles küllatunud evangelist jutustas usuletulnud juutidest, tõusis mitu inimest oma kohalt, paludes end vastu võtta koguduse liikmeks. See äratas ka Juuditi samasuguse soovi. Mitmel korral oli Juuditi peas liikunud mõte kogudusega ühinemisest. Tema süda kuulus juba ammu Jeesusele Kristusele, aga siiani ei olnud teda veel kristliku koguduse liikmeks vastu võetud. Ta teadis, et kõik usklikud peavad teda oma õeks, kõik armastavad teda nagu omasugust, aga ta teadis ka, et kõik nad olid, võetud kogudusse läbi veeristimise. Uurides Jumala Sõna, nägi ta, et seda peab tegema ka tema. Selle päevani ei olnud tal siiski jätkunud julgust viimase sammu astumiseks. Teda hoidsid kogudusse astumisest tagasi kaks põhjust. Esiteks ei pidanud ta ennast veel piisavalt kindlameelseks usklikuks ja kartis kristlase teel komistada ja nägi koguduse liikmena võimalust, et ümberkaudsed inimesed hakkavad talle etteheiteid tegema. Teiseks hoidis teda sellest sammust tagasi palav armastus oma ema vastu. Ta teadis, et kogudusega ühinemisel lahutab ta end täielikult vanematest, kellega ta veel kirjavahetust pidas. Aga nüüd, vaadates teiste otsustavusele ja olles veendunud veeristimise vajalikkuses, otsustas ta lõpuks selle sammu astuda. Sellega lahkus ta tagasipöördumatult Iisraeli rahvast ja tema religioonist. Sisemine lõhe oli tekkinud juba ammu, nüüd tegi ta seda ka formaalselt, välise toiminguna, avalikult kristlastega liitudes. Tõustes oma kohalt, teatas ta oma soovist saada koguduse liikmeks. Kõik võtsid selle teate vastu rõõmu ja tänuga Jumalale. Nii kiskus Juudit puruks viimasedki niidid, mis sidusid teda minevikuga ja astus lõplikult uuele Elu teele, mille talle oli kätte näidanud Issand ise. Ta oli otsustanud käia kindlalt sedasama teed, ilma tagasi vaatamata....

Oli möödunud peaaegu aasta päevast, mil Juudit oli pidanud jätma vanematekodu ja asuma M. linna. Aeg-ajalt oli ta ema ja õdedega kirjavahetuses. Iga kodust tulnud kiri sisaldas üha uusi ja uusi keelitusi ning palveid pöörduda tagasi vanemate usu ja vanemate juurde, isamajja. Lugesid neid kirju, valas Juudit iga kord nende kohal kibedaid pisaraid. Igal päeval tõi ta oma lähedaste pärast Jumala ette kogu südamest tõusvaid palveid, et nad pöörduksid samuti Issanda poole. Ema kirjad näitasid talle üha enam, kui kaugel Issandast on tema vanemate hing.

Tema isa sõitis paaril korral äriasjus M. linna ja külastas ka Juuditit. Isa oli alati väga reserveeritud ja karm. Juuditi veendumuste kohta ei pärinud ta kunagi ega rääkinud nendest. Küsis tervise ja käekäigu kohta, andis edasi ema ja õdede tervitused ning kiirustas hüvasti jätma ja lahkuma.

Oma viimastes kirjades palus ema tal veelgi tungivamalt koju sõita. Juudit igatses juba ammu veel kord oma ema ja õdedega kohtuda, aga samas ka kartis seda. Ta teadis, et isa oli püüdnud teiste juutide kaudu uurida M. linnas tema elu kohta, tema suhtumisest kristlastesse jne. Võimalik, et emale ei olnud veel teada tema ristimine ja kristliku kogudusega liitumine, aga ta võis seda temalt küsida ja see kohutas Juuditit kõige enam. Ema palvetele ja õdede keelitustele järele andes ja saades kuuks ajaks puhkust, sõitis Juudit oma vanematele külla. Rõõmu ja mingi sügava arusaamatu ärevuse tunded täitsid ta südant, kui ta oma vanematekodule lähenes.

Ema ja õed võtsid Juuditi vastu suure rõõmu ja armastusega. Harjunud alati elama lähedases sõpruses ja olles nüüd juba aasta Juuditist lahus olnud, ootasid nad tema külastust suure kannatamatusega. Sellega koos kasvas ema südames üha enam lootus, et Juudit, kes on kogenud aja jooksul lähedastest lahusoleku raskusi ja elatusvahendite hankimise vaeva, annab lõpuks ta palvetele järele ja naaseb koju.

Mõned päevad möödusid üsna hästi. Õed püüdsid Juuditile jutustada kõigest, mis linnas aasta jooksul oli juhtunud. Ruth lõpetas gümnaasiumit ja valmistus järgmisel aastal ülikooli meditsiiniteaduskonda astumiseks, rääkides Juuditiga sellest sageli.

“Kui tore see oleks,” kordas ta vahel, “kui sa jääd M. linna ja mina hakkam seal õppima, saame sinuga koos ühes korteris elada!”

Juuditil oli samuti oma õdedele palju jutustada. Selle juures püüdsid nii tema kui ka tema õed vältida juttu tema veendumustest. Ema, olles pisut kammitsatud, jäi Juuditi suhtes alati leebeks. Kuid siiski häiris nii teda kui tema õdesid põletav küsimus: kuidas Juudit suhtub juutlusesse? Oma kirjades ta oma veendumusi ei meenutanud, püüdes ettevaatlikult selle teema eest põgeneda, et ema mitte ärritada.

Küsimus sai vastuse juba esimesel pühapäeval. Isa pood pidi sel päeval seaduse kohaselt suletud olema ja Veinbergid otsustasid kogu perega teatrisse minna. Juuditilt ei olnud keegi eelnevalt küsinud, kas ta läheb koos nendega. Aga kui saabus minekuaeg ja kõik hakkasid riietuma, teatas Juudit, et jääb koju. Isa tegi grimassi aga ema, rahulolematuse pärast punastades, vaatas Juuditit imestusega. See keeldumine näitas Juuditi veendumusi kõige selgemalt. Nad kõik nägid, et nende oodatud muutust ei olnud toimunud ja kõik oli jäänud endiseks.

Sellest õhtust muutusid peresuhted taas pingeliseks ja külmaks. Kolm päeva peale seda vahejuhtumist, sisenesis nooremad õed Juuditi tuppa. Päeval olid nad kokku leppinud, et küsivad Juuditilt tema teatrissemineku keeldumise põhjust ja olid nüüd valmis püüdeks keelitada Juuditit oma rumalused jätma, nagu nad omavahel õe veendumusi nimetasid. Juudit oli juba kaua aega oma õdede pärast palvetanud, palunud Jumalalt võimalust avameelseks kõneluseks Kristusest. Ta hoidus sellest juttu tegemast, teades, et õdedel, teiste poolt tema vastu häälestatud, on sügavaid eelarvamused ja nad ei soovi mingil tingimusel kuulata seda, millest ta tahab neile rääkida.

Nüüd pidas Juudit õdede külaskäiku oma palvete vastuseks. Pakkudes neile oma kõrval diivanil istet ja ära kuulates kõik, mida nad talle öelda tahtsid, alustas ta õrna armastusega

selgitamist, miks ta ei tahtnud tulla teatrisse ja et tema veendumused ei ole rumalus või meelelahutus, vaid sügavalt järele kaalutud Issanda tahte täitmine.

Võttes laualt oma Piibli, millest ta nüüd enam kunagi ei lahkunud, hakkas Juudit oma õdedele lugema hästi tuntud kirjakohti, mis kuulutasid Iisraelile ette Messia tulekut. Ta luges neile sellest, kuidas Jumal Naatsareti Jeesuse kujul maailma tuli, kuidas iisraellased lükkasid oma Messia tagasi, karjudes: “Me ei taha, et Ta valitseks meie üle!” ja löid Ta Kolgata mäel risti. Siis avas Juudit neile oma südame ja jutustas, kuidas ta tegeles juba lapsepõlves küsimustega Jumala kohta, kuidas ta juhuslikult kuulis vanaisa ja külla tulnud rabide kõnelust “Jehoshua” üle, milles üks rabidest püüdis veenda vanaisa, et “Jehoshua” ongi Iisraeli Messias. Seejärel küsis Juudit Ruthilt, kas õde ei mäleta, kui ta öösel üles ärkas ja leidis Juuditi vanaisa maamaja aknalt?”

Tähelepanelikult kuulanud Ruth noogutas vaikselt Juuditile. “Pärast seda,” jätkas Juudit oma jutustust, “ei jätnud mõtteid Messiasist ja sellest, Kes oli Jehoshua, mind kunagi päriselt rahule. Vahel tundus, et olin kõik unustanud, kuid need tulid mu juurde tagasi. Hakkasin tähelepanelikult lugema Vana Testamendi ja veendusin üha enam, et Jeesus Kristus oli tõepoolest Iisraeli Messias. Eriti kirkalt ilmutab Tema maapealset elu prohvet Jesaja raamatu 53. peatükk, siin see on!” Ja Juudit luges selle peatüki ette.

“Veendudes üha enam, et Tema ongi Messias, teadsin ma ometi väga vähe Temast ja Tema elust. Ma teadsin ainult seda, mis vanaisa oli mulle Tema elust ja kannatustest jutustanud. Te võib-olla mäletate vestlust verandal? Muidugi kinnitas vanaisa mulle, et “Jehoshua” oli petis ja suri ristil oma süü tõttu. Kuid Issand, keda ma otsisin ja kelle järele janunes mu hing, juhtis mind kristlikule koosolekule. Seal kuulsin esimest korda tõde Jeesusest Kristusest. Nägin Temas lõplikult Iisraeli Messiat, Õnnistegijat, Poega ja sellest päevast kuulub mu süda täielikult Talle. Nüüd on kogu mu elu eesmärgiks tunnistada Kristusest ja Tema armastusest neile, kes Temast midagi ei tea ja Teda taga kiusavad. Oh, mu kallid Ruth ja Saara, kuidas sooviksin, et teiegi annaksite oma südame Temale. Ma palun väga oma Lunastajat, et see varem või hiljem sünniks.”

Juuditi silmad täitusid suurte pisaratega. Ta embas oma kõrval istuvaid õdesid, külvates neid üle suudlustega.

“Mul on nii raske, et teie südames pesitseb minu vastu viha. Mind rahustab ainult see, et te ei vihka mind teadlikult. Teile on sisendatud, et ma olen jumalasalgaja, hereetik, keda juudi seaduste kohaselt tuleks kividega surnuks visata. Täna sain esimest korda teile avada oma südame. Kuidas te minu sõnad vastu võtate, on teie asi, te ei ole enam lapsed ja võite juba ise kõige üle otsustada. Aga palun teilt ainult üht: ärge olge minuga nii karmid. Hakake ise lugema seda imelist Püha Raamatut ja Issand avab teilegi Enda.”

“Anna mulle andeks, armas Juudit,” katkestas teda Ruth, pisaratega silmis ja viskus talle kaela.

“Anna ka mulle andeks,” hüüdis nuttes Saara. Mõne hetke istusid kõik kolm õde vaikides, üksteist emmates. Vaiksed nuuksed täitsid toa.

“Miks me lahku läksime?” sosistas Saara läbi pisarate, surudes ennast Juuditile lähemale. Kui julmad on inimesed, külvates riidu ja vihkamist meie vahele!”

“Oh, armas Juudit, me ei teadnud midagi sellest, millest sa meile täna õhtul jutustasid. Küsimused Jumala kohta ei olnud meid kunagi huvitanud, aga ometi tean nüüd,” ütles Ruth, “mis ka ei juhtuks, ma ei lakka sind kogu südamest armastamast. Kui midagi minu südames sinu vastu oli, siis palun anna mulle andeks, kallid Juudit. Las su Jumal aitab ja õnnistab sind.”

Kell oli juba üks öösel, kui õed lahkusid Juuditi juurest oma tubadesse. Nad jätsid üksteisega täiesti leppinult hüvasti ja olid täis otsustavust kaitsta Juuditit teiste kallaletungide eest, kui see vajalikuks osutub.

Jäädes üksi, tõi Juudit Issandale palava tänu selle eest, et Ta andis sellel õhtul võimaluse jutustada Endast Juuditi õdedele. Ta oli kuulnud palveid, mida Juudit juba ammu oli Jumala ette toonud. Ta rõõmustas, et oli lahkunud õdedest täiesti leppinuna.

“Oh kui hea ja õnnistav Sa oled, mu Lunastaja! Sa varjad mind nagu nõrka linnupoega alati oma tiivasulgedes all ja aidad mind. Tee ka minu õed ja vanemad oma teenijateks ja järgijateks. Ilmu neile armastuses ja oma Aus, nii nagu Sa ilmusid ja ilmut mulle. Las ka nemad ülistavad Sind, kelle nad läbi pistsid. Au Sulle kõige eest, mu Jumal!” nii lõpetas Juudit oma kõneluse Jumalaga.

Möödus kaks päeva. Ema ja Ruth istusid külalistetoas. Teisi pereliikmeid kodus ei olnud. Juudit oli läinud palvekoosolekule.

Ema ja tütre vahel oli toimumas tõsine vestlus.

“Kas tahad minna oma armsa õe jälgedes?” pöördus ema pärast lühikest pausi tütre poole ja vaatas teda solvunud pilguga.

“Ei, ema,” vastas Ruth, “aga mulle tundub, et oleks väga ebaõiglane ja süd ametu suhtuda Juuditisse nii, kuidas me kõik suhtusime alates sellest hetkest, kui ta pöördus Jumala poole.”

“Ta jättis maha oma isade Jumala ja usub mingit petist,” väitis ema vastu, vaadates veelgi suurema viha ja pahameelega tütrele otsa.

“Ei, ema, see ei ole nii. Juuditi jaoks ei ole “Jehoshua” mingi petis, vaid Iisraeli rahva Messias, ta on selles veendunud. Kui ta aga eksib, siis võib ju Jumal ise teda karistada, miks peaksime meie teda halastamatult jälitama? Tõepoolest, on ta siis muutunud halvemaks kui enne, kui ta veel kristlane ei olnud? Vastupidi, ta on muutunud hoopis paremaks: ta on ju tegelikult tõeline ingel. Meie kõik vihkame ja jälitame teda, aga tema kannatab selle kõik ära, annab andeks ja armastab meid endiselt!”

“Mis teiega toimub!” kisendas ema vihaselt, suutmata ennast enam talitseda. “Te olete justkui kokku leppinud. Eile laulis Saara mulle täpselt sedasama laulu, täna alustad sellega sina. Kas see hereetik on teidki juba õigelt teelt ära pööranud? Ah, milleks ma ta koju kutsusin!”

“Juudit ei ole kedagi pööranud, aga paar päeva tagasi rääkisime koos Saaraga Juuditiga ja veendusime, et meil ei ole tema vihkamiseks mitte mingisugust põhjust, vastupidi, peaksime kõik teda armastama, sellepärast et ta armastab meid.”

“Oh, Adonai, Jumal, needki on ta juba jõudnud ära rikkuda!” ägas ema pisaratega. “Miks ma nii tegin, miks ma ta vastu võtsin, oo Ruth, kas tõesti kuulasite ja uskusite, mida ta teile rääkis? Ah siis sellepärast rääkis Saara mulle sedasama, ah siis sellepärast kaitsete teda mõlemad!”

“Tere õhtust,” ütles tuppastunud Veinberg, “millest te siin nii valjult räägite? Mis sinuga on Rahel?” pöördus ta oma naise poole. “Miks sa nii ärritunud oled, mis siin on juhtunud?”

Ruth, ehmununa emaga jutuajamise tulemusest ja isa ootamatust ilmumisest, istus kahvatuna ja vaikides diivanil. Pärast Juuditiga kohtumist otsustas kumbki õdedest eraldi emaga vestelda, hoiatamata sellest teineteist. Tahtes Juuditit kaitsta, olid nad nüüd oma

ettevaatamatusega kutsunud ema südames esile hirmsa tormi. Ruth mõistis, et selle vestlusega ta ainult kahjustas Juuditit, ja istus nüüd täiesti lõõdult, pea langetatud.

“Mis minuga on,” ütles proua Veinberg. “Meie perekond on täielikult hukkumas. Oh, mida ma olen teinud, mida ma olen teinud!”

“No aga milles on küsimus?” küsis Veinberg juba kannatust kaotama hakates.

“Oh, David, meie kodul lasub mingisugune needus. Mõttele, see hirmus usutaganeja on selle aja sees juba jõudnud külvata hereesia seemet oma õdede südamesse. Eile püüdis Saara ja täna Ruth oma õde minu ees õigustada ja kaitsta. Selgub, et ta on juba jõudnud nendega rääkida. Mina lootsin, et ta on kodus veedetud aja jooksul mõistusele tulnud ja oma eksisammude pärast pattu kahetsenud aga selgub hoopis vastupidine. Peame temalt lõplikult küsima, kas ta tahab oma veendumustest lahti öelda. Kas küsin temalt?”

“Ma ju hoiatasin sind, Rahel, et sa ei kutsuks teda oma majja. Juudit on ilmselt astunud kristliku kogukonna liikmeks. Kui olin viimasel korral M. linnas ja püüdsin meie omadelt Juuditi kohta üht-teist järele uurida, kuulsin, et ta osaleb kõikides koguduse töödes ja toimingutes, aga see on lubatud ainult koguduse liikmetele. Kanna nüüd ise oma kangekaelsuse vilju. Kui kord kutsusid, siis ka vaata, kuidas sa tast lahti saad. Mina olen juba tüdinud temaga jändamast. Ma vaatan talle nagu võõrale, ta on minu jaoks juba ammu surnud.”

“Oh, David, kas Juudit on nüüd juba lõplikult kristlane? Kas siis tõesti on kõik kaotatud ja ei ole enam lootust?”

“Ma ei tea,” vastas Veinberg, “väljendasin vaid oma kahtlusi. Jätame selle parem praegu kõrvale ja küsime tema enese käest. Ütle, milles sa teed etteheiteid Ruthile ja Saarale? Ruth, mida sa ütled selle kohta, millest ema räägib?” pöördus isa vaikselt istuva tütre poole. Ruth tõstis pea ja ütles isa poole vaadates: “Ma ei tea, isa, Juudit ei ole meid mõjutanud, aga rääksime neil päevil temaga ja nägime, et meil ei ole mingit põhjust teda vihata. Sellepärast otsustasime sellest emale rääkida. See on kõik, mida tean ja võin öelda.”

“Ühelt poolt on sul täiesti õigus,” märkis isa, “Juudit ei ole meile teinud midagi halba, mille eest peaksime teda vihkama. Aga teiselt poolt on ta teinud väga palju meie isade religiooni vastu, meie austusväärse rahva vastu, mis on paljude aastasadade jooksul olnud Jehoova poolt meie religiooni kandjaks. Kui palju kindlameelseid võitlejaid meie rahva hulgast möödunud aegadel on sirgunud! Ja kui nüüd meie suguvõsas on ilmunud selline ärataganeja isade religioonist, mille eest esiisad olid valmis valama viimase tilga verd? Ta on häbiks meie rahvale, kuidas saame nüüd Juuditit armastada? Meie religioon käsib sellised usutaganejad kividega surnuks visata. Peame vihkama igat paganat – peame sellised oma rahva hulgast ära hävitama. Tõesti, selle maa seadused, kus praegu elame, ei luba meil seda teha, aga teda meie kogukonnast välja heita on meil õigus ja see on ka meie otsene kohus.

Meie ei pea Juuditiga suhtlema. Nendel päevadel kohtusin ma juhuslikult meie lugupeetud rabiga. Ta oli teada saanud, et Juudit on koju tulnud, ja küsis, kuidas Juudit suhtub judaismi ja miks me temaga suhtleme ja teda oma majas vastu võtame. Muidugi pidin vastama, et ei tea veel täpselt tema veendumuste ulatust. Aga kui ta ei ole siiski oma hereesiat maha jätnud, vaid kasutab seda vastupidi, teiste mõjutamiseks, siis ei ole kahtlust: peame ta enda keskel eemaldama ja võimalikult kiiresti. Kus on Juudit? Peame sellest kohe temaga rääkima,” pöördus ta oma naise poole.

“Kus ta on? Ilmselt oma sõprade juures, oma perekond ja oma rahvas teda ei huvita,” vastas proua Veinberg.

Oli juba kell kaksteist öösel, kui Juudit koosolekult tagasi jõudis. Seal koges ta palju rõõmu, rääkis oma elust ja Issanda abist, mida Tema oli talle osutanud hetkest, kui Juudit G. linnast lahkus. Juudit teatas ka, et ta on nüüd koguduse liige. Usklikud, kes olid ära kuulanud, mida Issand Juuditile oli teinud, tõstsid Tema poole kuumi tänupalveid ja palusid talle ka edaspidiseks Jumala õnnistust ja abi.

Vanemad, kes ei olnud jõudnud tema tagasitulekut ära oodata, otsustasid hilisele ajale vaadates otsustava vestluse järgmisele õhtule edasi lükata. Vestlus vanematega toimus järgmisel päeval – ja jäi Juuditi elus viimaseks. Enam ei näinud ta neid ial ja järgmine vestlus toimus juba sealpool surmajõge.

Sellel õhtul sulges, Veinberg oma poe tavalisest varem ja tuli kohe koju. Kuni õhtusöögini läks kõik nagu tavaliselt, ainult söögilauavestlus ei edenenud kuidagi. Vanemad olid tõsised, eriti ema, kes väga närveeris. Kogu päeva oli ta oma tütreaga kokkusaamist vältinud. Ka õed olid kurvad ja rõhutud. Neid vaevas edutu katse Juuditi kaitsta; nad teadsid, et täna õhtul peab saabuma lõplik selgus ja kartsid juba ette selle hetke saabumist. Juudit ei teadnud eilsetest sündmustest ega eelseisvast absoluutselt midagi, aga tema süda oli kogu päeva täis arusaamatut nukrust ja ärevust. Ta tundis ennast sellel päeval üleüldse väga halvasti. Õhtusöögi ajal istus ta väga vaevatuna. Tema vanemate ja õdede näoilmed tekitasid temas eelaimuse, et kõik ei ole päris korras. Pärast õhtusööki, jättes oma nooremad tütreid lauda koristama, palus isa ema ja Juuditi oma kabinetti. Sulgenud ukse, palus ta Juuditi istuda laua taha, oma vastas olevale toolile. Pärast lühikest vaikust pöördus ta Juuditi poole järgmiste sõnadega: “Juudit, püüdsime sind kaua aega aidata, püüdsime sind tagasi tuua meie isadele antud usu juurde, kuid asjata. Viimaseks abinõuks oli sinu kodust ärasaatmine. Sinu ema ja mina lootsime, et ehk suudab see sind mõistusele tuua. Nüüd oled sa jälle ajutiselt meie kodus. Igatsesime sind näha – sinu ema ja õed ei suutnud lahusolekut enam taluda. Emal oli ikka veel lootust, et tuled meie hulka tagasi. Selle asemel, et oma eksimuste pärast pattu kahetseda, hakkad sa hukutavalt mõjuma oma õdedele. Nüüd küsime sinult lõplikult: tahad sa tulla tagasi meie juurde, meie Jumala juurde, meie rahva juurde? Või tahad jätkata oma paganatega? Kas sinu tagasipöördumine on üldse võimalik? Kas sinust on juba saanud nende koguduse liige? Ma tean, et nad ristivad kogudusse astujaid, kas sinagi oled ristitud? See on kõik, mida sinult teada tahame ja sa pead avameelselt ütleva meile kogu tõe – oleme valmis seda kuulama!”

Saabus pingeline paus. Proua Veinberg, erutusest värisedes, hoidis kõvasti kinni oma mehe käest. Juudit istus ja oli pööranud keskendunud pilgu taeva poole, kust ta sellel hetkel enda jaoks abi ootas, kuhu ta suunas oma südame palved. Lõpuks, pöörates oma pilgu taas vanematele, hakkas ta kõnelema vaikse, aga kindla häälega, millesse oli kätketud otsustavus ja kindlameelsus:

“Pöörduda tagasi oma isade Jumala juurde? Ema ja isa, ma olen juba ammu tagasi pöördunud, usun Teda ja teenin Teda kogu oma südamest.”

Isa näole tekkis grimass, aga ta ei öelnud midagi. Tahtmata tüdriku katkestada hoides ta end

tagasi. Juudit jätkas:

“Ka oma õdesid ei tahtnud ma Jumalast eemale meelitada ega istutada neisse mingit hereesiat. Ma ütlesin neile, et tahan kogu elu teenida Jumalat ja et mul on valus, et selle püüdluse eest vihkavad mind need, keda armastan. Inimesed koguduses, kelle hulka ma kuulun, ei ole paganad, vaid Õnnistava Jehoova tõelised kummardajad ja teenijad, selle Jumala teenijad, kes on meile ilmunud inimese kujul, lihas, ja surnud nagu Tapetud Tall Iisraeli ja kõigi inimeste pattude eest.

Mis puutub ristimisse, siis võin teile, mu kallid, öelda vaid seda, et olen nüüd kõiges ja alatiseks valmis tegema seda, mida Tema minult ootab. Issand ütleb: “Kes usub Temasse ja ristitakse, päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka.” Nagu Tema sõnakuulelik teenijanna, olen täitnud ka selle Tema tahte: usun, et Jeesus Kristus on tõepoolest Jumala Poeg ja minu Päästja, ja sellepärast lasksin ennast ristida Tema nimesse.”

“Oh, Adonai Issand!” kisendas oma käsi murdes Juuditi ema. “Oh, mida ma pean kuulma oma tütre suust! Miks olen ma su ilma sünnitanud! Ma kägistan su siinsamas oma kätega!” Nende sõnadega viskus ema vihast moondunud näoga oma tütre poole, aga tema mees haaras ta kätest, seistes nende vahele. “Ole sa neetud, ma nean sind ema needusega ja ei rahune enne, kui sa lamad surnuna minu jalgade ees!” - nende sõnadega kukkus ta minestades põrandale.

Juudit püüdis oma ema juurde minna, kuid isa peatas ta ja ukse poole näidates kisendas kähisedes: “Välja! Sul ei ole õigust teda puudutada; mine ära, et tema silmad sind enam ei näeks! Sul ei ole enam kohta selles majas!”

Asetanud oma naise diivanile, avas ta akna ja ajas oma ikka veel lävel seisva suurte pärani silmadega tütre välja.

Peaaegu teadvusetult, nagu unes läks Juudit oma toa ukseni ja kukkus nõrkenuna voodile. Ema vihast moondunud nägu seisis tal ikka veel silme ees ja hirmsad needusesõnad kaikusid ta kõrvus. Uks avanes ja Juudit avas silmad. Lävel seisis nuttes kaks nooremat õde. Kui Juudit tõusis ja istus oma süngi veerele, hakkas Ruth läbi pisarate rääkima: “Isa saatis meid sulle ütlema, et sa kohe kodust lahkuksid, ta ei taha, et ema sind veel kord näeks.”

“Kodust lahkuksin?” kordas segaduses Juudit. “Ah, ma olen ju neetud, ema needis mind,” hakkas ta vaevu kuuldavalt rääkima. “Kas pean lahkuma kohe?”

“Jah, isa nõuab.”

“Oh, Issand, ära jäta mind,” sosistas Juudit oiates, “anna mulle jõudu, et teaksin, mida pean tegema, mis minuga on? Ära minna? Neetuna?” – jätkasid sosistamist tema kahvatud huuled.

“Oh, kas ootate, kuni ma lahkun?” pöördus Juudit oma õdede poole, kes seisis ikka veel avatud uksele, jälgides vaikides oma õde.

“Hästi, ma lähen kohe.” Nende sõnadega hakkas ta kiiresti riuetuma.

Juuditi näkku puhus kevadine külm tuul. Lumi hakkas juba sulama, aga öökülmad püsisid. Ta seisis mõne hetke, pöördus ja hakkas minema. Heledasti valgustatud tänaval oli palju jalutajaid. Mõned neist vaatasid Juuditile teraselt otsa. Kogu linna juudi kogukond teadis, et ta on oma vanematel külas, aga kõik vältisid teda. Nüüd kohtus ta paljude juudi noortega. Keegi ei ütelnud talle sõnagi – kõik möödusid tervitamata.

Lähenedes äärelinnale, peatus Juudit äkki, ärgates justkui sügavast unest. Tema ümber oli täielik vaikus – selles linnaosas elavad töölised juba magasid, valgus paistis veel ainult mõnes aknas.

“Mis minuga on, kuhu ma lähen?” ütles ta kuuldavalt. Kõik läbielatu oli tal veel selgelt silme ees.

“Mind on neetud ja välja aetud!” Juudit tõstis pisaratega täidetud silmad taeva poole, mis oli üle külvatud säravate tähtedega. “Sa näed mind oma trooni aujärjelt, mu Issand. Võta mind, oma nõrka last, nüüd käekõrvale ja aita mind sellel raskel hetkel. Sa näed, et olen selles maailmas täiesti üksik, ära jäta mind.”

See lühike vestlus Jumalaga tähevalguse all rahustas teda veidi. Ta suutis pisut rahunenult arutleda. “Praegu on öö, rong läheb alles homme ja mul ei ole ühtegi asja, mitte kopikatki raha – kõik on jäänud koju, aga sinna tagasi minna enam ei saa. Kõige parem on minna koguduse jutlustaja juurde ja paluda seal Issanda juhatusel, mida pean edasi tegema,” mõtles Juudit.

Jutlustaja, kes Juuditile ukse avas, oli ootamatust ja hilisest külaskäigust ääretult üllatunud. Hirmsast võitlusest, mis oli Juuditi südames keenud, jõudmata väsinuna iste pakkumist ära oodata, Juudit peaaegu kukkus seinale ääres seisvale toolile. Tema elus ei olnud veel olnud juhus, et ta oleks võõraste inimeste juuresolekul nutnud, aga nüüd ei suutnud ta oma muret endale hoida – tugevad nuuksed läbistasid kogu ta keha.

Jutlustaja, tema naine ja tütar istusid pikka aega vaikides, vaadates nuuksuvat Juudit pisarate ja hämmastusega. Nad tundsid, et temaga oli toimunud midagi rasket: nad teadsid, kui kannatlikult ta oli kandnud kõiki raskeid üleelamisi ja katsumusi, aga ei olnud teda kunagi nutmas näinud. Ootamatu ja hiline külaskäik rääkis samuti millestki tõsisest, asja läbielast.

Kui oli möödunud nuuksete esimene hoog ja Juudit oli pisut rahunenud, tundis ta, kuidas teda embasid hellad, õrnad käed. Ta tõstis oma äranutetud silmad ja nägi enda juures seisvat Liisat, kelles ta oli näinud esimest korda evangeeliumi tõe valgust. Kogu südamest tuleva kaastunde ja pisaratega vaatas Liisa talle oma ilusate rahustavate silmadega otsa.

“Rahu sulle, armas Juudit,” hakkas ta rääkima oma sõbrannat suudeldes. Mõne minuti seisid õed vaikides, olles üksteist emmates leidnud rahu Kristuse armastuses. Lõpuks rahunenult rääkis Juudit oma sõpradele asjastest sündmustest.

Võttes laualt Uue Testamendi, luges jutlustaja Kristuse surmast ja kannatustest, alustades Tema kuninglikust sissesõidust Jeruusalemma.

“Armas õde,” pöördus ta Juuditi poole, “mida Tema, meie Looja, pidi oma loomingu poolt kannatama! Kui Ta risti löödi, palus Ta oma piinajate ees: “Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mida nad teevad!” Meie, Tema õpilased, järgime Teda selle sama suure eesmärgiga, aga meiegi tee viib üle Ketsemani ja Kolgata.

Täna saabus sulle, Juudit, sinu Ketsemani, sinu hing on kurb surmani, aga ära karda. Ta kinnitab sind. Võib-olla pead sa mõne aja pärast minema ka Kolgatale, aga sealgi on Tema koos Sinuga, sest Tema käis seda teed meie ees. Ärgem siis pöörakem oma pilku ära Temalt, kes on käinud meie ees ja on armastanud meid surmani, pealegi ristisurmani. Järgigem ka meie sellel tunnil Tema eeskujul! Las ahastus taandub meie südamest, ärgem uinugem kurbusest, nagu Tema õpilased Ketsemani aias. Hakkame palvetama ja Tema aitab meid kõigest läbi!”

Pikk ja kogu südamest tulev palve valati selle tagasihoidliku majakese seinte vahel

murega koormatud südametest armutrooni ette. Issanda poolt julgustatuna ja Tema laste palvete poolt kantuna rahunes Juudit täielikult. Rahu pitser kaunistas jälle tema imekaunist, Issanda lähedalolust säravat nägu.

Järgmisel hommikul, varustatuna usklikte poolt kõige hädavajalikuga ja teele saadetud õnnistussoovidega, sõitis Juudit tagasi M. linna. See oli olnud viimane õhtu, mille ta selles linnas veetis. Ta lahkus sellest paigast igaveseks, maha jäid palavalt armastatud vanemad ja õed, talle armsaks saanud usklikte kogudus, kus ta kohtas esimest korda oma Lunastajat ja andis Talle oma noore südame. See oli ka linn, kus ta pidi taluma suurimaid kannatusi oma elus, jäädes siiski oma Issandale kindlaks. Jah see oli tema jaoks tõepoolest palvevõitluse Ketsemani, millest ta väljus võitjana, hoides usukätega oma Issandast kinni.

“Jumalaga, Juudit, Jumalaga meie armas õde Issandas, kas näeme veel kunagi selles elus? Võib-olla kohtume alles seal, taevas?” ütlesid läbi pisarate paljud Juuditit saatma tulnud usklikud.

Paljud neist, kes jäävad Issandale oma elu lõpuni ustavaks, kohtuvad üksteisega alles taevas.

V PÜHITSETUD KRISTUSELE.

Kohtumine evangelistiga Otsus - pühendada ennast lähedaste teenimisele Töö ja selle raskused Haigus.

Mitme päeva jooksul valitses M. linna koguduses vaimulik ärkamine. Oli möödunud nädal päevast, mil Venemaa teisest otsast oli saabunud evangelist. Tema armastusest leegitsevad sõnad süütasid ka kõige kõvemad pattudega koormatud südamed ja äratasid need uuele elule. Paljud andsid patte tunnistades oma elu Issandale, usklikud süttisid soovist töötada Kristusele ja tuua Tema juurde need, kes elasid veel Temast kaugel. See oli puhastuse ja pühitsuse ajaks paljude jaoks.

Viimasel päeval enne oma ärasõitu kuulutas evangelist koguduse liikmetele.

“Vaadake enda ümber,” sõnas ta. “Kogu maal valatakse juba mitu aastat vendade verd. Igal päeval viib surm igavikku sadu ja tuhandeid hingi, kes ei ole tunnistanud oma patte. Mis ootab neid igaviku väravate taga?”

Venemaa sarnaneb purskava vulkaaniga ja mässava merega, mille tormilained ei suuda kuidagi rahuneda. Vaadake, kui palju on selles meres hukkuvaid ujujaid. Kuulatage sellest kaikuvat kisendamist pääste järele. S.O.S. kostab igast linnast ja külast Jäämere kallastelt kuni leekiva Kolhidani. Kes ulataks vennakäe nende uppujatele? Kes kuuleb nende appihüüdeid? Kõik inimesed on relvastanud ennast üksteise vastu. Kas me usklikena ei peaks minema neile appi, nagu seda tegi meie Issand ja meie Õpetaja? Kas me ei peaks viskuma ennastsalgavalt sellesse vallapääsenud inimliku viha ja kättemaksu stiihiasse ja võib-olla ka oma elu hinnaga päästma ja kiskuma pimeduse ja patu võimusest välja hukkuvaid hingi?

Meie õnnistatud Issanda ja Päästja elu ei olnud kõige hinnalisem mitte ainult selle maa, vaid kogu Universumi jaoks, ja Ta andis selle meie päästmiseks. Kas meil tõesti on oma elust kahju? Kas me tõesti ei anna seda teiste päästmise heaks?

Tõepoolest, juba eakad usklikud ei ole võimelised paljude raskuste kandmiseks, samuti ei saa minna pereinimesed. Aga teie, minu noored vennad ja õed? Te olete veel täis jõudu ja

energiat, olete vabad! Hinged hukuvad, Issand kutsub, kes meilt läheks? “Keda ma saadan?” küsib Issand.

Täna pöördub Ta teie poole minu kaudu. Kes tahab minna väikeste rühmadena külast külla, linnast linna ja kuulutada evangeeliumi? Selleks tööks ei sobi arad ja meelekindluseta hinged. Nälg, väsimus, pikad rännakud ja võib-olla ka surm kohtavad teid sellel teel. Läbielatud kogemuste põhjal on paljud sellest loobunud, ja hoiatan teid juba ette, kes otsustab, kaalugu enne kõik põhjalikult läbi, et tagajärjed ei sunniks teelt kõrvale astuma. Aga kõigile kindlameelsetele südamele ütleb Issand: “Ole kindel kuni surmani ja ma anna sulle elupärja.” Niisiis, kes meilt läheks?”

Kandudes üle hiiglasliku kuulajatega täidetud saali, suri see küsimus viimaste ridade vahel.... Saabus vaikus. Jutlustaja lasi pilgul mööda kogudust käia.

Paljude kuulajate süda lõi Issanda jaoks, paljud töötasid Tema auks, aga sellele kutsele järgneda oli liiga raske. Juba aastaid möllas kodusõja õudne tulekahju. Paikkonniti andis ennast tugevalt tunda nälg, kulutulena levisid mitmed sõjast ja näljast tingitud nakkushaigused. Inimesed ei võinud ennast koduski ühelgi päeval kaitstuna tunda.

Sellisel ajal mööda külasid rändama minna oli enam kui ohtlik. Seda tundis iga Issanda ennastsalgav teenija. Seda teadis ka kuulutaja, kes oli juba aastaid koos teistega mitmeid raskusi ja puudust kandes toonud elu ja rahu paljudele südamele.

“Mina olen valmis järgima oma Issanda kutset!” kõlas ühest tagumisest pingist vaikne, aga kindel hääl. Kõik saalisistujad pöördusid, et vaadata, kes oli otsustanud kutsele vastata.

See oli noor ja nõrguke, suurte mõtlike mustade silmadega tütarlaps.

“Olen otsustanud anda oma elu täielikult Temale. Õige, ma olen selle töö jaoks nõrk, aga Tema on ju tugev mind aitama. Olen Tema töös veel kogenematu, aga armastan Issandat ja neid, kelle eest Ta oma elu andis!”

“Juudit!” kuuldus sosin kuulajate pingiridade vahel.

Jah, see oli Juudit. Saabunud pärast rasket vanematest lahkuminekut tagasi M. linna ja teenides oma kätega eluks vajalikku, andus ta täielikult tööle lähedaste heaks. Ta külastas haigeid, hoolitses nende eest, lohutas kannatavaid ja aitas puuduses olijaid.

Pühapäevadel sõitis ta linnast välja maale, et otsida sealgi haigeid ja lohutust vajajaid, keda ta aitas, nii palju kui suutis. Vaatama sellele õnnistusrikkale tööle, püüdis Juudit kogu aeg suurema teenimise suunas. Külades, kus ta käis, hakkas ta kogu südamest armastama lihtsat, sageli kirjaoskamatut külarahvast, kes ei teadnud midagi Jeesusest Kristusest, kuigi nimetasid ennast kristlikuks rahvaks. Juba mitmel korral oli tal tekkinud mõte jätta maha teda siduv kantsleitöö ja minna - täiesti Issandale lootes - teenima seda rahvast evangeelse sõnumiga. Aga ikka ja jälle oli ta selle kavatsuse kõrvale lükanud, saamata täielikku kindlust, kas Issand tahab seda temalt. Nüüd, kuuldes kutset, tundis ta väga selgelt, et on saabunud hetk ammu kavatsatud soov teoks teha.

Juudit oli olnud küllasõitnud jutlustaja koosolekute alaline külaline ja tema abiline, palvetades temaga inimeste hingede pärast, kes olid tulnud neile koosolekuile. Kuulates tema lihtsaid hingestatud tunnistusi, süttis ta üha enam põlema soovist teenida Jumalat ja lähedasi.

Kuuldes kutset Issanda tööle, ei kõhelnud ta hetkegi. Ta kuulis oma südames vaikset häält: “Nüüd on aeg, see on sinu tee Juudit, nüüd võid sa täita oma soovi.” Ja ta ütles need otsustavad sõnad: “Ma olen valmis.”

Ta oli tõepoolest valmis, valmistatud Issanda enda poolt lähedaste auliseks teenimiseks. Pärast koosolekut sai ta misjonäriks aadressi, kuhu sõita, et ühineda juba misjonigruppidega tegutsevate töötegijatega. Ta oli oma otsusega täielikult rahul, tänulik Jumalale, et Tema Ise oli imeliselt kõik korraldanud. Ta oli väga hästi teadlik raskustest, mis teda sellel teel ootasid, aga ta vaatas neile rahu ja rõõmuga. Ta teadis, et ei lähe tööle üksi, vaid koos Issandaga, kes käib Ise tema ees. Ta nägi selgelt, et see on tee, kuhu Tema tahab teda viia, ja oli valmis minema Tema jälgedes.

Kui saabus ärasõidupäev ja sõbrad teda raudteejaama saatsid, küsis üks õdedest, kes oli palju koos Juuditiga töötanud, pisaratega:

“Kas sa, armas Juudit, jätad meid kauaks maha? Kui kauaks otsustasid sa sellele tööle jääda?”

“Ma arvan, kallid Ženja, et pühendan ennast Issandale kogu eluks!” vastas Juudit mõtlikult kaugusesse vaadates. “Olen seda otsustanud.”

Töö, millele Juudit asus, oli tõepoolest väga raske. Küllatunud jutlustaja hoiatused ei olnud ainult sõnad: iga päev tuli ette palju raskusi, vahel isegi suuremaid, kui võis arvata. Juuditi, kes oli üles kasvanud armastuses ja vanemate hoolituse all, omamata selle juures tugevat tervist, oli alguses kohutavalt raske taluda kõiki rännuelu ettenägematu raskusi. Teda ümbritsevad kaaslased mõtlesid aeg-ajalt, et ta ei jaksa sellisele elule vastu pidada. Aga armastus ja kaastunne lähedaste vastu andsid talle igal päeval üha enam ja enam uut jõudu. Mitte oma jõust, vaid Issanda antud jõust, mida ta tulistes palvetes Jumala ees palvetades sai. Terve meri võõraid, igal päeval silme ees olevaid kannatusi kutsusid tema südant üha enam püüdlema ennastalgavale teenimisele. Vaimulik nälg oli tuntav kõikjal tema ümber. Ümbritsevatest võitlustest ja kannatustest väsinud hinged otsisid rahu Jeesuses Kristuses. Evangeeliumikuulutus võtsid paljud vastu rõõmu ja tänulikkusega. Kõikjal avasid inimesed Issandale oma südame, tunnistasid oma patte. Selle juures pidid nad peaaegu igas külas kokku puutuma mitmesuguste haiguste ja paljude nakkushaigustesse haigestunud inimestega. Kõik need õnnetud olid ilma igasuguse meditsiinilise abi ja vajaliku hoolitsuseta ning surid tervete perekondadena. Koos teistega pühendas Juudit ennast täielikult tööle, püüdes anda abi õnnetutele kannatajatele, hoolimata enesest ja oma jõuvarudest. Nii möödus Juuditi elu. Päev-päevalt oma lähedaste teenimises. Issand näitas talle töö ja Tema tegi seda rõõmu ja tänuga.

Püsis palav, suvine aeg. Päikesest kuumaks köetud õhk takistas hingamist, teedelt tõusnud tolm täitis väikeste külamajade tube, mis olid harilikult täis haigeid. Kuumuse ja tolm eest ei olnud võimalik varju leida.

Ühes külaservas asuvas majas, mis oli ümbritsetud väikese aiaga, elas juba mitu päeva rühm võõraid, selles piirkonnas tundmatuid teekäijaid. Kolm nendest, olles haigestunud tüüfusesse, lebasid raskelt haigetena, kõikudes elu ja surma vahel. Ülejäänud kaks olid veel terved ja valvasid päeval ja ööl haigete juures. Püsis lämbe õõ, päeva jooksul palavaks köetud õhku oli raske hingata, eriti haigetel. Aknad olid nende toas ööl ja päeval avatud.

Ühe akna juures, millest avanes vaade väikesele aiale, lamas noor tütarlaps, kes sonis palavikus juba mitmendat tundi. Tema voodi juures lauakese ääres istus vanaisa Asin – nii nimetati ühte siia elama jäänud teekäijat. Nüüd valvas ta akna alla lebava haige järele,

kes oli talle kinnitanud oma pilgu ja rääkis palavikuliselt, näidates oma kõhnunud käega kuhugi kaugusesse. Et haige oli pöördunud tema poole, teravdas vanaisa tähelepanu, et mõista, mida ta räägib. Midagi aru saamata vangutas ta kaastundlikult pead, mõistmata, et haige räägib heebreakeeles. Äkki haaras tütarlaps ennast kogudes kinni tema poole sirutatud käest ja küsis: “Kas sa ei mõistnud, vanaisa, millest ma kõnelesin? Ma mõtlesin, et said kõigest aru!”

Vanaisa võttis haige käe ja vastas pulssi katsudes:

“Ei, ma suutnud millestki aru saada. Mis sinuga toimus, Juudit? Sa rääkisid peaaegu kaks tundi ja olid väga erutatud?”

“Oh, vanaisa, ma elasin üle imelise ilmutuse: olime sinuga suures templis, kus olid juudid; ka ülempreestrid oma hiilgavas säras. Kõige selle hiilguse keskel, meist mitte kaugel seisis kehvalt riidetatud inimene. Ta seisis vaikides, tema pilk oli suunatud templi põhjaosas olevate inimeste suunas.

Ma ei suutnud Tema pilku lahti rebida. Tundsin, et see oli Jeesus Kristus, Iisraeli Messias, kes on ilmunud oma rahvale. Sina ütlesid mulle samuti, et see on Tema...

Tahtsin kogunenud rahvale tunnustada, et Tema on mind minu pattudest päästnud ja tahab päästa ka kõiki teid. Hakkasin neile jutustama, mis Ta minu heaks on teinud. Tema seisis ikka veel oma kohal... Ma näitasin Teda neile, aga nemad Teda mingil põhjusel ei näinud. Kuulates minu sõnu, nutsid paljud ja löid enesele vastu rindu. Mitmed rahva hulgast, isegi ülempreestrid, tõstsid oma käed ja palusid valju häälega andestust. Ma olin nende patukahetsuse üle väga rõõmus, aga pidin oma häält pingutama, et kõik kuuleksid tekkinud lärmis minu sõnu ja mul hakkas raske. Tead, vanaisa, nüüd tunnen ennast nii hästi, nii kergena, nagu ei oleks ma üleüldse enam haige.

Issand, keda just nägin, on mind ilmselt terveks teinud. Oh, kui imeline oli näha meie rahvast Issanda ette langemas. Ma tahaksin ikka ja jälle seda nägemust üle elada. Usun, et meie õnnistusterohke Issand tuleb varsti, et koguda oma rahvas kõikidest rahvastest ja kõikidest maa hõimudest. Ta ilmselt näitas mulle seda imelist templit, mida ta tulevikus Jeruusalemma ehitab.”

Vanaisa kuulas Juuditi juttu vaikides. Tema jaoks oli mitu päeva surmaga võidelnud haige kiire muutus täiesti harjumatu. Juudit rääkis oma üleelamistest terve häälega, rõõmuga tema poole vaadates. Pulss oli normaalne ja temperatuur samuti. Lõpuks ta ütles:

“Jah, Juudit, Issand tuleb kogu Iisraeli ja kogu maailma jaoks õige pea, aga sinu jaoks on ta tulnud ilmselt praegu. Ta puudutas sind ja parandas su. Au Temale. Täname Teda nüüd selle armastuse eest.”

Nende sõnadega, põlvitas see Kristuse vana teenija voodi ette maha ja tõi Issandale tulise tänu selle imelise abi saabumise eest.

“On ju tõsi, et saan varsti jälle tööd teha?” pöördus Juudit pärast vanaisa palvet tema poole.

“Oh jaa, kui Issand annab sulle selleks piisavalt jõudu, võid sa seda kasutada taas Tema jaoks ja saame jälle koos töötada Tema auks. Oleks hea, kui Ta annaks sulle nüüd kosutava une. Lõpetame nüüd oma jutu ja proovi uinuda.”

Sellest hetkest läks Juuditi seisukord kiiresti paremaks. Issand tahtis oma ustava teenri veel mõneks ajaks siia maailma jätta. Veel ei olnud tulnud aeg Tema juurde minekuks. Ta pidi veel midagi Tema jaoks tegema. Veel mõned hinged Tema juurde tooma, kuigi alguses oli Juuditi paranemiseks olnud väga vähe lootust.

Enne haigestumist oli Juudit läbi elanud väga raske aja. Katkematu töö, vaevalised rännakud, raamatute, vahetusriiete ja teiste hädavajalike asjade raske komps õlgadel, ühest külast teise, vahel isegi mitukümmend versta korraga, sageli lakkamatus viimas. Selle kõigele lisaks juhuslik toit, vahel ka täielik nälg, evangeeliumi vastaste lakkamatud jälitamised kuni arreteerimiseni välja. Vahel olid nad olnud nagu metsikud verejanulised hundid, valmis tõe tunnistajaid puruks rebima. Veidi enne haigestumist, ise juba äärmise piirini kurnatud, leidis Juudit ühest majast mõned lapsed, kes lamasid raskes haiguses. Nende vanemad olid surnud, aga allesjäänud lapsed lamasid mustuses ja parasiitidega kaetult muldpõrandal, linade asemel räbalad,. Nad olid ilma jäetud igasugusest abist ja määratud paratamatule surmale. Mõeldamatu oleks olnud nendest õnnetusest mööda minna, ja Juudit hakkas koos teistega tegelema nende päästmisega.

Pärast pingutavat tööd lebasid pestud ja korralikult riides lapsed neile valmistatud voodites puhtas ja tuulutatud toas. Pärast mõnepäevast hoolt tundsid haiged ennast juba paremini, aga täielikult äravaevatud Juudit jäi ise haigevoodisse, saanud oma patsientidelt nakkuse. Mitu nädalat lamas ta voodis, võideldes surmava haigusega. Aga Issand tuli ka siin oma nõrgale ja ustavale lapsele appi.

Kõikides rasketes üleelamistes töö ja haiguse ajal ei unustanud Juudit hetkekski oma vanemaid ja oma rahvast. Pärast oma viimast kohtumist nendega ei olnud ta saanud neilt mingisuguseid teateid. Tema saadetud kirjad olid jäänud vastuseta. See oli olnud tema jaoks kõige suuremaks katsumuseks. Vahel, eralduses üksildasse paika, valas ta rohkeid pisaraid ja palus oma vanemate pärast Issanda poole südantlõhestavaid palveid.

Talle oli kohutavalt raske, et palavalt armastatud ema lahkus tema elust, needmissõnad huultel. Teda kohutas teadmine, et ema võib äkki surra, südames rahu saamata ja temaga rahu tegemata! Siis ta arvatavasti hukkub igaveseks! Vahel tekkis tal soov koju sõita ja ema anuda, et ta annaks oma hinge Issandale. Aga oma abituse täielik tunnetamine sundis teda sellest mõttest loobuma. Saamata ise ema, isa või õdede päästmiseks midagi teha, palus ta üha tungivamalt seda teha Issandal.

Haigus, mis eemaldas Juuditi mõneks ajaks töölt, taandus. Ta tundis ennast tugeva ja tervena ja asus taas osa võtma evangeeliumi kuulutamisest nende inimeste hulgas, kes ei teadnud midagi õnnelikust ja pühast elust koos oma Päästja Jeesuse Kristusega.

Pärast tema surma leitud, päevikust välja rebitud juhuslikult säilinud lehekesel, kirjutab ta sellest ajast järgmist:

Esmaspäev, 29. september. B. Austus Jumalale selle eest, et mul on tekkinud jõud ja et saan midagi teha oma Issandale. Reedel olime G. külas ja laupäeval N. külas. Pühapäeva hommikul läksime vene koosolekule, pärast lõunat sakslaste siis jälle venelaste omale ja siis oli meie kohalik naistekoosolek. Peale seda läksime õhtusele koosolekule. Tunnistasime palju Issandast, laulsime ja palvetasime. Issand õnnistas imeliselt.

Sageli esitasid talupojad või haiged, kelle eest ta hoolitses ja kes kuulasid tema lihtsat tunnistust Kristusest, talle küsimuse:

“Kuidas sina, ise juuditar, kuulutad meile Kristust, kelle juudid risti löid ja Keda nad vihkavad tänase päevani?”

Siis jutustas Juudit lapseliku lihtsusega neile sellest, kuidas ta leidis oma Issanda ja andis Temale kogu oma elu, elades nüüd tervenisti ainult Temale.

“Aga sa oled veel nii noor ja õrnake!” märkis ükskord, tema jutustust Kristusest katkestades vana naine, pisarad silmis. “Meil, vanakestel, on paras aeg Jumala peale mõelda, sina aga oled ju veel noor! Vaatan ma su, kaunitari, peale ja mõtlen - miks ei sarnane sa teiste inimestega?”

“Miks ma siis, memmeke, ei sarnane teiste inimestega?” küsis Juudit, vaadates armastusega memmekese peale.

“Aga kuidas siis, tütreke, teised ei mõtle oma eas veel Jumala peale – kurameerivad, otsivad enestele paremaid pruute ja peigmehi. Aga sina kõnnid kompsukesega mööda külasid, räägid meile Vabastajast Issandast, ravid haigeid ja ei võta kelleltki isegi raha oma töö ja hoole eest. Oh, kui Jumal saadaks meile, kirjaoskamatutele, vaestele inimestele rohkem selliseid heategijaid!” – nende sõnadega pühkis vanake käisega oma vesistelt silmadelt pisaraid.

Juudit kuulas need sõnad ära, olles vanakese tunnetest sügavalt liigutatud ja hakkas samuti nutma.

“Jah memmeke, mu armas,” ütles ta pärast lühikest pausi. “Nagu teised, jalutasin minagi veel mõni aeg tagasi, omasin kõike, mida eluks vajasin, mul oli väga tore peigmees, ma lõbutsesin ja elasin nagu kõik inimesed. Aga kui tundsin ära oma Issanda, jätsin oma endise patuse elu, jätsin oma peigmehe ja sain Issanda pruudiks. Andsin Temale oma südame ja oma elu. Aga Tema õpetas mind armastama kõiki inimesi, nagu Ta ise armastab, ja tegema seda, mida ma praegu teie keskel teen. Minu töö eest annab Ta ise mulle taevas imelise tasu - seal saan olla koos Temaga. Ka siin on Ta juba nii palju teinud minu ja teie jaoks. Ta andis teie heaks oma väärtusliku elu, surres kannatades ristil. Teda sundis seda tegema armastus meie, vaeste ja nõrkade patuste vastu. Meilt ei nõua Ta absoluutselt mitte midagi peale meie piinatud ja määratud patuse südame, mille Ta tahab oma verega puhtaks pesta. Pärast meie surma tahab Ta meid viia oma taevasesse aulisse kuningriiki.”

“Oh, mu kullake, kuidas tahaks ka mina olla Tema kuningriigis. Ma olen sellest viimasel ajal palju mõelnud, kuid tean, et olen Tema ees suur patune, kuidas saab Ta mind sellisena võtta Oma Kuningriiki, kus on pühad ja patuta inimesed. Kunagi olin noor ja kaunis nagu sina, see kõik on aga möödas. Nüüd katavad minu nägu need kortsud ja minu südametunnistus räägib minu vastu. Oma noorusaastatel ei olnud ma sinu sarnane, ma ei mõelnud siis Jumala peale, surma peale, selle peale, et mul tuleb kunagi Õiglase Kohtumõistja ees oma pattudest vastust anda. Mulle tundus, et olen ja jään alati nooreks ja terveks, aga täna olen vana ja väsinud. Varsti saabub ka minu lõpp, aga mis saab siis? Kogu minu elu on möödunud ilma Jumalata, minu süda on täidetud pattudega. Kõik jääb minevikku, ma ei saa midagi minu ees seisvale teele kaasa võtta, ainult tehtud patud tulevad koos minuga kaasa - mis ootab mind teispoole hauda? Need mõtted hirmutavad mind, tihti veedan unetult terveid öid. Oh, kui Issand halastaks ka minu peale ja annaks mulle andeks suure patu Tema ees.” Pisarad veeresid mööda vanu, päikesest põlenud ja kortsulisi palgeid.

Mõne tunni pärast seisis Juudit vanakest suudeldes ja talle rõõmsa pilguga otsa vaadates hüti lävel. Vanake saatis Juuditi õnnistussõnadega teele. Ta oli Juuditi kaudu ära tundnud Kristuse armastuse ja andnud Talle oma südame, mille Issand puhastas oma verega kõikidest pattudest. Ja rahu, täielik rahu valitses tema südames tema elu viimastel aastatel.

“Issand saatis sinu nagu oma ingli minu juurde. Tema, armastusest rikas, otsis veel mind, hukkuvat hinge,” ütles vanake kogu südamest rõõmustades. “Nüüd lähed sa teiste vaeste patuste juurde, samasuguste juurde nagu mina. Mine siis, mu tuvike, mine, Kristuse pruut. Olgu Tema ise kõikjal koos sinuga. Ma ei saa enam minna Issandat teenima; mu jalad on jõuetud, maa peal käimisest väsinud. Ma olen nüüd rõõmuga valmis minema Tema kuningriiki, mind ei hirmuta enam surma lähenemine, vastupidi, see rõõmustab mind!” Nende sõnadega valgusid suured pisarad tema vanadest silmadest. Tal oli Juuditist raske lahkuda.

“Jumalaga, armas emake, ja nüüd ka armastatud õde Issandas. Pean edasi minema. Ees on veel palju päästmata hingi, keda armastusest täidetud Issand tahab enese juurde tuua. Võib-olla näeme peagi taevas!” tõstis Juudit oma rõõmust särava pilgu üles taeva poole. “Issand on sinuga, mu õde, nendel viimsetel päevadel.” Ja tõstnud oma koti õlale, läks Juudit teele.

Nii möödus tema teenistuse aeg. Armastus Issanda vastu ja paljud pöördumised virgutasid teda edasises töös. See töö ei jäänud viljatuks ja mõttetuks. Oli juhuseid, kus inimesed võtsid teda alguses vastu külmalt ja vaenulikult, aga võidetuna armastuse poolt, kuulates Juuditi lihtsat ja siirast kuulutust, põlvitasid nad Issanda jalgade ette sügavas kahetsuses oma pattude pärast.

Sellised hetked rõõmustasid Juuditit kõige enam ja tema südames ärkas lootus, et võib-olla saavad lõpuks ka tema vanemad võidetud Issanda armastuse poolt ja põlvitavad Kristuse ees nagu Messia ja Lunastaja ees.

Raske haigus, mille Juudit läbi põdes, ei jäänud tema jaoks ilma tagajärgedeta. Ta tõusis voodist teise inimesena. Alati rõõmsameelne ja elav, oli ta nüüd justkui ümber muudetud. Ta oli olnud ilmutuse mäel, muutmise mäel ja seal ilmunud Issanda au oli täitnud iga osa tema elust. Ta oli vaiksem ja kummaline mõtlikkuse vari lebas tihti tema varem nii rõõmsameelsel näol. See ei olnud kurbus või igatsus millegi maise järele, oma vanemate või sõprade järele.

Viimasel ajal mõtles ta tihti taevase kodumaa peale. Kogu tema olemus igatses mäetippude poole, tema süda piinles ja suundus ikka ja jälle sinna, ülespoole. Kõik tema teod ja sõnad olid nüüd palju sügavamad ja tõsisemad.

See muutus mõjutas ka tema kaastöölisi. Tema armsaimaks jututeemaks ühest külalt teise rännates oli Issanda ilmumine, koguduse ülesvõtmine ja Issandaga kohtumine.

“Tead vanaisa,” pöördus ta ükskord selle väikese evangelistide grupi juhi poole, „minu haiguse ajal nägin sageli meie Issandat erinevates kohtades ja erineval kujul ja kõik need nägemused olid seotud Tema teise tulemisega. Vaata, mulle tundub üha enam, et Tema tuleb oma kogudusele tõepoolest varsti järele. Mõtlen vahel, et kuuleme kohe-kohe Tema kutsuvat häält. Mingi sisemine hääl, mis juba sageli on mind pärast pöördumist kinnitanud ja toetanud mind elu kõikides olukordades, kõikides katsumustes, ütleb mulle, et oleksin Issandaga kohtumiseks valmis ja ma ootan Teda iga päev.

See maine maailm tundus mulle varem nii kallis. Mõtlesin veel paljuski selle maailma peale. Praegu tundub mulle kõik maine nii kaugel ja imelik. Viimastel päevadel ma peaaegu ei tunnegi vanematele mõeldes südames raskust. Ma mõtlen neist täiesti rahulikult. Kas sa, vanaisa, tunned ennast samuti nii?”

“Ei, Juudit,” vastas viimane, “ma ei tunne seda, aga usun, et Issanda taastulek on väga lähedal. Usun, et näen Teda veel minu elu ajal siin maa peal palgest palgesse. Selle juures tekib mul tahtmine tunnistada inimestele Tema kiirest tagasitulekust. Tõsi, ma jälgin sind juba ammu ja näen, et oled pärast haigust palju muutunud. Mulle tundub, et sa ei ole veel päris terve, alustasid seda tööd pisut vara. Arvan, et sulle on need vintsutused veel pisut rasked. Vahel tekib mul tahtmine saata sind mõneks nädalaks kuhugi tuttava koguduse juurde puhkama, kus sa võiksid oma järgmise töö jaoks pisut jõudu koguda. See mõte haarab mind ka praegu, sest oled pärast haigust ikka veel nõrk ja väsinud.”

“Oh ei, vanaisa, olen täiesti terve ja kõik need raskused tunduvad mulle nüüd palju kergematena kui enne. Ma ei mõtle üleüldse puhkusest ja oleksin kõige õnnetum inimene, kui mind kas või lühikeseks ajaks töölt kõrvaldataks. Tunded, millest sulle äsja rääkisin, ei ole mitte haiguse või väsimuse järelmõjud, vaid kindla veendumuse tulemus, et Issand võtab mind varsti enese juurde.” Nende sõnade juures valgustas Juuditi nägu vaikne sisemine rõõm ja ta tõstis oma mõtlikud silmad taeva poole, kust ootas Issandat, oma taevast Peigmeest.

“Kui see nii on, Juudit, siis aidaku Issand sind Temaga kohtumiseks valmis olla igal sinu elu minutil. Meie maise elu liisuosa hoiab Issand enda käes. Võib-olla saabub peagi tõepoolest tund, mil pääsed Tema juurde. Ja võib-olla saabub see meiegi jaoks või kõigi Tema poolt verrega ostetute jaoks. Usun kindlalt, et Ta ilmub varsti, ehkki ei tunne seda nii nagu sina. Töötagem siis need võib-olla viimased meile siin maa peal jäänud päevad, et kui Ta tuleb, ei oleks me magamajäänute hulgas, vaid nende hulgas, kes on töötamas tema viinapuuistandustes. Kui Tema hääl kutsus usklikke Temale töötama ja vilja kandma Iisraeli mägedel, kui palju enam siis praegusel ajal. Näeme, et patuõõ katab üha enam ja enam rahvaid, ülekohus võtab väga võimust ja armastus jääb südames järjest külmemaks. Kiriku küünlad kustuvad kõikjal kiirelt. Maailma üle kanduvad üha enam viletsused ja vapustused. Issand saadab neid nagu maailma äratavaid viimseid tõukeid, nagu märguandeid usklikele Tema peatsest tulekust ja viimsest kohtust maailma üle. Mind lohutab viimsetel päevadel vaid see, et nende raskete kohtute ajal ärkavad paljud hinged patuunest ja pööravad ennast kogu südamest Issanda poole. Need tõuked ei möödu jälgi jätmata. Kui palju külasid tuli meil külastada ja mulle ei meenu peaaegu ühtegi, kus ei oleks olnud hingi, kes ei oleks tahtnud oma elu Issandale üle anda. Olgem siis viljakad ja viigem oma töö siin lõpule.”

VI NOOR MÄRTER

Pilved tihenevad Viimased päevad Ustavus kuni surmani

Püsis sügav sügis. Kollased, tuulest rebitud lehed lebasid vaibana märjal maapinnal.

Sadas tihedat, külma ja tugevat vihma.

Läbi külla viiva metsasalu, möödudes lehtedega kaetud porilompidest, rändas väike inimrühmake. Nad rühkisid, matkakotid õlgadel, põlvedeni poris, vihmast läbimärjad.

Külla jõudnud läksid nad paremalt kolmandasse talupojatarre. Majarahvas võttis külalised vastu lahkelt tervitades, aitas neil vabaneda keha külge kleepunud märgadest riiekest ja jalanõudest. Teekäijad olid näljased ja väsinud, aga nende nägudel säras rõõm ja häältes ei olnud kuulda ei virisemist ega nurinat. Jutustades oma külalislahketele

võõrustajatele läbitud viieteistverstalisest teekonnast mööda porist teed lakkamatult sadanud vihma käes, põlvitasid nad koos pererahvaga ja tõid Jumalale tänu Tema antud jõu ja rõõmsa kohtumise eest Tema lastega, kelle katuse all nad nüüd ajutise peavarju leidsid.

“Oleme Jumalale nii tänulikud ja rõõmsad, et tulite,” ütles majaperemees. “Ootame koos paljude külainimestega teie tulekut juba mitu päeva. Meile öeldi, et lähete meie külast mööda. Tahtsin juba ammu teile vastu sõita, aga need viimased vihmad muutsid teed läbimatuks. Eile läksid läbi meie küla väeosad ja neljahobuserakendid vedasid poris hädavaevu vankreid haigete ja haavatud sõduritega. Nende paari hobusega, kelle sõdurid minu neljahobuserakendi vastu meile jätsid, ei liigu mitte verstagi. Niisiis pidigi minu vastutulek jääma ainult heaks sooviks. Aga tänu Jumalale, nüüd olete siin. Issand ei jätnud meid oma abist ilma!

Tahate ilmselt korraldada meie külas õhtuse koosoleku? Kui see on nii, siis annan sellest külaelanikele kohe teada. Kõik on juba nii väsinud viimastel päevadel üleelatud, et isegi need, kes enne evangeeliumile vastu seisisid, otsivad nüüd Jumalat ja tahavad Temast kuulda. Peale selle on kogu meie piirkond sõjaväe poolt hõivatud ja paljud majad on täidetud haavatute või haigetega. Tüüfusehaiged sõdurid nakatasid ka kohalikke elanikke, nüüd on täielik häda käes. Jumalat mitte tundvad inimesed on väga rõhutud, meid, usklikke on siin ainult mõni perekond ja isegi meie oleme juba julguse kaotanud. Peaaegu igal päeval tulevad sõdurid, võtavad ära viimase leiva, karja, riided – kõik, mis neile meeldib aga protesteerida või midagi peita on võimatu. Kui nad peidetu üles leiavad, lasevad peitjad otsekohe maha. Ajad on raskeks muutunud, ja mis veel edasi saab?”, lisas majaperemees raskelt ohates.

“Tead mis, vanaisa, kas ma ei peaks praegu kohe minema ja haigeid külastama?” pöördus üks saabunutest oma juhi poole.

“Ei, Juudit, oleme täna piisavalt väsinud ja sina teistest mitte vähem. Peale selle katab meie perenaine lauda, ja me olme nälginud ja peaksime keha kinnitama. Õhtuni peame kõik puhkama ja valmistama ennast töö jaoks selles külas. Peame kuivatama ka oma riideid ja jalanõusid aga õhtul korraldame siin esimese koosoleku, tutvume kohalikega. Homme, kui Issand meid sinnamaani hoiab, hakkame tegema, mida Tema juhatab. Nagu näha, tööst siin puudust ei ole.”

Tööd oli selles külas ja ümbruskonnas tõepoolest väga palju. Viimasel ajal liikus see väike evangelistide grupp piirkonnas, mis oli hõivatud ühe kodusõjas võitleva armee poolt. Ümberringi valitses surm, tüüfuseepideemia rebis sõdurite ridadest välja rohkem inimesi kui kõige ägedamad võitlused. Juudit läks nüüd kõige selle viletsuse ja hädade keskel läbi surmavarju oru. Külma, vihma ja muda ei takistanud teda töötamast õnnetute, kehalt ja vaimult haigete inimeste jaoks. Osutades abi ja hoolitsedes haigete eest, ei lasknud ta mööda ühtegi juhust, et tunnistada Jeesusest Kristusest ja Tema armastusest inimeste vastu.

Evangeeliumi lugemise ajal kohalikele elanikele oli majades ka palju sõdureid. Mõned neist, Sõnast ja Issanda armastusest puudutatud, tunnistasid oma kuriteod, peatusid hukatusse viival teel ja kummardusid Kristuse jalgade ees, paludes andestust oma mineviku eest ja jõudu, et astuda uuele, pühale ja paremale teele.

Nende meeleparandus ja kuulutatud tõde viisid aga paljud teised sõdurid tõelisesse raevu ja need hakkasid vastu rääkima ja kõiki Jumalasse uskujaid ja evangeeliumi lugejaid teotama.

“Te käite kõikjal ainult sellepärast, et oma evangeeliumiga inimestel päid segi ajada,” ütles kord üks selline tõe vastu võitleja. “Teame juba ammu selliseid kuulutajaid ja sellist kuulutust, teil tuleks pea maha raiuda, ja ükskord see ka juhtub. Kus te varem olite? Miks te ei rääkinud meeleparandusest rikastele, kui nad töörahvast rõhusid, et nad meelt parandaksid ja rõhumise lõpetaksid? Aga nüüd, kui oleme nende vastu, relv käes, üles tõusnud, käite meie keskel ja jutlustate meie pattudest, Kristuse armastusest ja kutsute üksteist armastama!”

Selle juures vehkis sõdur paljastatud saabliga. “Vaat, millise armastuse keelega räägime nüüd kõigi teiesugustega! Teie nägudest on näha, et stepipäike ei ole teid põletanud, et te ei ole hinganud vabrikute rikunud õhku, see-eest olete istunud mingisuguses soojas pesakeses. Nüüd, kui oleme teie pesad lõhkunud, lendate erinevates suundades laiali, et kutsuda meid halastusele ja armastusele! Leidub veel lolle, kes tahavad kuulata, mida ta seal oma evangeeliumist loeb, sellest muinasjuttude ja petujuttude raamatust, ja veel nutavad nagu eided teda kuulates! Vaadake vaid teda,” ta osutas selle juures oma saabliga Juuditile, “ta ei ole ju isegi venelanna, ta on arvatavasti juut! Juudid, nagu ta sellest evangeeliumist loeb, lõid Kristuse risti, aga nüüd kuulutab see juuditar meile Kristust nagu Jumalat. Vaat milline lugu! Peab ta siit välja ajama! Või veel parem - üles pooma!” Nende sõnadega tõi sõdur kuuldavale õudse, verd tarretama paneva naeru.

Kui mahmolasest sõdur kõneles, seisis Juudit, lahtine evangeelium käes, vaikides oma kohal, vaadates armastusega kokkutulnud inimeste peale.

“Jah, sellel inimesel on paljudes asjades õigus,” hakkas ta viimaks rääkima, kui mahmolane vaikus. “Ta ütles, et olen juuditar, et ma ei ole põllul ega ka vabrikus töötanud, et elasin heas majas ja külluses – see kõik on tõsi ja ta ei eksinud. Aga mitte varanduse kaotus, mitte tahtmine inimesi petta ei sundinud mind kodust lahkuma, vaid armastus minu Issanda Jeesuse Kristuse vastu ja kõikide inimeste vastu!

Mind oli juba lapsena õpetatud, et Kristus on petis ja evangeelium on vale. Ma uskusin seda ja elasin nagu kõik inimesed elasid. Aga tänu minu Lunastajale, et Ta tõi mind kord sellisele koosolekule, nagu meegi siin peame, kus loeti Jumala Sõna ja räägiti Kristusest. Seal nägin esimest korda selgelt, et Kristus ei ole petis, vaid meid kõiki loonud Jumal, kes tuli inimesena maale ja suri meie eest, et vabastada meid kõikidest pattudest, lepitada meid Jumala ja üksteisega. Patt lahutas inimesed vaesteks ja rikasteks, venelasteks ja inglasteks, hiinlasteks ja juutideks. Patu tagajärjel vihkavad, tapavad ja jälitavad inimesed üksteist, peavad õudseid vennatapusõdu. Aga Kristus tuli, et ühendada kõiki meid üheks rahvaks.

Kui sain selle teada evangeeliumist, lakkasin ennast pidama juuditariks, sain teada, et kõik inimesed peaksid üksteist pidama vendadeks ja õdedeks, kõik peaksid üksteist aitama ja armastama, nii nagu seda tahab ja õpetab Jeesus Kristus.

Minu Kristuse poole pöördumise päevast peale otsustasin rääkida kõikjal ja kõigile sellest imelisest ja rõõmsast sõnumist, armastuse sõnumist. Räägin sellest ka täna siin kõigile, kes sellesse majja on kogunenud. Kas siis tapja ei olegi samasugune inimene nagu tapetav? Eks temalegi ole vägivaldne ja enneaegne surm õudne? Kas naised, lapsed ja vanemad ei nuta oma lähedaste tapetute pärast? Ka siin on palju noori inimesi, relvad käes. Kas teie emad ei hakka valama kuumi pisaraid, kui nad kuulevad teie surmast?

Võib-olla jätsite teiegi oma kodudesse maha väikseid lapsi: kas nad tõesti ei hakka kannatama, jäädes orbudeks? Aga igaüks teist, teie kõik - kas tahate surra? Igal päeval ähvardab teid surm samasuguste poolt nagu teiegi!

Aga see ei ole veel kõige tähtsam ja kõige hirmsam. Mis ootab teid seal, teisel pool hauda? Meil kõigil tuleb ilma erandita varem või hiljem surra. Milline on meie elu siin maa peal, selline on ka igavik. Surm vabastab meie hinge kehast, aga see ei vabasta meid patust, igavestest piinadest. Meie süda ei saa surmavärvatest läbi minnes puhastuda, vastupidi, selle juures alles ilmuvad meie elus olnud mõtted, sõnad ja teod. Oh, kui õudne on näha ennast ükskord taevases valguses! Kuhu saamegi selle eest põgeneda? Põgeneda enese ja oma tegude eest – see on võimatu!

Nüüd, nii kaua kui see on veel võimalik, kutsub teid Issand. Ta tahab pesta oma verega iga rüvetatud, aga tema ees pattu kahetsevat südant. Minu oma on ta juba pesnud, kui Tema juurde tulin, kuuldes Temast esimest korda oma elus. Ta tahab täna pesta ka teie südant. Tulge ka teie tema juurde kahetsusega, avage Tema ees palves oma süda!”

Mitmed istusid, patutundmise pisarad silmis, kuulates seda lihtsat, südamest tulevat tunnistust. Sõdur, kes juba varem teda oli ähvardanud, muutus veelgi jultunumaks. Õudse, ähvardava ilmega vaatas ta enda ees seisvat Juuditit, tagudes saabli otsaga närviliselt põrandat. Kutse viimaste sõnade juures põgenes ta kiiresti ruumist, sulgedes ukse needmise ja pauguga.

“Sa pead varsti oma sõnu kahetsema,” karjus ta ähvardavalt Juuditile.

Möödusid päevad. Püsis külm, vihmane ja tuuline ilm. Looduseski oli kõik sünge ja masendav, nagu oleks kõige üle heidetud surma must lina.

Täiesti hõivatud haigete eest hoolitsemisest ja Kristuse sõnumi edasiviimisest, ei märganud Juudit seda karmi ja nukrat sügisest pilti. Tema jaoks oli kõik justkui valgusest küllastunud. Päeval ja pimedatel õhtutel käis ta mööda küla poriseid tänavaid, küllastades puudusekannatajaid ja abivajajaid. Kuhu ta ka ei saanud, kõikjale tõi ta kaasa Kristuse valguse ja jagas Issandalt kingitusena antud sügavat südamerahu selles surma ja patu orus.

Ei märganud ta ka seda, et tema elu üle kogunesid üha enam ja enam kurjuse pimedad pilved. Armastus hukkuvate hingede vastu ja Issanda tuleku ootus aitasid tal kuni viimase hetkeni vaadata kõigile rõõmu ja valgusega. Pilved tumenesid üha enam ja enam. Saatan, kõige pimeduse ja igasuguse kurjuse algataja maa peal, ei suutnud ükskõikselt pealt vaadata, kuidas tänu nõrga, aga ustava Kristuse teenija tööle vabanesid üksteise järel hinged, mis olid olnud seotud pimeduse jõudude poolt.

Viimasel ajal tõstis ta üha sagedamini Juuditi vastu julmi, metsikuid ja õelaid südameid. Neile ei meeldinud valgus, mida ta enda ümber levitas ja mis kalestas neid üha enam, kuni nad muutusid lõpuni kalgiks, et korda saata veel üks julmus. Ühel oma koosolekutest otsustasid nad tappa selle, kes meenutas neile nende pattu ja tulevast Jumala kohut. Nad otsustasid kustutada lambi oma pimedalt, igavesse hukatusse viivalt teelt. Mõne päeva pärast viidi see otsus täide.

Ühel sombusel sügispäeva koidikul, rühkis üle küntud ja külvatud leivaviljapõllu ühest külast teise keegi teekäija. Eelmisel ööl oli olnud üsna tugev külm ja külmunud maapind võimaldas käia ka ilma igasuguse teeta. Selle juures võis märgata, et üksik rändur

püüdiski teelt kõrvale hoida ja otsis kõrvalisi paiku. Nähtavasti püüdis ta ennast peita või tahtis varjata oma rännu suunda.

Tema näol püsis pitsarina sügav kurbus, aeg-ajalt väljusid tema rinnast sügavad ohked ja ta suunas oma rusutud pilgu taeva poole. Ületanud viimased teelejäänud kõrgendikud, hakkas ta laskuma nõkku, kus hommikusse uttu mähitult paiknes väike Andrejevka küla. Teekäija peatus. Tähelepanelikult ümbrust jälgides pöördus ta vasakule ja hakkas minema läbi aedade, mis ümbritsesid küla. Vaheetevahel kandusid temani külaelanike hääled, kodulindude ja loomade hommikused hääliitsused.

Küla servani jõudnud, suundus ta talupojahütini, mille aia taga oli suur hoone. Varem oli see olnud heinaküün, aga nüüd oli see muutunud suureks hüljatud varjualuseks. Selle juurde jõudnud, teekäija peatus ja vaatas veel kord hoolega ringi. Nähtuga rahule jäädes suundus ta küüni väravate juurde. Tema nägu oli kahvatu, huuled kokku surutud, nagu valmistuks ta tähtsaks kokkusaamiseks. Väriseva käega ettevaatlikult väravapooli avades läks ta sisse ja sulges enda järel kindlalt värava. Astudes mõned sammud, jäi ta seisma maas lamava kogu juurde, mida oli pimeduses raske eraldada. Ta avas vaikselt ühe väravapooli, et lasta sisse rohkem valgust.

Valgusjoas avanes kohutav vaatepilt. Väravast mõne sammu kaugusel lamas mõõgaga surnuks raiutud noore tütarlapse elutu keha. Ta oli oma surma hetkel olnud põlvedel, palves. Tema vasak, nüüd juba kangestunud käsi hoidis oma elu viimastel hetkedel rinnale surutud Piiblit, mis oli nüüd omaniku verest läbi imunud. Parem käsi lebas pea juures, mis oli mitmest mõõgahoobist purustatud.

Sisenenu seisis mõne minuti vaikselt, surnut vaadates. Lõpuks lõhestas tema rinda raske ohe.

“Vaene Juudit,” sosistas ta vaikselt. “Vaat, kus sa oma elu lõpu leidsid. Aga sa oled õnnelik, nüüd oled sa seal koos Temaga, kellele sa andsid siin maa peal oma südame ja kelle pärast sa surid piinarikast surma. Võib-olla saabub varsti ka minu lõpp, võib-olla läheb ka vanaisa varsti sinu jälgedes.”

“Siin seista on liiga ohtlik,” ütles vanaisa, pärast hetkelist vaikust endamisi. “Juuditi tapjad asuvad veel selles külas, kui nad mind märkavad, saab mullegi osaks seesama saatus. Aga võib-olla on minu jaoks veel vara? Ümberkaudu on veel nii palju tööd. Isegi matmiseks ei ole jäänud mingisugust võimalust!”

Heitnud surnule viimase pilgu, läks ta küünist väljaja tõttas mööda aedu ja nõgusid märkamatuult teise külla tagasi.

Juudit tapeti – tapeti oma timukate eest palvetades ja neid õnnistades. Päev enne oma surma, jätnud vanaisa ja teiste kaastöolistega Jumalaga, suundus ta pärast ühist palvet naaberkülla, kus alustas oma tööd, tunnistas Kristuse armastusest sõna ja teoga, aidates haigeid ja puudusekannatajaid. Umbes kell neli päeval kogunes tarre, kus Juudit oli, palju rahvast kuulama evangeeliumi lugemist ja Kristusest kuulutamist.

Sellel päeval tunnistas Juudit Kristusest erilise armastusega. Issand tundus talle olevat ligemal kui kunagi varem, nagu näeks ta Teda oma silmadega, nagu seisaks Ta koosoleku keskel. Kokkutulnud kuulasid teda suure tähelepanuga. Äkki sisenesid mõned relvastatud sõdurid. Oli näha, et nad tulid täitma juba varem vastuvõetud otsust.

“Minge kohe igaüks oma majja, kui tahate ellu jääda,” kärkis kuulajatele üks sisenejatest. “Meil on vaja ainult seda....” Ta osutas seisvale Juuditile.

Nende sõnade juures suundus üks sisenenud sõduritest paljastatud mõõgaga Juuditi juurde, kes seisis, avatud Piibel käes.

Kuulajad, kes olid juba massimõrvadega harjunud ja teadsid, et need inimesed ei peatu millegi ees, tormasid majast välja, püüdes võimalikult ruttu põgeneda järgmise mõrva toimumispaigast. Juudit jäi oma timukatega üksi.

“Kes sa selline oled?” pöördus tema poole üks sõdureist. “Kes saatis sind seda lollust inimestesse külvama? Kes maksis sulle selle eest, et sa lähedasi ja kutsuksid meie armeesse kuuluvaid sõdureid armastama oma vaenlasi ja lähedasi, kui nad peaksid ilma halastuseta hävitama kõik sellised valgete kätega sinutaolised? Vasta otsekohe, see on sinu elu viimane ülekuulamine!”

Juudit seisis vaikides, vaadates kaastundega tema ees seisvatele relvastatud inimestele ja vastas pärast hetkelist pausi:

“Kes ma olen, seda te arvatavasti juba teate. Võin teile veel kord öelda, et olen juuditar, kes on pöördunud Kristuse poole, saanud Tema järgijaks ja õpilaseks. Ta saatis mind kõigi inimeste juurde ja ka teie juurde, et öelda, et Ta suri kõikide inimeste eest ja ka teie eest, et Ta armastab teid ja kutsub teid veel kord pöörduma Tema poole kogu oma südamega ja oma patusest elust loobuma. Ta on ostnud mind, andes selle heaks ohvriks enese. Ta on maksnud minu eest Kolgatal ristil oma verrega. Seda on Ta ka teie heaks teinud. Ta armastab teid püha armastusega ja saatis mind teile täna sellest armastusest kuulutama.”

“Zinkov, käsi oma mõõgal see keel vaikima sundida, aitab meile selliste kõnede kuulamisest,” kisendas sõdurite rühma juht sõdurile, kes küsimusi esitas. „Muide, ei maksa seda maja tema verega määrada, viige ta küüni või hobusetalli.”

“Järgne mulle,” käskis Juuditit tema juures seisev sõdur, kes hakkas minema tema ees majast eemale. Teised järgnesid neile, paljastatud mõõgad käes. Kõik suundusid maja taha, mahajäetud küüni juurde.

Juudit nägi, et maa peal on saabunud tema elu viimane tund. Veel hetk ja ta saab olla igavesti oma Lunastaja ja Issandaga! Kõndides ilma vähemagi hirmuta keset relvastatud mehi, rääkis ta endiselt Kristuse armastusest nende vastu ja oma südame Kristusele andmisest vältimatusest. Sisenenud küüni, laskus ta kohe põlvedele ja pöördus viimast korda Jumala poole palvega oma vanemate pärast:

“Ma tulen Sinu juurde, oo mu Päästja ja Issand, aga Sa tead, et siia jäävad maha need, keda ma palavalt armastan. Ma palun Sind, mu Jumal, ära lase neid oma pattudes hukkuda vaid pööra nad enese poole. Anna minu emale andeks tema teo pärast, ära loe talle seda pattu süüks”.

Mingi nähtamatu käsi hoidis tapjaid tagasi, kuni Juudit palus Jumala poole oma viimase palve. Nad olid nagu kangestunud ja vaatasid vaikides palvetavat tütarlast. Nähtamatu vägi hoidis neid teda julmalt kohtlemast ja mõnitamast.

“Anna andeks, mu Issand, neile vaestele inimestele, kes tahavad katkestada mu maise elu. Ära loe seda pattu neile süüks, aga puuduta oma läbiuuristatud käega nende südant ja pööra nad enese poole. Andesta ja ära pane minu verd neile süüks, sest nad ei tea, mida nad teevad.”

Viimaste sõnade juures vihises Juuditi langetatud pea juures mõõk ja langes mitu korda tema pea ja keha suunas. Viimased palvesõnad surid ta huultel – timukate peale pritsisid verenired.

Vastastikku pilke vahetades väljusid timukad vaikides küünist. Rahu, millega Juudit surma vastu võttis, ja tema viimane palve hämmastasid ka neid julmi, kuritegudega vaevatud südameid ja kõnelesid nende vastu: kurt südametunnistus hakkas kõnelema, langetatud päi, eemaldusid nad vaikides.

Teisel päeval läks vanaisa, saanud teises külas Juuditi tapmisest teada, vara hommikul tema surmakohta. Olukorras, kus kõikide pea kohal lasus surmaoht, oli võimatu Juuditi oma kaastöolistega matta ja vanaisa palus seda teha kohalikel elanikel. Tema lähedastest ja sõpradest polnud matustel kedagi aga See, Kelle jaoks ta elas ja töötas osales Tema põrmu matmisel ja rääkis matjatega veel tema surmagi läbi.

“Oh, kuidas ta inimesi armastas!”, ütlesid külainimesed, pisarad silmas, kui nad tema hingetut keha valmis kaevatud hauda lasid. “Kui palju head tegi ta meie küla haigetele ja puuduse kannatajatele! Kõige selle juures ootamata tänu inimestelt, võtmata midagi oma töö eest. Ta ütles alati: “Mulle on juba kõige eest maksnud mu Päästja Kristus. Ta armastas Jumalat kõigest oma südamest. Oli ise juuditar, aga kuidas kuulutas Kristust, kui palavalt palvetas Tema poole! Jah, kuidas ta kõneles, nii ta ka elas. Tema sõnad ei läinud tema tegudest lahku. Raamatukest, millest ta luges alati nii palju head, hoidis ta veel pärast surmagi oma jahtunud käes. Kohe näha, et see oli talle kallis. Suri põlvedel, palvetas enne surma!”

Talupoeg pühkis oma kasukakäisega suuri pisaraid, mis jooksid mööda habetunud põski. “Võib-olla paneme ka raamatukese temaga koos hauda?” ütles teine, võttes juba maast labidaga mulda. “Jah,” nõustusid kohalolijad, “selle lehed on tema verega kaetud, matame ka selle koos temaga.”

“Olgu su hing taevariigis, armas preilikene, me ei tundnud sind, ei teadnud kes sa olid, kus oli sinu kodumaa. Aga sa armastasid meid kõiki väga, nägime ja tundsimme seda.” Nende sõnadega hakkasid nad hauda mullaga täitma.

“Oh, kui Jumal saadaks meile patustele veel rohkem selliseid häid inimesi,” hakkas kõnelema veel üks haa aärde tulnutest. “Miks on nii palju kurje, aga nii vähe häid, ja neid väheseidki tapetakse. Meie külas on neid veel, aga need ei tohi siia ilmuda, et oma kaasteenija maha matta. Needki oleks kohe tapetud.”

“Tss, Fjodor, ära sellest midagi räägi, kes teab, võib-olla keegi kuuleb ja meie jutt võib ka ülejäänutele häda kaela tuua.”

Maa kattis Juuditi külma hingetu keha alatiseks. Keegi ei näe teda enam kunagi enda keskel. Aga armastuse teod, mida ta maa peal tegi, elavad veel kaua nende seas, kes neid kogesid. Paljud inimesed, kes teda nägid ja kuulsid, näevad ja kohtuvad temaga Selle Aus, Keda ta kogu südamest armastas. Paljud pärlid säravad pärjal, millega tema pead igavikus kroonitakse.

“Ta ootas Issandat, ja Ta tuli ja võttis ta maa pealt enese juurde,” ütles vanaisa pärast Juuditi surma kogunenud kaastöötajatele. “Käigem tema püha elu jälgedes. Palume, et Issand saadaks tema asemele veel suure hulga selliseid kindlameelseid kaastöötajaid. Lõikust on palju, aga töötajaid vähe. Tema juba koristas selle Jumala poolt talle määratud lõikuse. Elas vähe, aga tegi palju ja Issand kutsus ta enda juurde. Kristuse pruut läks oma taevase Peigmehe juurde!”

Meie oleme veel maha jäänud. Paistab, et meie jaoks ei ole veel kõik lõppenud. Ärgem siis olgem lohakad ja laisad, püüdke innuga täita meile määratud ülesannet.

Meil seisab ees seesama tee ja olgu Issand ise meiega! Ärgu Juuditi kaotamine meid, mahajäänuid kohutagu, mingem edasi.....